

ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
ในเขตการศึกษา 9

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่
กุมภาพันธ์ 2546
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

344.22
น.19.61
จ.3

ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
ในเขตการศึกษา 9

17 1810 1919

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่
กุมภาพันธ์ 2546

h 156005

นภาพัฒน์ แก้วอ่อน. (2546). ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
ในเขตการศึกษา 9. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :
รองศาสตราจารย์ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, อาจารย์ ดร. ชลทิตย์ เอี่ยมสำอางค์.

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำ
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ใน 5 ด้าน คือ 1) การบริการให้ยืม 2) การให้บริการ
แลกเปลี่ยน 3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ 4) การหมุนเวียน และกระจายสื่อ 5) การให้
บริการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์
การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 จำแนกตามตัวแปร ได้แก่ อายุ วุฒิทางการศึกษา
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฐานะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สถานที่ตั้งของศูนย์
การเรียนรู้ชุมชน ตลอดจนรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทาง
ในการแก้ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9
จำนวน 284 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความ
เบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ ค่าที (t-test) การทดสอบ ค่าเอฟ (F-test) และวิธีทดสอบความ
แตกต่างรายคู่ของ เชฟเฟ (Scheffe's Method)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 มีปัญหาการให้บริการสื่อ
การศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ 1) การ
บริการให้ยืม 2) การหมุนเวียน และกระจายสื่อ 3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ 4) การให้
บริการแลกเปลี่ยน 5) การให้บริการศึกษาค้นคว้า

2. การเปรียบเทียบปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้
ชุมชนในเขตการศึกษา 9 โดยจำแนกตามตัวแปรผลปรากฏดังนี้

2.1 ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 ที่มีอายุต่างกัน มีปัญหา
การให้บริการสื่อการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน ต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฐานะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 ที่มีสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ตั้งไว้และเมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ ด้านการหมุนเวียน และกระจายสื่อ และด้านการให้บริการศึกษาค้นคว้า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมผลจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนใหญ่ปัญหาที่พบในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ขาดสื่อสิ่งพิมพ์ตามหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียน วัสดุ อุปกรณ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ อาทิ คอมพิวเตอร์ ม้วนวีดีโอ แผ่นวีซีดี เทปคาสเซต มีอยู่จำกัดทั้งด้านปริมาณ ความทันสมัย ไม่เป็นปัจจุบัน ไม่มีสื่อที่หลากหลายในการให้บริการ ทั้งนี้ยังมีประเด็นที่น่าสนใจที่พบในการวิจัย คือ ครู ศรช. ไม่มีความเข้าใจในเรื่อง การใช้สื่อรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาและให้ข้อเสนอแนะว่าควรให้มีการอบรมในเชิงปฏิบัติให้กับ ครู ศรช.

PROBLEMS ON EDUCATIONAL MEDIA SERVICES OF FACILITATORS
AT COMMUNITY LEARNING CENTERS IN EDUCATION REGION 9

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University
February 2003

Naphaphat Kaewon. (2003). *Problems on Educational Media Services of Facilitators at Community Learning Centers in Education Region 9*. Master thesis, M.Ed. (Adult Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Suwat Watanawong, Dr. Cholatit Iamsumang.

The purposes of this research were to study problems on educational media services of facilitators at community learning centers in education region 9 in five aspects : 1) Loan services 2) Exchange services 3) Media utilization promotion activities 4) Media rotation and distribution 5) Educational investigation service and to compare problems on education media services of facilitators at community learning center in education region 9 according to their age, educational level, working in non-formal education experience, community learning centers location and also including suggestions to solve problems on education media services of facilitators at community learning centers in education region 9.

Research samples consisted of 284 teachers at the community learning centers in education region 9 from multi-stage random sampling technique. The instrument used for collecting data was the rating-scale and the open-ended questionnaire. The statistics used for analyzing data were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and Scheffe's Method.

The research findings were summarized as follows :

1. The problems on education media services of facilitators at community learning centers in education region 9 were at moderate level as a whole, when considered in each aspect it was at moderate level as well which orderly categorized as follows : 1) Loan services 2) Media rotation and distribution 3) Media utilization promotion activities 4) Exchange services 5) Educational investigation service

2. Comparing of the facilitators problems on education media services at community learning center in education region 9 according to independent variables :

- 2.1 The facilitators with difference age had problems on education media services as a whole both in all and each aspects, with no statistically significant difference.

2.2 The facilitators with difference educational level had problems on education media services as a whole both in all and each aspects, with no statistically significant difference.

2.3 The facilitators with difference training experiences had problems on education media services as a whole both in all and aspects, with no statistically significant difference.

2.4 The facilitators with difference community learning centers location had problems on education media services as a whole with no statistically significant difference whereas there was a statistically significant difference of Media utilization promotion activities, Media rotation and distribution, Educational investigation services aspects at .05 level.

3. The problems and suggestion : the problems on education media services of facilitators at community learning center in education region 9 were at moderate level, the statistically problems were education media were not sufficient updated for non-formal education printed media, educational equipment, electronic educational media, such as computer set, video cassettes, vcd cassettes. The facilitators were not understand and know how to use ETV programs because they did not clear in the educational television (ETV) and the second suggestion were there should have workshop for facilitators at community learning centers.

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย
"ทุนงบประมาณแผ่นดิน จากทบวงมหาวิทยาลัย"

และ

"ทุนงบประมาณแผ่นดิน จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ"

ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกถึงพระคุณในครั้งนี้

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
ในเขตการศึกษา 9

ของ

นางสาวนภาพัฒน์ แก้วอ่อน

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)

วันที่ 28 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

ประธาน

(รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ชลิตย์ เอี่ยมสำอางค์)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลย์)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญแข ประจณปัจจนิก)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เป็นผลมาจากความเมตตาและกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ ดร. ชลทิตย์ เอี่ยมสำอางค์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไข การเรียบเรียงและข้อบกพร่องต่างๆ ในการทำวิจัยทุกขั้นตอนด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยรู้สึกประทับใจและขอกราบขอบพระคุณด้วยความซาบซึ้งในพระคุณอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. เสาวนีย์ เลวลย์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญแข ประจณปัจจนิก ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบปากเปล่า และได้ให้คำแนะนำที่มีคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์จากภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และข้อคิดเห็น ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ อันทรงคุณค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ อาจารย์วิไล แยมสาขา อาจารย์ 3 ระดับ 9 อาจารย์เชาวลิต ดนนานนท์ชัย อาจารย์ 3 ระดับ 8 ศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม และอาจารย์ ดร. วิศนีย์ ศีลตระกูล นักวิชาการศึกษา 8 กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน กรมการศึกษานอกโรงเรียน ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ แนะนำและตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุดรธานี ขอนแก่น สกลนคร และหนองบัวลำภู ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประจำศูนย์ การเรียนชุมชนในการให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนค่าเล่าเรียน และการทำงานทุกอย่าง ญาติพี่น้อง เพื่อนๆ รุ่นพี่ทุกคนและท่าน ผอ.ภาณุวัฒน์ อ้อหิรัญ ซึ่งล้วนเป็นบุคคลที่คอยให้กำลังใจ ส่งเสริมสนับสนุนให้ความช่วยเหลือในการเล่าเรียนและการทำปริญญานิพนธ์มาโดยตลอดทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ท้ายสุดนี้ ประโยชน์ และคุณค่าอันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่พระคุณบิดา-มารดา ผู้เป็นที่เคารพรักอย่างสูงและระลึกถึงพระคุณท่านอยู่เสมอมา ซึ่งได้ให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้วิจัยทำให้ได้มีโอกาสศึกษาในชั้นมหาวิทยาลัย

นภาพัทธน์ แก้วอ่อน

สารบัญ

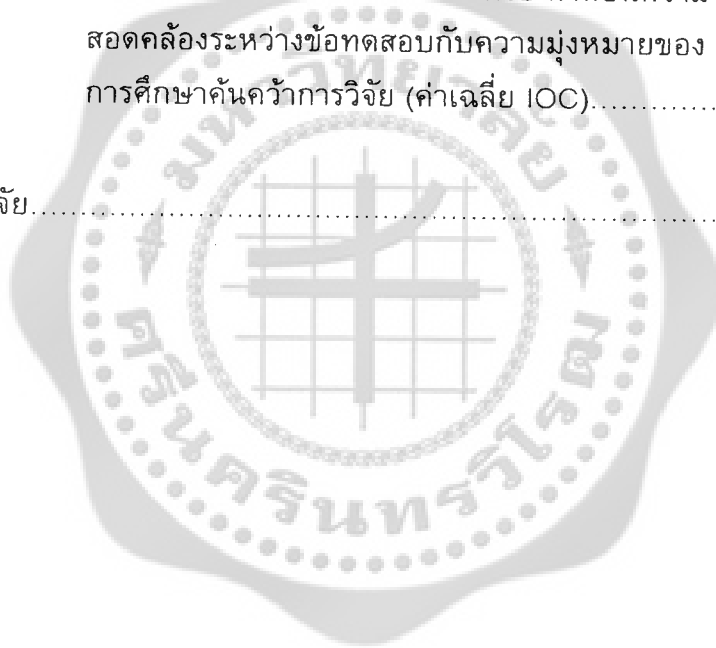
บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
นโยบายการจัดการศึกษาของกรมการศึกษานอกโรงเรียน.....	8
การจัดการศึกษานอกโรงเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน.....	17
บทบาทหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในการจัดการศึกษา.....	18
การบริหารและการจัดการสื่อสำหรับการศึกษาในชุมชน.....	26
สื่อการศึกษาที่มีในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน.....	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	40
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	41
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	41
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	44
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของครูประจำศูนย์ การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9.....	48
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลปัญหาการให้บริการสื่อ การศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขต การศึกษา 9.....	50
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการให้บริการสื่อ การศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขต การศึกษา 9.....	60
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์ การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9.....	69
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	78
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	78
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	78
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	79
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	79
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	80
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	80
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	81
อภิปรายผล.....	85
ข้อเสนอแนะ.....	99
บรรณานุกรม.....	101

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	108
ภาคผนวก ก หนังสือขอเชิญเป็นกรรมการควบคุมปริญญาโท.....	109
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ.....	111
ภาคผนวก ค หนังสือขอความร่วมมือ.....	115
ภาคผนวก ง แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	120
ภาคผนวก จ คำดัชนีความแม่นยำตรงเชิงเนื้อหา หรือ คำดัชนีความ สอดคล้องระหว่างข้อทดสอบกับความมุ่งหมายของ การศึกษาค้นคว้าการวิจัย (ค่าเฉลี่ย IOC).....	128
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	134

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	42
2 ข้อมูลส่วนตัวของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9.....	49
3 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัญหา การให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 โดยรวมและรายด้าน.....	50
4 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัญหา การให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ด้านการบริการให้ยืม.....	52
5 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัญหา การให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ด้านการให้บริการแลกเปลี่ยน.....	53
6 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัญหา การให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ.....	55
7 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัญหา การให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ด้านการหมุนเวียน และกระจายสื่อ.....	56
8 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัญหา การให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ด้านการให้บริการสื่อการศึกษาค้นคว้า.....	57
9 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัญหา การให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน.....	60
10 เปรียบเทียบความแปรปรวนปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของ ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 จำแนก ตามอายุ โดยรวมและรายด้าน.....	61

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
11	ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัญหา การให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา โดยรวมและ รายด้าน.....	62
12	ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัญหา การให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ในฐานะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยรวมและรายด้าน.....	63
13	ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัญหา การให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 จำแนกตามสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน โดยรวมและรายด้าน.....	64
14	เปรียบเทียบความแปรปรวนปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของ ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 จำแนกตาม สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยรวมและรายด้าน.....	65
15	เปรียบเทียบปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์ การเรียนรู้ชุมชนเป็นรายคู่ จำแนกตามสถานที่ตั้งของศูนย์ การเรียนรู้ชุมชน ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ.....	66
16	เปรียบเทียบปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์ การเรียนรู้ชุมชนเป็นรายคู่ จำแนกตามสถานที่ตั้งของศูนย์ การเรียนรู้ชุมชน ด้านการหมุนเวียน และกระจายสื่อ.....	67
17	เปรียบเทียบปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์ การเรียนรู้ชุมชนเป็นรายคู่ จำแนกตามสถานที่ตั้งของศูนย์ การเรียนรู้ชุมชน ด้านการให้บริการศึกษาค้นคว้า.....	68
18	เปรียบเทียบปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์ การเรียนรู้ชุมชนเป็นรายคู่ จำแนกตามสถานที่ตั้งของศูนย์ การเรียนรู้ชุมชน การให้บริการศึกษาค้นคว้าทั้ง 5 ด้าน.....	69

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

19	ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการให้บริการสื่อ การศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ด้านการบริการให้ยืม.....	69
20	ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการให้บริการสื่อ การศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ด้านการให้บริการแลกเปลี่ยน.....	71
21	ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการให้บริการสื่อ การศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ.....	72
22	ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการให้บริการสื่อ การศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ด้านหมุนเวียน และกระจายสื่อ.....	73
23	ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการให้บริการสื่อ การศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ด้านการให้บริการศึกษาค้นคว้า.....	75
24	ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการให้บริการสื่อ การศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ในประเด็นอื่นๆ (เพิ่มเติม).....	76

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน.....	20
2 ระบบการกระจายสื่อศูนย์การเรียนรู้ชุมชน.....	28
3 การหมุนเวียนสื่อระดับตำบล.....	30

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เพราะการศึกษาจะมุ่งพัฒนาคน ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยย่อยที่สุดและคนจะเป็นจุดแรกแห่งการปฏิบัติการทั้งปวง ผลแห่งการกระทำทุกอย่างในสังคม ที่จะสะท้อนออกมาในรูปของพฤติกรรมหรือการแสดงออก ที่จะถูกจัดว่าเป็นสังคมที่พัฒนาแล้วหรือด้อยพัฒนา ล้วนแล้วแต่เกิดขึ้นจากคนทั้งสิ้น การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีหลากหลายรูปแบบ ทั้งแบบการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งนี้เพื่อเป็นทางเลือกในการรับการศึกษาอบรมของบุคคลที่จะสามารถเลือกวิธีการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของตนเอง สื่อการศึกษานับเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของการศึกษาทั้งสามแบบเพราะสื่อจะเป็นตัวกลางในการช่วยถ่ายทอดสาระความคิดระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนทำให้การศึกษابرรลุเป้าหมายได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจะเป็นทางเลือกทางการศึกษาที่จะทวีความสำคัญมากขึ้นเพราะสังคมอนาคตจะเป็นสังคมที่มีการแข่งขันสูง และในสังคมนานาชาตินั้น ปัจจัยประการหนึ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาถึงศักยภาพในการแข่งขันระดับนานาชาติ คือ คุณภาพประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 2) ซึ่งปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้มีส่วนกำหนดเงื่อนไขสำคัญอันเปรียบเสมือนเป็นเป้าหมาย (Goals) ทางการศึกษาได้หลายประการ อาทิ ประชาชนจะต้องได้รับการพัฒนาให้รู้จัก “คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น” การศึกษาจะต้องยึดหลักความรู้คู่คุณธรรม จัดการศึกษาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกันทั้งโอกาสและความเสมอภาค ผู้ที่ได้รับการศึกษาต้องไม่รู้สึกแปลกแยกจากสังคมเดิม การจัดการศึกษาจะต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหาและภูมิปัญญาท้องถิ่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกลไกสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่จะนำไปสู่การพัฒนาคนไทย การกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาในทุกๆระดับ ทุกส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยได้บัญญัติไว้ในหมวด 9 ว่าด้วยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยเฉพาะ สาระสำคัญที่สะท้อนภาพจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่จะนำไปสู่แนวคิดในการกำหนดลักษณะของสื่อสำหรับการศึกษานอกโรงเรียน ได้แก่ เน้นให้บุคคลเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เน้นให้บุคคลใฝ่รู้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดและ

ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ เน้นการให้มีความรู้คู่คุณธรรม เน้นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และหมวด 4 มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

กรมการศึกษานอกโรงเรียนโดยความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรเอกชน มีนโยบายในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนขึ้นเพื่อให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ (Learning Center) ในชุมชนและเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนาการศึกษาตลอดชีวิตของประชาชนในชุมชนนั้นๆ ซึ่งต้องจัดให้ครบทุกตำบล สถานที่ต่างๆ ที่มีความพร้อมในการให้บริการประชาชน การส่งเสริมการดำเนินงานของกรมการศึกษานอกโรงเรียนโดยองค์การบริหารส่วนตำบล กรมการศึกษานอกโรงเรียน หน่วยงานระดับภาค จังหวัดและอำเภอ เป็นองค์กรให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. ม.ป.ป. : 8)

ปัจจุบันกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกกระบบส่วนใหญ่เรียนด้วยวิธีเรียนแบบทางไกล และวิธีเรียนด้วยตนเอง จึงจำเป็นต้องมีแหล่งความรู้ จัดบริการสื่อประเภทต่างๆ ไว้ให้บริการ เช่น ห้องสมุดประชาชน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาและประชาชนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

บุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่จะก่อให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพคือ ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อต่างๆ เป็นอย่างดีเพราะส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาและประชาชนผู้ที่ใช้บริการในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้จัดการศึกษาโดยเน้นการพัฒนาระบบการบริหารและการกระจายสื่อทุกประเภทตามหลักสูตรแก่นักเรียนการศึกษานอกโรงเรียนและประชาชนให้สามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องโดยการดำเนินการลักษณะการประชุม ประสานแผน การสัมมนา การดำเนินงานระดับภาค การติดตามประเมินผล การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ คือ การถ่ายทอดสดรายการโทรทัศน์ ค่าจ้างผลิตและเผยแพร่สปรอดวิทยุโทรทัศน์ ไปสเตอร์ แผ่นพับ วารสารและหนังสือพิมพ์ จัดทำเอกสารเผยแพร่โครงการต่างๆ สำเนาเทปโทรทัศน์ และรายการวิทยุเพื่อการศึกษาที่เกี่ยวกับเนื้อหาการศึกษาสายสามัญการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับศูนย์การเรียนรู้ชุมชนทุกแห่งทั่วประเทศ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งจัดส่งวัสดุและสื่อการศึกษาให้กับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยทั้งนี้ได้มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลการใช้สื่อแก่กลุ่มเป้าหมาย ได้จัดกระจายสื่อให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนซึ่งเป็นสถานีปลายทาง ได้แก่ สื่อตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิชาบังคับ วิชาเลือก สื่อสอนเสริมตามหลักสูตรการศึกษาสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพ การศึกษาตามอัธยาศัย ในรูปแบบของรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาผ่านดาวเทียม(ETV) รายการวิทยุกระจาย

เสียงเพื่อการศึกษา วิดีทัศน์ เทปเสียง และเอกสารสิ่งพิมพ์ สื่อการศึกษาบางประเภทมีจำนวนจำกัด หายาก ราคาแพง ไม่สามารถจัดไว้เป็นสื่อประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้ จำเป็นต้องจัดระบบการหมุนเวียนสื่อไปตามศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต่างๆ เพื่อให้บริการได้อย่างทั่วถึงและคุ้มค่า สื่อที่ใช้หมุนเวียน ได้แก่ สื่อทุกประเภทที่ใช้สำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ เช่น สื่อการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ เช่น กลุ่มคนพิการ เด็กและสตรี สื่อการสอนประกอบวิชาวิทยาศาสตร์ ประเภทชุดทดลองนิทรรศการ และสื่อการศึกษาสำหรับท้องถิ่น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2541 ก. : 12)

สื่อการศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นสื่อที่มีไว้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา ประชาชน อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความหลากหลาย ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2543 ค. : 11-12)

1. สื่อสิ่งพิมพ์
2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์
3. สื่อบุคคล
4. แหล่งการเรียนรู้

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้บริการในแหล่งความรู้ดังกล่าวต้องพบกับปัญหาหลายประการ เช่น สถานที่แหล่งความรู้อยู่ไกลเดินทางไปศึกษาค้นคว้าไม่สะดวก หรือบางแห่งไม่มีสื่อการศึกษาที่ต้องการค้นคว้า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไม่มีความรู้ความเข้าใจในการให้คำแนะนำการใช้สื่อการศึกษาให้กับผู้ให้บริการโดยเฉพาะสื่อสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือบางแห่งมีสื่อแต่ก็อยู่กระจัดกระจายไม่มีมุมเฉพาะสำหรับสื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการให้บริการสื่อเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองยังไม่เป็นระบบ ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพทางการศึกษาของผู้เรียนการศึกษานอกโรงเรียน

คุณสมบัติของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีระดับการศึกษาไม่ต่ำกว่าอนุปริญญาและไม่จำกัดสาขาการศึกษา ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจึงมีความหลากหลายสาขาการศึกษา ส่งผลให้ครูมีความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน จึงเกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในระดับพื้นที่ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นโดยศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลมดแดง (ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลมดแดง. สัมภาษณ์. 2545) หมู่ที่ 2 ตำบลมดแดง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ในการให้บริการสื่อการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลมดแดงตั้งอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลมดแดง มีช่วงระยะเวลาการให้บริการตามเวลาราชการ ระหว่างเวลา 08.30-16.30 น. ทำให้ไม่สามารถให้บริการนอกเวลาดังกล่าวได้ ทั้งยังยึดครูผู้สอนเป็นหลักในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ไม่มีความเข้าใจในการให้บริการ ไม่มีการประชาสัมพันธ์และจากสภาพปัญหาที่พบในการทำงานการศึกษา นอกโรงเรียนและการสัมภาษณ์ส่วนหนึ่งทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในที่นี้จะทำการศึกษาวิจัยในเขตการศึกษา 9

เพื่อหาช่องทางช่วยเหลือแก้ปัญหาและส่งเสริมการให้บริการสื่อการศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 ใน 5 ด้าน ได้แก่ การบริการให้ยืม การให้บริการแลกเปลี่ยน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ การหมุนเวียน และกระจายสื่อ การให้บริการศึกษาค้นคว้า

2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 โดยจำแนกตามตัวแปร คือ อายุ, วุฒิทางการศึกษา, ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฐานะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน, สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเกี่ยวกับปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาในเขตการศึกษา 9

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ประโยชน์ทางวิชาการ ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 เขตพื้นที่ศึกษาในการวิจัย ซึ่งสามารถนำไปเป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนาการให้บริการสื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ประโยชน์ในการปฏิบัติ ผลของการวิจัยสามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงในการให้บริการสื่อการศึกษาในด้านต่างๆ ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของแต่ละพื้นที่การศึกษาต่อไป

3. ประโยชน์ทางด้านการวิจัย เป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การวิจัยเกี่ยวกับการให้บริการสื่อการศึกษาอย่างกว้างขวางต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อมุ่งศึกษาสภาพปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 ใน 5 ด้าน ดังนี้

1. การบริการให้ยืม
2. การให้บริการแลกเปลี่ยน
3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ
4. การหมุนเวียน และกระจายสื่อ
5. การให้บริการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 จำนวน 6 จังหวัด และเป็นพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดขอนแก่น เลย สกลนคร หนองคาย หนองบัวลำภูและอุดรธานี มีจำนวนครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 1,311 คน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2543 ก. : 101 - 110)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเลือกมาจากประชากรข้างต้น โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) จากจำนวนประชากร 1,311 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง เครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) ที่มีความคลาดเคลื่อนระดับ 0.5 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 302 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 อายุ

1.1.1 ต่ำกว่า 25 ปี

1.1.2 25 - 30 ปี

1.1.3 สูงกว่า 35 ปี

1.2 วุฒิทางการศึกษา

1.2.1 มีวุฒิทางการศึกษา เช่น คบ., กศบ.

1.2.2 ไม่มีวุฒิทางการศึกษา เช่น วทบ., ศศบ.

1.3 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฐานะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

1.3.1 น้อยกว่า 2 ปี

1.3.2 ตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป

1.4 สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

1.4.1 อยู่ในพื้นที่ของ อบต.

1.4.2 อยู่ในพื้นที่ของโรงเรียน

1.4.3 อยู่ในพื้นที่ของวัด

1.4.4 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา ใน 5 ด้าน คือ
 - 2.1 การบริการให้ยืม
 - 2.2 การให้บริการแลกเปลี่ยน
 - 2.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ
 - 2.4 การหมุนเวียน และกระจายสื่อ
 - 2.5 การให้บริการศึกษาค้นคว้า

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา หมายถึง ข้อขัดข้องหรืออุปสรรคของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในการดำเนินงานในการจัดการศึกษาให้บริการสื่อต่างๆ เช่น อุปกรณ์เครื่องมือที่มีไว้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา ประชาชนผู้สนใจทั่วไปไม่ได้นำไปใช้เท่าที่ควรหรือไม่บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่จัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือของกรมการศึกษานอกโรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรเอกชน เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการประสานงาน แหล่งข้อมูล ศูนย์รวมสื่อการศึกษา ศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนและกิจกรรมของชุมชนทุกประเภท ให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการในชุมชน ในพื้นที่เขตการศึกษา 9 ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น เลย สกลนคร หนองคาย หนองบัวลำภูและอุดรธานี ใน 5 ด้าน ดังนี้

1.1 การบริการให้ยืม หมายถึง ความพร้อม ความรวดเร็วในการให้บริการ การบริหารจัดการอย่างเป็นขั้นตอน เช่น การรับและตรวจรับสื่อ การกำหนดทะเบียนหรือรหัสสื่อ การจัดทำบัตรยืมสื่อ การบำรุงรักษา การบันทึกสถิติและรายงาน เป็นต้น

1.2 การให้บริการแลกเปลี่ยน หมายถึง การให้บริการการแลกเปลี่ยนสื่อการศึกษา เช่น นักศึกษากับนักศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

1.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ หมายถึง การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักศึกษา ประชาชนผู้สนใจทั่วไปที่เข้ามาใช้บริการ เช่น การประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข่าวสาร การแนะนำ การสาธิต การทดลอง เป็นต้น

1.4 การหมุนเวียน และกระจายสื่อ หมายถึง การติดต่อประสานงานระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในการจัดดำเนินการหมุนเวียนและกระจายสื่อให้ตรงกับความต้องการ เช่น หลักสูตร เนื้อหา จุดประสงค์ของกลุ่มเป้าหมาย เป็นต้น

1.5 การให้บริการศึกษาค้นคว้า หมายถึง สภาพและความพร้อมโดยทั่วไปของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เอื้ออำนวยความสะดวก เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เช่น สถานที่ แหล่งความรู้ วิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

2. คุรุประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง บุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้งจากศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัดปฏิบัติงานในลักษณะประจำที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งเป็นศูนย์กลาง การจัดการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิตของประชาชนในชุมชน ด้วยความร่วมมือระหว่างกระทรวง ศึกษาธิการ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กับกระทรวงมหาดไทย มอบหมายให้ศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้กำกับควบคุมดูแลและจัด กิจกรรมการศึกษาและอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบในชุมชน ในที่นี้ หมายถึง คุรุประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยศึกษาในเขตการศึกษา 9

3. สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง ศูนย์กลางการจัดการศึกษาต่อเนื่องตลอด ชีวิตของประชาชนในชุมชน ซึ่งศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน(ศบอ.) และองค์การบริหาร ส่วนตำบล(อบต.) ร่วมกันจัดตั้งขึ้น กำกับดูแลโดยองค์กรชุมชนทำหน้าที่จัดกิจกรรมและอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบในชุมชน และมีคุณลักษณะตามที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

- อายุ
- วุฒิทางการศึกษา
- ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฐานะ คุรุประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
- สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ตัวแปรตาม

สภาพปัญหา

1. การบริการให้ยืม
2. การให้บริการแลกเปลี่ยน
3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ
4. การหมุนเวียน และกระจายสื่อ
5. การให้บริการศึกษาค้นคว้า

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้นำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรียงตามลำดับ ดังนี้

1. นโยบายการจัดการศึกษาของกรมการศึกษานอกโรงเรียน
2. การจัดการศึกษานอกโรงเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
3. บทบาทหน้าที่หน่วยงานเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ในการจัดการศึกษา

4. การบริหารและการจัดการสื่อสำหรับการศึกษาในชุมชน
5. สื่อการศึกษาที่มีในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

นโยบายการจัดการศึกษาของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2539 : 6) มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ผู้ที่ขาดโอกาสทางการศึกษาและผู้ด้อยโอกาส จัดการศึกษาตามอัธยาศัยตลอดจนส่งเสริมการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต โดยมีภารกิจที่สำคัญ โดยสังเขปดังนี้

1. จัดการศึกษานอกโรงเรียน เป็นการจัดการศึกษาพื้นฐานแก่ประชาชนให้สามารถรู้หนังสือ อ่านออกเขียนได้ การศึกษาระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายสำหรับประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตลอดจนจัดการศึกษาอาชีพเพื่อให้มีทักษะเพียงพอต่อการประกอบอาชีพ

2. จัดการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดโอกาสและทางเลือกให้แก่ประชาชนโดยทั่วไป ให้ได้รับข่าวสารข้อมูล ตลอดจนจัดสภาพและสถานการณ์ให้เกิดการเรียนรู้ตามธรรมชาติในวิถีการดำรงชีวิต ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงชีวิต และเป็นการเพิ่มความรู้ให้ทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลง

3. การส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการที่อยู่ในระบบโรงเรียนได้รับความรู้เพิ่มเติมจากหลักสูตร ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ในด้านการจัดการศึกษาระบบการศึกษานอกโรงเรียน ได้มีการกำหนดนโยบายในการดำเนินงานในประจำปีงบประมาณ 2545 (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2544 : 1-5) โดยจะเร่งดำเนินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา การศึกษาสำหรับผู้ใหญ่รวมถึงการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมุ่งหมายที่จะลดจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือลงอย่างน้อยร้อยละ 30 ของประชากรผู้ไม่รู้หนังสือทั้งประเทศพร้อมทั้งจัดและส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้ด้อยโอกาสการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและการมีงานทำ การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและชุมชนให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 2.4 ล้านคน โดยมีแผนนโยบายการดำเนินการ ดังนี้

1. ด้านการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาสำหรับประชาชน

ส่งเสริมให้ประชาชนผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน ผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ผู้พิการ และผู้ไม่รู้หนังสือ ให้มีโอกาสได้รับการศึกษาระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามความต้องการและความพร้อมของแต่ละบุคคล โดยมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1.1 เร่งรัดการแก้ปัญหาผู้ไม่รู้หนังสือ โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายชาวไทยภูเขา ชาวไทยมุสลิม ชาวไทยใหม่ (ชาวเล) และชนต่างชาติ โดยดำเนินการ ดังนี้

1) ตรวจสอบบัญชีและสำรวจค้นหาผู้ไม่รู้หนังสือจากแหล่งข้อมูลสถิติที่มีการสำรวจไว้แล้ว เช่น สำนักงานสถิติแห่งชาติ กรมการพัฒนาชุมชน เพื่อกำหนดแผนและแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมการรู้หนังสือ

2) พัฒนาหลักสูตร สื่อ และวิธีการในการแก้ปัญหาการไม่รู้หนังสือและดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อลดจำนวนกลุ่มเป้าหมายผู้ไม่รู้หนังสือลงอย่างน้อยร้อยละ 30 ของประชากรผู้ไม่รู้หนังสือทั้งประเทศ

1.2 จัดและส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม โดยให้กลุ่มเป้าหมายผู้ด้อยโอกาสทุกคนมีโอกาสอย่างเท่าเทียมกัน โดยดำเนินการ ดังนี้

1) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้พิการ ได้แก่ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน บุคคลที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ บุคคลที่มีปัญหาทางด้านการเรียนรู้ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและการสื่อความหมาย บุคคลที่มีปัญหาทางพฤติกรรมหรืออารมณ์หรือสมาธิสั้น บุคคลออทิสติก และบุคคลที่พิการซ้อน ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรและสื่อที่ได้พัฒนาขึ้นให้เหมาะสมกับสภาพกลุ่มเป้าหมาย โดยให้ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้นร้อยละ 30 ของจำนวนกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวที่เข้ารับบริการจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนในปีงบประมาณ 2544

2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ด้อยโอกาสที่ไม่อยู่ในระบบโรงเรียน ได้แก่ เด็กเร่ร่อน เด็กถูกรุกรมกรก่อสร้าง เด็กในชุมชนแออัด เด็กในสถานสงเคราะห์ เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ผู้ที่ออกจากระบบการศึกษากลางคัน แรงงานทหารกองประจำการ ผู้ต้องขัง ให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาต่อเนื่องเพิ่มขึ้นร้อยละ 30 ของจำนวนกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว ที่เข้ารับบริการจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนในปีงบประมาณ 2544

3) จัดให้มีศูนย์ผลิตและบริการสื่อการศึกษานอกโรงเรียนกระจายให้ทั่วถึง โดยเฉพาะในห้องสมุดประชาชนอำเภอ อย่างน้อยอำเภอละ 1 แห่ง เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ในการศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย

1.3 จัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยดำเนินการ ดังนี้

1) ปรับปรุงห้องสมุดประชาชนให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยให้จัดหาหรือผลิตหนังสือ และปรับปรุงบริเวณห้องสมุดบางส่วนให้เป็นห้องสมุด วิทยุทัศน์ และห้องสมุดอินเทอร์เน็ต เพื่อให้สามารถบริการสืบค้นข้อมูลเพื่อการเรียนรู้และส่งเสริมนิสัยรักการค้นคว้าและการอ่านกับประชาชน โดยบรรณารักษ์ต้องสามารถช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) พัฒนาห้องสมุดประชาชนจังหวัดให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และการค้นคว้าเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน

3) ส่งเสริมให้ชุมชนหรือแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนให้ครบทุกตำบลอย่างน้อยตำบลละ 1 แห่งเพื่อให้ประชาชนมีแหล่งค้นคว้าหาความรู้ที่ใกล้บ้าน ในอันที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

4) ผลิต พัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและสื่อวิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในอันที่จะกระจายโอกาสทางการศึกษาให้กับคนไทย รวมทั้งพัฒนากิจกรรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางการศึกษาและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ดำเนินการอยู่ เช่น รายการวิทยุเพื่อการศึกษา รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา นิทรรศการวิทยาศาสตร์ ระบบอินเทอร์เน็ต ให้มีรูปแบบการนำเสนอที่ทันสมัย และเป็นที่น่าสนใจของผู้รับบริการ

5) เร่งรัดจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการมีงานทำให้กับคนไทย โดยจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะอาชีพให้กับผู้ว่างงานและแรงงานไทยในต่างประเทศ เช่น การสอนภาษาต่างประเทศเพื่อการประกอบอาชีพ การจัดทำเว็บเพจพื้นฐานสำหรับชุมชนการให้ความรู้ทดแทนความรู้เดิมที่ล้าสมัยตลอดจนพัฒนากลุ่มเป้าหมาย นักศึกษา กศน. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และภาษาสากล

6) พัฒนาและส่งเสริมให้แรงงาน ซึ่งกลับจากต่างประเทศได้รับการรับรอง ประสพการณ์และความรู้ที่ได้จากการทำงาน เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพ

7) พัฒนาระบบการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยบูรณาการเนื้อหาสาระด้านส่งเสริมประชาธิปไตย ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา และภูมิปัญญาไทย เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

8) จัดและส่งเสริมให้มีกระบวนการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและสภาพ ปัญหาความเร่งด่วนของแต่ละชุมชน เช่น การบรรยาย การฝึกอบรม การจัดเวทีชาวบ้าน เวที-ประชาคม กิจกรรมค่าย การจัดทัศนศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของประชาชน

9) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2. ด้านการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

2.1 จัดทำแผนความต้องการของชุมชนด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ร่วมกันระหว่างชุมชนกับหน่วยงานของกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยยึดสภาพและบริบทของชุมชนเป็นฐานเพื่อใช้เป็นแผนในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับประชาชนในชุมชน

2.2 พัฒนาศักยภาพของกลุ่มบุคคลและผู้นำของชุมชน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนรูปแบบต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดการดำเนินงานในแบบประชาสังคม อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชน โดยการจัดและส่งเสริมให้บุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรต่างๆ ในชุมชนร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชาชน โดยใช้ทุนทางสังคมของชุมชน เช่น วัฒนธรรม ค่านิยม วินัย คุณธรรม และจริยธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นฐานในการจัดการศึกษา

2.3 จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับแนวทางของโครงการพระราชดำริ และการพัฒนาในพื้นที่เฉพาะโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

2.4 เตรียมความพร้อมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตลอดจนพัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชนและบุคลากรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่จะดำเนินการ อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และการถ่ายโอนอำนาจในการจัดการศึกษาของชุมชน

2.5 ส่งเสริมให้หน่วยงานและสถานศึกษาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ใช้ประโยชน์จากคลังสมอง อันได้แก่ ผู้เกษียณอายุ ภูมิปัญญาหรือปราชญ์ชาวบ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาต่างๆ มาเป็นที่ปรึกษาหรือวิทยากรในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. ด้านการจัดและส่งเสริมการศึกษาเพื่อตอบสนองนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล

จัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อพัฒนาศักยภาพของประชาชนและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนในอันที่จะแก้ไขปัญหาของประเทศและตอบสนองนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล โดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

3.1 เร่งดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กลุ่มเป้าหมายผู้ด้อยโอกาสเพื่อตอบสนองนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลในการสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและการพัฒนาศักยภาพของประชาชนในชุมชน

3.2 สร้างเสริม พัฒนาและจัดระบบการเรียนรู้ให้ชุมชนในรูปแบบของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เอื้อต่อการเพิ่มศักยภาพของประชาชนและชุมชนโดยส่งเสริมการนำกระบวนการคิดเป็น การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนาอาชีพส่วนบุคคลของชุมชน เพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้กับตนเองและชุมชน รวมทั้งให้ทุกสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดผลผลิตในชุมชนอย่างน้อยหนึ่งผลิตภัณฑ์

3.3 จัดและพัฒนาความรู้ ทักษะและอาชีพพื้นฐาน ตลอดจนทักษะการเรียนรู้ด้านอาชีพให้ครบวงจร ทั้งด้านการผลิต การตลาดและการพัฒนาผลผลิต โดยประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีระบบส่งต่อเพื่อก่อให้เกิดการสร้างงานและการกระจายรายได้พร้อมทั้งจัดให้มีข้อมูลสารสนเทศด้านอาชีพ การตลาด กองทุนและทะเบียนสถานประกอบการที่มีคุณภาพ

3.4 ส่งเสริมการฝึกอาชีพให้แก่ผู้ด้อยโอกาสให้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำมาหากินและการค้าขายโดยใช้กระบวนการการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายสามารถประกอบอาชีพได้ตามความสนใจและเหมาะสมกับสภาพของชุมชน

3.5 ส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาในจังหวัดที่มีการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนให้ดำเนินการในรูปแบบวิทยาลัยชุมชนทั้งในลักษณะ แม่ข่าย ลูกข่าย เพื่อส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องในระดับก่อนปริญญาและการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและชุมชนรวมทั้งร่วมขยายเครือข่ายการศึกษาในโครงการจัดระดับอุดมศึกษาสำหรับชุมชน (ศอช.)

3.6 พัฒนาศักยภาพของบุคคล กลุ่มบุคคลและผู้นำของชุมชนโดยใช้รูปแบบประชาคมอันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการสร้างภูมิคุ้มกันของชุมชนให้สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า โรคเอดส์ ภัยพิบัติ ฯลฯ

4. ด้านการปฏิรูปการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

พัฒนาความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่การปฏิรูปการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อสนองตอบต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

4.1 พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง โดยให้จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์รวมทั้งพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศระบบงาน สื่อการเรียนการสอน และบุคลากรในทุกหน่วยงานและสถานศึกษา

4.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำระบบมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน รวมทั้งจัดให้มีการเทียบโอนและเทียบระดับในทุกสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

4.3 พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การแนะแนวการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับกลุ่มเป้าหมายการศึกษานอกระบบตามแนวปรัชญาการพัฒนาชีวิตและสังคมโดยบูรณาการชีวิตให้เข้ากับการทำงาน

4.4 พัฒนาระบบและกระบวนการเรียนรู้การศึกษาตามอัธยาศัย ให้มีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

4.5 พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจและมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา เช่น บทบาทหน้าที่ตามโครงสร้างใหม่ขององค์กร การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การประเมินผลการเรียนการสอน การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมต่อการเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ

4.6 พัฒนาระบบการวางแผนงบประมาณ การบริหารการเงิน การควบคุมงบประมาณตามแนวทางการจัดทำงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน โดยการติดตามและรายงานผล การดำเนินงานของหน่วยงานและสถานศึกษาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน

4.7 กำหนดบทบาท / ภารกิจและโครงสร้างของหน่วยงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทั้งส่วนกลาง เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา รวมทั้งบริหารอัตรากำลังบุคลากรและดำเนินงานตามโครงสร้างและภารกิจการปฏิรูปการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

4.8 จัดทำและปรับปรุงระเบียบและกฎหมายให้เอื้อต่อการบริหารงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

4.9 สนับสนุนการนำร่องการปฏิรูปการศึกษาในพื้นที่ 5 จังหวัด โดยให้มีการกำหนดรูปแบบ แนวทางการดำเนินงานของจังหวัดนำร่อง การจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมกับรูปแบบการจัดองค์กรแบบใหม่ การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในพื้นที่ การปรับระเบียบและหลักเกณฑ์ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานและการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงาน

4.10 พัฒนาศูนย์เครือข่ายที่ปรีกษางานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนองค์กร หน่วยงานและสถานศึกษาต่างๆ ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้กับประชาชน

นอกจากนี้ ยังมีภารกิจในการให้ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาในรูปของการจัดกิจกรรมต่างๆ ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ดาราศาสตร์ อวกาศ ธรรมชาติ วิทยาและสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาในรูปของการผลิต และเผยแพร่สื่อการศึกษาทางไกลโดยใช้ดาวเทียมเข้ามามีบทบาทและยังเป็นที่ยอมรับ ได้รับความนิยมความสนใจจากผู้เรียนประชาชนทั่วไปเป็นอย่างมาก นอกจากนี้กรมการศึกษานอกโรงเรียนมีภารกิจในการจัดการศึกษาปรากฏในแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ฉบับที่ 9 (2545 -2549) ในหลักการจุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์

เป้าหมายในการพัฒนาคนในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

สาระสำคัญอันได้แก่ วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลัก แนวคิดปรัชญาหลักแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2544 : 23 - 25) ยึดหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ยึดทางสายกลางที่อยู่บนพื้นฐานของความสมดุลพอดี รู้จักพอประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลก เป็นแนวทางในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทยและเป็นพื้นฐานการพัฒนาในทุกมิติอย่างเป็นองค์รวมที่มี “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ได้กล่าวในจุดมุ่งหมายซึ่งมุ่งเน้นให้เกิด “การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย” โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและการพัฒนาอย่างมี “ดุลยภาพ” ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้คนในสังคมมีความสุขถ้วนหน้า สามารถพึ่งตนเองและก้าวทันโลก โดยยังคงรักษาเอกลักษณ์ของความ เป็นไทย

เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของวิสัยทัศน์ร่วมภายใต้ปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” และสังคมไทยที่พึงประสงค์ในอนาคต แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์หลัก คือ “การปรับโครงสร้างการพัฒนาประเทศให้เข้าสู่ดุลยภาพ โดยเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนาในเชิงปริมาณมาสู่การพัฒนาในเชิงคุณภาพควบคู่ไปกับการสร้างความเป็นธรรมในสังคม และความสามารถก้าวทันโลกที่จะอำนวยประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ” อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในการพัฒนาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว เมื่อคำนึงถึงผลการพัฒนาที่ขาดความสมดุลและวิกฤตเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบให้คนไทยส่วนใหญ่มีมาตรฐานความเป็นอยู่ลดลงและต้องกลับไปอยู่ในฐานะยากจนมากขึ้น จึงเห็นสมควรกำหนด

เป้าหมายการพัฒนาประเทศใหม่ โดยเปลี่ยนจากเดิมที่มุ่งสร้างควมร่ำรวยด้วยการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลักไปสู่การพัฒนาประเทศที่มีรากฐานที่เข้มแข็ง มีการกระจายผลประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง สามารถแก้ปัญหาความยากจนและกระจายรายได้ รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถและโอกาสในการพึ่งตนเอง พร้อมทั้งยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศ อันจะทำให้เกิดการพัฒนาที่มี “คน” เป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง

หากจะกล่าวถึงภารกิจ เป็นการผนึกพลังความร่วมมือของทุกฝ่ายในการปฏิรูปสังคมไทย ให้เกิดระบบบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงไปสู่โครงสร้างการพัฒนาที่ได้ดุลยภาพ มุ่งสู่เป้าหมายหลักการแก้ปัญหาความยากจน ภายใต้แนวคิดปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” การปรับตัวเข้าสู่ “เศรษฐกิจยุคใหม่” และการสร้าง “ความเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจมหภาคและเศรษฐกิจ ชุมชน ให้เกื้อกูลกัน” โดยมุ่งพัฒนาคน ครอบครัว ชุมชนและสังคม เป็นแกนหลักเพื่อสร้างขีดความสามารถใหม่จากรากฐานของสังคมที่เข้มแข็ง พร้อมกับการปรับตัวทางเศรษฐกิจให้เท่าทันโลก สามารถแข่งขันและร่วมมือได้ โดยอาศัยการปฏิรูประบบบริหารจัดการให้เกิดธรรมาภิบาลเป็นกลไกสำคัญที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

ยุทธศาสตร์การพัฒนากายใต้หลักการ วัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อให้สามารถดำเนินการตามภารกิจที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนที่สำคัญในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ได้มุ่งเสริมสร้างขีดความสามารถจากรากฐานของสังคมให้เข้มแข็งและรู้เท่าทันโลกโดยมุ่งพัฒนาคน ครอบครัว ชุมชนและสังคมเป็นแกนหลักให้ความสำคัญเป็นลำดับสูงต่อการพัฒนาคุณภาพคนและกระบวนการเรียนรู้ ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมและการคุ้มครองทางสังคม ขณะเดียวกันมุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชนให้เชื่อมโยงการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน และมีการจัดการคุณภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลกัน

การปรับตัวทางเศรษฐกิจให้เท่าทันโลกและ “เศรษฐกิจยุคใหม่” หรือ “เศรษฐกิจยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ” สามารถแข่งขันและร่วมมือได้บนพื้นฐานการพึ่งตนเอง โดยให้ความสำคัญสูงต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้วยการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ควบคู่ไปกับการพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เน้นการพัฒนานวัตกรรม และการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเหมาะสม พร้อมกับการบริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาคให้เอื้อต่อความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจ

การปฏิรูประบบบริหารจัดการให้เกิดธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วนของสังคมเพื่อจัดการทุจริตประพฤติมิชอบ ทั้งภาคราชการ ภาคการเมือง ภาคเอกชน และภาคประชาชนซึ่งมีความสำคัญสูงสุดที่จะทำให้เกิดกลไกการบริหารจัดการที่ดี โปร่งใส มีความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สาธารณชนมีส่วนร่วมอันเป็นรากฐานที่มั่นคงและเป็นภูมิคุ้มกันที่ดี

ของสังคม ในการป้องกันการทุจริตประพฤติชอบและให้พร้อมรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ โดยมีการจัดลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนาในยุทธศาสตร์แต่ละเรื่องให้เอื้อต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน ควบคู่ไปกับการปรับกระบวนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วยการระดมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อนำทุนที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและลงทุนอย่างสอดคล้องกับทรัพยากรภาครัฐที่มีอยู่จำกัด ดังกล่าวเช่น

(1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคม

มุ่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาทักษะฝีมือให้เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ให้คนไทยมีคุณภาพสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและวิทยาการสมัยใหม่บนพื้นฐานการนำหลักธรรมและวัฒนธรรมมาใช้ประโยชน์ มีสภาวะผู้นำในทุกระดับ มีความรับผิดชอบ ภูมิคุ้มกันและหน้าที่ ควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคมทั้งด้านสุขภาพ สวัสดิการแรงงาน ฯลฯ ทั้งนี้ เน้นการลงทุนเพื่อพัฒนาคุณภาพคนควบคู่ไปกับการปรับปรุงวิธีการบริหารจัดการของระบบการคุ้มครองทางสังคมที่มีอยู่ในมีเอกภาพในการดำเนินงาน ลดความซ้ำซ้อนในการใช้ประโยชน์และรับบริการ รวมทั้งให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด เพื่อให้เกิดการประหยัดทรัพยากรและมีประสิทธิภาพสูงสุด

(2) ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืนให้มีความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและการพัฒนาเมือง ชุมชนน่าอยู่ เน้นการพัฒนากระบวนการชุมชนเข้มแข็งให้เป็นฐานรากที่มั่นคงของสังคม มีการระดมพลังแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม รวมทั้งการสร้างองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งพึ่งตนเองได้ ตลอดจนสร้างกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองชุมชนน่าอยู่อย่างต่อเนื่อง

จะเห็นได้ว่า กรมการศึกษานอกโรงเรียนตามแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) โดยหลักการ จุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ และนโยบายกรมการศึกษานอกโรงเรียนประจำปีงบประมาณ 2545 มุ่งเน้นเป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิต โดยมีผู้เรียนเป็นสำคัญในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ทั้งนี้ได้คำนึงถึงความต้องการของชุมชนเป็นหลักในการมีส่วนร่วมเป็นผู้วางแผน กำหนดวิธีการปฏิบัติงานในการจัดการศึกษาเป็นไปในทิศทางของชุมชนสอดคล้องกับสาระสำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาในอนาคตจะเน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนไทยและจัดกระบวนการศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยให้ปัจเจกชน ครอบครัว ชุมชน สถาบันทางสังคมและศาสนาต่างๆ องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพและสถานประกอบการ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จึงเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ชี้นำกรอบทิศทางการพัฒนา

ประเทศ ในระยะปานกลาง ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ระยะยาวและมีการดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ในด้านแนวคิดที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” ในทุกมิติอย่างเป็นองค์รวมและให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างระบบบริหารจัดการภายในที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกระดับ อันจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืนที่มี “คน” เป็นศูนย์กลางได้อย่างแท้จริง

การจัดการศึกษาออกโรงเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

การจัดการศึกษาออกโรงเรียนนั้น มุ่งให้ประชาชนได้รับการศึกษาและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องครบวงจร โดยผสมผสานการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยเข้าด้วยกัน เพื่อให้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ประชาชนจะได้รับการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายและจะต้องสืบทอดชีวิตของสังคมต่อไปได้อย่างผสมผสานกลมกลืนโดยมีกิจกรรมที่จัดอยู่ 3 ลักษณะใหญ่ๆ คือ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2533 : 4-6)

1. การจัดการศึกษาสายสามัญ
2. การจัดการศึกษาสายอาชีพ
3. การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

การจัดการศึกษาสายสามัญ

การจัดการศึกษาสายสามัญ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้ ประชาชนที่พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียนได้ศึกษาหาความรู้เพื่อยกระดับความรู้และสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัวและสังคมให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งผู้เรียนจะเลือกเรียนได้ตามความสามารถของแต่ละบุคคล

หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับประถมศึกษา
2. หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
3. หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ มีกิจกรรมการเรียนการสอนแบ่งเป็น 3 วิธี ดังนี้

1. วิธีเรียนแบบชั้นเรียน (ขร.) ผู้เรียนจะต้องเข้าเรียนในชั้นเรียนระหว่างเวลา 17.00-20.00 น.
2. วิธีเรียนทางไกล (ทก.) ผู้เรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองจากเอกสารรายวิชา รายการวิทยุ/โทรทัศน์ และพบกลุ่มสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
3. วิธีเรียนด้วยตนเอง (ตอ.) ผู้เรียนต้องศึกษาด้วยตนเองและเข้าร่วมกิจกรรมพบกลุ่มไม่น้อยกว่าร้อยละ 75

การจัดการเรียนการสอนทั้ง 3 วิธี ดังกล่าว ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกเรียนแต่ละวิธีตามความต้องการและสามารถถ่ายโอนผลการเรียนแต่ละวิธีได้

การจัดการศึกษาสายอาชีพ

การจัดการศึกษาสายอาชีพเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีอาชีพหรือเห็นช่องทางการทำมาหากิน คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น มีความรู้ทักษะและเจตคติที่ดีในการทำงานเพื่อการประกอบอาชีพอิสระ อาชีพในตลาดแรงงานหรือเพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและชุมชน รวมทั้งเพื่อเพิ่มวุฒิทางการศึกษาและการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับหน้าที่การงานโดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

1. หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น
2. กลุ่มสนใจวิชาชีพ
3. หลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ พุทธศักราช 2533 (ปอ.)
4. หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช

2539 (กศน. ปวช.)

การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการเสนอโอกาสและทางเลือก เพื่อการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองให้แก่ประชาชนทั่วไปให้ได้รับศึกษา และเพิ่มเติมความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกก่อให้เกิดโลกทัศน์ที่กว้างขวาง สามารถใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงชีวิตให้ก้าวหน้าและดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข การศึกษาตามอัธยาศัยเกิดขึ้นตามวิถีชีวิตที่เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ จากการทำงาน บุคคล ครอบครัว สื่อ ชุมชน แหล่งความรู้ซึ่งสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาและเกิดขึ้นในทุกช่วงวัยตลอดชีวิต

บทบาทหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษานอกโรงเรียนในด้านการให้บริการและการจัดการศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้

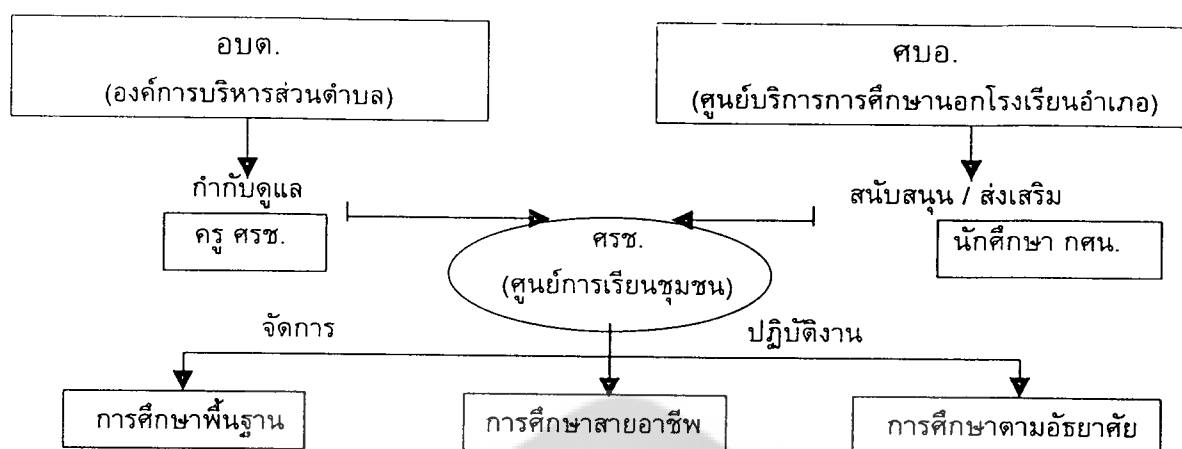
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.)

ความเป็นมาของศรช. จัดตั้งเพื่อเป็นสถานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในชุมชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มาตราที่ 289 ได้ให้สิทธิแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น โดยให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ บทบัญญัติ

ดังกล่าวเป็นโฉมหน้าใหม่ของการเมืองการปกครองของไทย ที่พยายามจะกระจายอำนาจการบริหาร การจัดการให้ส่วนท้องถิ่น ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่สำคัญประการหนึ่งคือ การพัฒนา คนในท้องถิ่นให้มีความรู้ความสามารถ มีอาชีพที่มั่นคงสร้างความผาสุกให้แก่ครอบครัว สังคม และ ชุมชน ตลอดจนการดูแลรักษาศิลปหัตถกรรมประเพณีและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ของตน โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ที่ให้ อบต. มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กระหวงศึกษา วิชาการ และกระหวงมหาดไทย จึงประสานความร่วมมืออย่างเข้มแข็ง เพื่อส่งเสริมสนับสนุน การทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยใช้รูปแบบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (กรมการศึกษา นอกโรงเรียน. 2540 ข. : 2) แม้ว่าจะเป็นหน้าที่ประการหนึ่งในอำนาจหน้าที่ทั้งหมดขององค์การ บริหารส่วนตำบล ก็ตามแต่เป็นหน้าที่ที่ต้งบนหลักการของการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกๆ ด้าน นับตั้งแต่การเป็นสมาชิกสภาตำบลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การเป็นผู้เลือกตั้ง การจัดตั้งกลุ่มสนใจซึ่งเป็นกลุ่มที่จะเป็นรากฐานของระบบพรรคการเมืองการสร้างกระแสสาธารณะ ทั้งในการสนับสนุนและตรวจสอบอำนาจการบริหาร การมีสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การช่วยเหลือ เกื้อกูลกันในการพัฒนาท้องถิ่นการจัดเก็บและใช้จ่ายภาษีอากรรวมทั้งการปกครองตนเองโดย ภูมิปัญญาของคนในชุมชน ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองในท้องถิ่นของตน

ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) ก็คือทุกๆ ฝ่ายใน ชุมชนโดยเฉพาะผู้นำ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล และกลุ่มประชาชนต่างๆ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนผู้เรียน เครือญาติพี่น้อง ร่วมกันและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้และการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เพราะในทุกชุมชนมีองค์ความรู้หลักของชุมชนอยู่แล้ว คือองค์ความรู้ด้านจิตสำนึกในการพัฒนาท้องถิ่นของตนให้ดีขึ้น เป็นความผูกพันต่อท้องถิ่นแผ่นดินเกิดองค์ ความรู้อีกประการหนึ่งคือภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่สั่งสอนสืบกันต่อมาในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการทำมาหากิน วัฒนธรรม ประเพณี คุณธรรม จริยธรรม องค์ความรู้ทั้งสองส่วนนี้นับเป็นรากฐานของ ชุมชนที่จะเชื่อมต่อกับองค์ความรู้ กลไกที่จะเชื่อมต่่องค์ความรู้ภายในชุมชนกับองค์ความรู้ ภายนอกชุมชนดังกล่าว ได้แก่ “ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน” โดยจะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการจัดการ ศึกษาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของทุกคนในชุมชน โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ส่งเสริม และกำกับ ดูแลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน รายละเอียดกรอบแนวคิดในการ ดำเนินงาน ศรช. ดังนี้

กรอบแนวคิดในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

- กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือ
- ป. 6
- ม. 3
- ม. 6

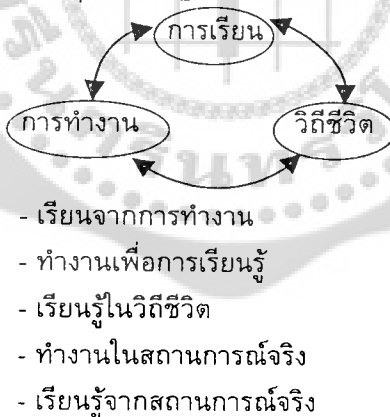
- ปอ.
- ปวช.ทางไกล
- อาชีพระยะสั้น

- การเรียนรู้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- การเรียนรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์
- การเรียนรู้จากกิจกรรม

เนื้อหาเน้นตามสถานการณ์

- รัฐธรรมนูญ/ประชาธิปไตย
- เศรษฐกิจชุมชน
- ครอบครัวศึกษา
- สุขภาพอนามัย
- เอดส์
- ยาเสพติด
- สิ่งแวดล้อม

ชุมชนเป็นฐานจัดการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

- เด็ก/เยาวชน
- ผู้สูงอายุ
- คนพิการ
- สตรี
- แรงงานคืนถิ่น

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. (2541). ระบบการกระจายและหมุนเวียนสื่อสำหรับการจัดการศึกษาในชุมชน.

เกณฑ์ขั้นต่ำในการประกาศจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2541 : 4 - 5)

การประกาศจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ต้องมีสิ่งเหล่านี้เป็นอย่างน้อย จึงเสนอประกาศจัดตั้งได้

1. ชุดรับสัญญาณดาวเทียม จำนวน 1 ชุด
2. เครื่องเล่นวีดิทัศน์ และเครื่องรับโทรทัศน์ จำนวน 1 ชุด
3. วิทยุเทป จำนวน 1 เครื่อง
4. ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 1 คน
5. สื่อทางการศึกษา

6. ครุภัณฑ์ที่จำเป็น เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นวางสื่อการศึกษา ตู้เก็บเอกสาร เป็นต้น
หมายเหตุ กรณีที่ยังไม่สามารถจัดหาชุดอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมได้ในขณะนั้น ก็สามารถประกาศจัดตั้งไปก่อนได้

คุณลักษณะของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2541 : 9) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. ศรช. มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในลักษณะประจำ 1 คน คือ ครู ศรช. (เป็นบุคลากรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ที่องค์การบริหารส่วนตำบล ใช้อำนาจตามมาตราที่ 72 ของ พ.ร.บ. สมาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ขอให้มาปฏิบัติกิจการตามที่ ผวจ. อนุญาต หรือ ที่กระทรวงมหาดไทยทำความตกลงกับกระทรวงศึกษาธิการ)
2. ศรช. เป็นศูนย์กลางการประสานงานชุมชน
3. ศรช. เป็นแหล่งข้อมูลของชุมชน
4. ศรช. เป็นศูนย์รวมสื่อการเรียนการสอนการศึกษานอกโรงเรียน
5. ศรช. เป็นสถานีปลายทางในการเผยแพร่รายการของสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (ETV) และรายการวิทยุเพื่อการศึกษา
6. ศรช. เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทุกประเภท
7. ศรช. เน้นการให้หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ประชาชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะผู้รู้ผู้มีประสบการณ์ ผู้ทรงภูมิปัญญาในชุมชน เป็นเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้ในชุมชน

คุณสมบัติของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2541 : 2)

1. มีสัญชาติไทย
2. การศึกษาไม่ต่ำกว่าอนุปริญญา
3. อายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

4. ไม่เป็นข้าราชการหรือเป็นผู้รับเงินเดือนประจำ

5. ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเต็มเวลา

ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่ได้รับเลือกจะมีการทำสัญญาจ้างเป็นรายภาคเรียน โดยได้รับค่าตอบแทนในอัตราตามวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าอนุปริญญาตรี และไม่เกินวุฒิปริญญาตรี ตามที่ ก.พ. กำหนด และจากการสำรวจข้อมูลศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ธันวาคม 2543) พบว่า มีจำนวนครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ตำบลต่างๆ ทั่วประเทศ รวม 5,603 คน (กองแผนงาน. 2543 : ม.ป.ป.)

ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2541 : 20)

1. จัดกิจกรรมตามแผนการเรียนการสอนและหลักสูตรต่างๆ ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน (รวมทั้งกระบวนการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ทั้ง 3 ระดับ อันได้แก่ การพบกลุ่ม, การสอนเสริม, การแนะแนว)
2. จัดทำข้อมูลชุมชนและจัดเก็บอย่างเป็นระบบพร้อมที่จะให้บริการ
3. จัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อเสนอเข้าแผนพัฒนาตำบล และแยกเสนอของบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบล และกรมการศึกษานอกโรงเรียนแล้วแต่กรณี
4. จัดการการกระจาย และหมุนเวียน การให้บริการสื่อต่างๆ ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
5. ดำเนินงานธุรการในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยเฉพาะการรับสมัครนักศึกษาแนะแนว และตรวจสอบการขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษา การลงทะเบียนเรียน การจัดทำแผนการเรียนการสอนหลักสูตร
6. ดำเนินงานจัดและประสานงานการสอนเสริม การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและกิจกรรมในชุมชน
7. ให้คำปรึกษา แนะนำและแนะแนว เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทุกประเภทในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
8. ประสานกับบุคคลหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนผู้รู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดดำเนินงานเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน
9. ให้บริการวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแก่ผู้เรียนและชุมชน
10. ประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
11. สรุปรายงานผลการปฏิบัติงานต่อองค์การบริหารส่วนตำบล และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นบุคลากรปฏิบัติงานในลักษณะประจำที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุดและเป็นกลไกสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพนักศึกษา ประชาชนและชุมชน บทบาทสำคัญของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจะแตกต่างไปจากครูในระบบโรงเรียน จะไม่ได้เป็นผู้สอนเนื้อหาวิชาความรู้แต่เพียงอย่างเดียว แต่เป็นผู้สอนวิธีการแสวงหาความรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้ผู้เรียนกำหนดความต้องการในการเรียนรู้

คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีบทบาทหน้าที่ด้านการให้บริการและการจัดการศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน กรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยตรงในการดำเนินงานด้านสื่อการศึกษา โดยสรุปหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2541 : 21 - 25)

คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่ง อบต. เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกจากคณะกรรมการบริหาร อบต. และบุคคลอื่นที่เหมาะสมมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. วางแผนและเสนอแนวทางการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
2. จัดให้มีข้อมูลพื้นฐานของชุมชน
3. จัดลำดับความสำคัญของความต้องการทางการศึกษาของชุมชน เพื่อการจัดการกิจกรรมให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
4. บริหารและจัดกิจกรรมให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
5. จัดหาและสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ บุคลากรและงบประมาณในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
6. กำกับ ดูแล ติดตามการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
7. ประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
8. ประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (อบต.) มีบทบาทในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ดังนี้

1. พิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
2. พิจารณาแผนงานและโครงการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในแผนพัฒนาตำบล
3. กำกับ ดูแล การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
4. บริหารงาน ทรัพย์. ผ่านคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงาน ศูนย์การเรียนชุมชน ด้านการให้บริการและจัดการศึกษา คือ

1. ร่วมกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดจัดประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานศูนย์การเรียนชุมชน ให้แก่ อบต. รวมทั้งองค์กร และบุคคลอื่นๆ ผู้เกี่ยวข้อง
2. เผยแพร่แนวความคิด และประชาสัมพันธ์แนวทางการจัดตั้งศูนย์การเรียนชุมชน ให้แก่หน่วยงาน องค์กรและบุคคล ที่เกี่ยวข้อง
3. ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดศูนย์การเรียนชุมชนโดยการประสานงานจัดหา ทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของศูนย์การเรียนชุมชน เช่น อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และสื่อต่างๆ
4. ประสานงานและจัดทำข้อมูลของเครือข่ายที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ของศูนย์การเรียนชุมชน และส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน
5. เป็นศูนย์รวมและบริหารการกระจายสื่อ
6. เสนอแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนชุมชน
7. ร่วมประชุมกับคณะกรรมการบริหาร อบต. และคณะกรรมการศูนย์การเรียนชุมชน เพื่อจัดทำและพิจารณาแผนปฏิบัติการของศูนย์การเรียนชุมชน
8. ประสานงานการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนชุมชน
9. เสริมและสร้างแรงจูงใจในรูปแบบต่างๆ เช่น การพัฒนาบุคลากร การศึกษาดูงาน การยกย่องและประกาศเกียรติคุณแก่ผู้ดำเนินงานศูนย์การเรียนชุมชน
10. จัดระบบการนิเทศ ติดตามผล ประเมินผลเพื่อให้มีมาตรฐานและคุณภาพทั้งใน การดำเนินงานและด้านวิชาการ
11. ประสานงานส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับครูประจำ ศูนย์การเรียนชุมชน
12. สรุปผล และรายงานผลการดำเนินงาน

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานศูนย์การเรียนชุมชน ด้านการให้บริการและจัดการศึกษา คือ

1. ส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานของศูนย์การเรียนชุมชนในด้านแผนงานโครงการ งบประมาณ วิชาการ วัสดุ ครุภัณฑ์
2. พัฒนาบุคลากรของศูนย์การเรียนชุมชน องค์กรบริหารส่วนตำบลและ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนชุมชนในด้านต่างๆ

3. นิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ร่วมกับศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

4. สร้างเสริมแรงจูงใจให้กับบุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เช่น การให้รางวัล การศึกษาดูงาน การยกย่องประกาศเกียรติคุณ ฯลฯ

5. ควบคุมคุณภาพและมาตรฐานด้านวิชาการและการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน

6. จัดการและบริการระบบการกระจายสื่อให้กับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

7. อนุมัติหลักสูตรท้องถิ่น

8. ประเมินผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนร่วมกับ ศบอ. และ อบต.

9. สรุปและรายงานผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในภาพรวมระดับจังหวัด

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุม ชนด้านการให้บริการและจัดการศึกษา คือ

1. พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอและ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเพื่อสนับสนุนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของ ศรช.

2. สนับสนุนสื่อการศึกษา เพื่อการจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

3. พัฒนาบุคลากรเพื่อดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในระดับจังหวัด

4. วิจัย และพัฒนารูปแบบ วิธีการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

5. จัดทำมาตรฐาน และคุณภาพการศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

6. จัดทำเกณฑ์การเทียบโอน และรับรองความรู้ของกลุ่มเป้าหมายในศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน

7. จัดประกวดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนดีเด่นเพื่อส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจการดำเนินงาน ในระดับภาค

8. ประเมิน และติดตามผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนร่วมกับศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัด

9. สรุปและรายงานผลการดำเนินงานในภาพรวมระดับภาค

หน่วยงานระดับกรม มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านการให้ การบริการและจัดการศึกษา ดังนี้

1. บริหารโครงการในภาพรวม

2. ประสานงานในระดับนโยบายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน

3. จัดหางบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน

4. พัฒนาหลักสูตรแกนกลางที่จะใช้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
5. พัฒนาและสนับสนุนสื่อการศึกษา
6. จัดทำและพัฒนามาตรฐานและคุณภาพการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
7. ประชุมทางไกลและประชาสัมพันธ์โครงการ
8. นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานในภาพรวมระดับกรม
9. วิจัย และพัฒนาโครงการและกิจกรรม
10. สรุปผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานในระดับกรมอาจจะจัดตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการทำหน้าที่ประสานงานโครงการและในขณะเดียวกันจะมอบหมายให้หน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่โดยตรงรับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

จากบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ภายใต้การดำเนินงานของกรมการศึกษานอกโรงเรียนในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนข้างต้น จะเห็นได้ว่าหน่วยงานทุกระดับ ทุกหน่วยงานมีการดำเนินงาน บทบาทหน้าที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบในด้านการให้การบริการ การบริการ และการจัดการศึกษา ให้เกิดผลในด้านการศึกษาสูงสุดแก่ผู้เรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไป ผู้สนใจทั้งยังได้มีการจัดสรุปผล วิจัย พัฒนารูปแบบ ในการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนอย่างเป็นระบบรูปแบบอันเดียวกัน

การบริหารและการจัดการสื่อสำหรับการศึกษาในชุมชน

การบริหารและจัดการสื่อในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน นับเป็นภารกิจที่สำคัญและเป็นบทบาทโดยตรงของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งเป็นวิทยากรเครือข่ายของชุมชน ทั้งนี้เพราะครูจะต้องปฏิบัติหน้าที่ประจำในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและดำเนินกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนดังกล่าวมาแล้วข้างต้น กิจกรรมด้านการศึกษาจะเกิดขึ้นได้เพราะความสามารถในการประสานงานร่วมกับองค์กรต่างๆ ภายในชุมชนการบริหารและจัดการสื่ออย่างต่อเนื่อง และจริงจิงจะมีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ของประชาชนในชุมชนเกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง ทั้งนี้เพราะศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจะเป็นสถานที่ที่เป็นศูนย์รวมสื่อการศึกษาของชุมชน การดำเนินการกิจด้านการบริหารและจัดการสื่อในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจึงนับเป็นภารกิจของการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้วยเช่นกัน กิจกรรมการศึกษาต่างๆ ในชุมชนเกิดจากการดำเนินงานด้านบริหารและจัดการสื่อจะช่วยให้เกิดสภาพแห่งการเรียนรู้ภายในชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

การจัดการและบริการสื่อการศึกษาแก่กลุ่มเป้าหมายในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน "การจัดการสื่อ" และ "การให้บริการกลุ่มเป้าหมาย" นับเป็นกิจกรรมสำคัญและจำเป็นที่ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานทั้งระดับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอและศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจะต้องศึกษาและดำเนินการอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เนื่องจากสื่อการศึกษา ที่จัดบริการในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีหลากหลายประเภทซึ่งแต่ละประเภทจะต้อง

อาศัยการจัดการ การวางแผนในการดำเนินงานพร้อมที่จะให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายที่เข้ามาใช้บริการสื่อในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้วย

การจัดระบบการให้บริการสื่อการศึกษาเพื่อส่งเสริมการศึกษาด้วยตนเองวิธีทางไกล และตามบทบาทหน้าที่ของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สรุปได้ 5 ด้าน (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2541 : 16 – 17) ได้แก่

1. ด้านการบริการให้ยืมสื่อการศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
2. ด้านการให้บริการแลกเปลี่ยนสื่อการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมาย
3. ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
4. ด้านการหมุนเวียน และการกระจายสื่อการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายให้ใช้สื่อ

อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ด้านการให้บริการศึกษาค้นคว้าจากสื่อการศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

การจัดการสื่อในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนั้น ผู้รับผิดชอบในการจัดการจะต้องจัดทำระบบการจัดเก็บสื่ออย่างเป็นขั้นตอนเพื่อให้สะดวกต่อการนำสื่อออกมาใช้งาน สะดวกต่อการจัดเก็บ และตรวจสอบการจัดการสื่อการศึกษานั้นจะต้องคำนึงถึงขั้นตอนต่อไปนี้

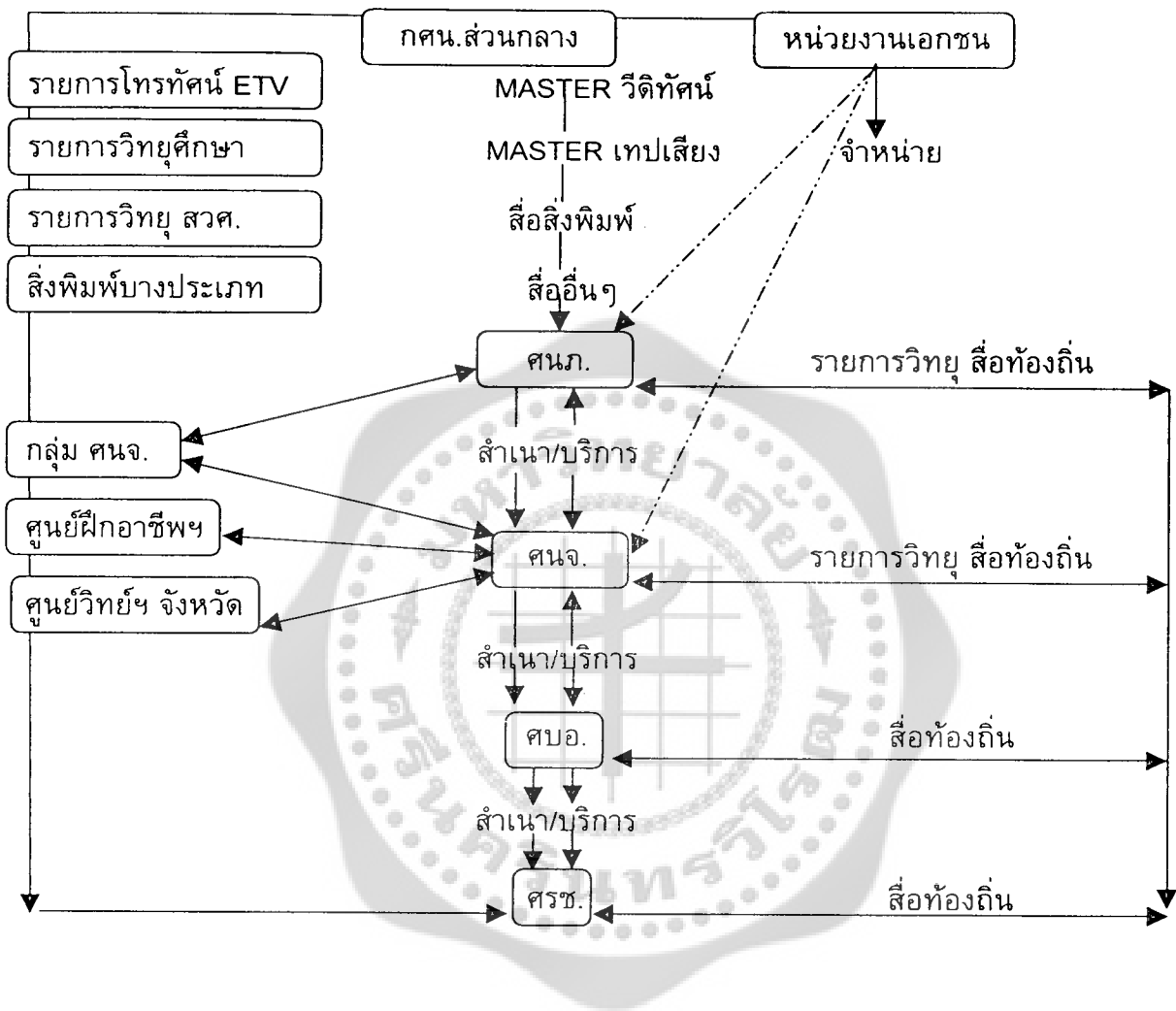
1. การรับและตรวจรับสื่อ
 - 1.1 ตรวจสอบสื่อให้ถูกต้องตามรายการที่จัดส่งมา
 - 1.2 จัดทำทะเบียนควบคุมสื่อ
2. การกำหนดทะเบียนหรือรหัสสื่อ
3. การจัดทำบัตรยืม
4. การให้บริการสื่อแก่กลุ่มเป้าหมาย
5. การบำรุงรักษา
6. การบันทึกสถิติและรายงาน
7. การประชาสัมพันธ์

แนวทางการกระจายสื่อสำหรับการจัดการศึกษาในชุมชน (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. ม.ป.ป. จ. : 10)

สื่อการศึกษาที่องค์กรต่างๆ ของกรมการศึกษานอกโรงเรียนที่จัดผลิต จัดซื้อจัดหาได้ จัดกระจายสื่อการศึกษาไปสู่กลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ทั่วถึง ทันเวลาและมีประสิทธิภาพด้วยการกระจาย 2 รูปแบบ คือ

1. การส่งสื่อถึงกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่โดยตรง ได้แก่ รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา รายการวิทยุเพื่อการศึกษา และสื่อสิ่งพิมพ์
2. การจัดส่งสื่อผ่านเครือข่ายหน่วยงานของกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยใช้ระบบการกระจาย ดังนี้

ระบบการกระจายสื่อศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ภาพประกอบ 2 ระบบการกระจายสื่อศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ที่มา : กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (ม.ป.ป.). คู่มือดำเนินงาน ศรช. กรุงเทพฯ :
มิตรภาพการพิมพ์.

ในบทบาทและการดำเนินงานกระจายสื่อ นั้น ต้องอาศัยการดำเนินงานด้านการบริหารและการจัดการสื่อที่มีประสิทธิภาพ มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถจำแนกภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ดังนี้ (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2541 : 16)

ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาค

1. กำหนดแผนงานด้านการบริการและกระจายสื่อ
2. นิเทศ ติดตามผลการกระจายสื่อ และรวบรวมข้อมูลเสนอส่วนกลาง
3. ให้บริการ และสนับสนุนสื่อสำหรับศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด

ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด

1. กำหนดแผนการดำเนินงานด้านการกระจายสื่อ
2. ติดตามและตรวจสอบการกระจายสื่อให้สู่กลุ่มเป้าหมาย
3. สนับสนุนการดำเนินการของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ

ในการจัดสื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่

ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ

1. กำหนดแผนการดำเนินงานด้านการกระจายสื่อให้สอดคล้องกับแนวการดำเนินงานที่กำหนด
2. ตรวจสอบและลงทะเบียนควบคุมสื่อที่ได้รับอย่างเป็นระบบ
3. จัดระบบสื่อให้เป็นหมวดหมู่ ตามรูปแบบที่เป็นมาตรฐานสากล ก่อนจัดส่งสื่อการศึกษาไปยังศูนย์การเรียนชุมชนที่กำหนด
4. จัดระบบการหมุนเวียนสื่อในกลุ่มศูนย์การเรียนชุมชนที่รับผิดชอบตามแนวทางที่กำหนด
5. ให้บริการ สนับสนุนสื่อตามความต้องการของพื้นที่ที่เสนอความต้องการมา
6. สำรวจความพร้อมของศูนย์การเรียนชุมชนในความรับผิดชอบเพื่อดำเนินการตามที่กรมกำหนด
7. สนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วมในการให้บริการสื่อไปยังศูนย์การเรียนชุมชนเป้าหมาย
8. รายงานผลการให้บริการไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

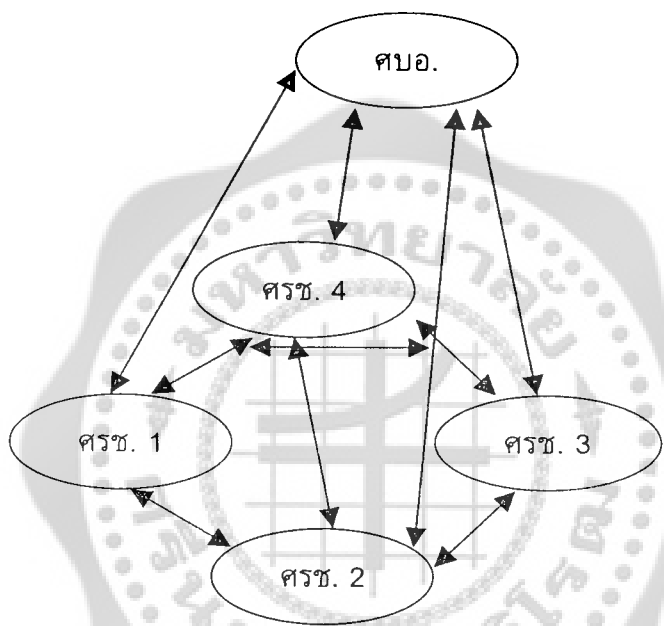
ศูนย์การเรียนชุมชน (ศรช.)

1. ตรวจสอบรับสื่อและจัดเก็บสื่อที่ได้รับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. จัดระบบการให้บริการ
3. ใจความร่วมมือหมุนเวียนสื่อระหว่างศูนย์การเรียนชุมชน ตามที่ ศบอ.

กำหนด

- 4. บันทึกสถิติ และสำรวจความต้องการด้านใช้สื่อของกลุ่มเป้าหมาย และจัดทำแผนเสนอความต้องการไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 5. บันทึกสถิติ และรายงานผลการให้บริการสื่อในชุมชนแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การหมุนเวียนสื่อระดับตำบล (ศรช.)

ภาพประกอบ 3 การหมุนเวียนสื่อระดับตำบล

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. (2541). ระบบการกระจายและหมุนเวียนสื่อสำหรับการจัดการศึกษาในชุมชน.

จากบทบาทและการดำเนินงานการกระจายสื่อข้างต้น จะเห็นได้ว่าจากหน่วยงานระดับกรมจนถึงศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความสัมพันธ์ในการจัดดำเนินการกระจายสื่ออย่างเป็นรูปแบบและต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ

สื่อการศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

สื่อที่มีไว้ประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ โดยมุ่งตอบสนองการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายในชุมชนซึ่งมีลักษณะหลากหลาย เช่น นักศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ สายอาชีพและประชาชนกลุ่มอาชีพต่างๆ รวมถึงนักเรียน นักศึกษาในระบบโรงเรียนและประชาชนทั่วไป ซึ่งต้องการศึกษาค้นคว้าในบางโอกาสอีกด้วย ลักษณะของสื่อการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายดังกล่าวมีลักษณะเป็นสื่อประสม (Multi-Media) กล่าวคือ ในเนื้อหาเรื่องหนึ่งสามารถเรียนรู้ได้จากสื่อสิ่งพิมพ์, สื่ออิเล็กทรอนิกส์, สื่อบุคคลและแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งอาศัยการบูรณาการเข้าด้วยกันเพื่อส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

จากการศึกษาค้นคว้า และการสำรวจสภาพพื้นที่ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยตรงและการสัมภาษณ์ นางวีราพร อู่อรุณ ซึ่งเป็นครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลมดแดง เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2545 (ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลมดแดง. การสัมภาษณ์. 2545) สถานที่ตั้งหมู่ที่ 2 ตำบลมดแดง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลมดแดงซึ่งห่างจากถนนใหญ่เข้าไปประมาณ 2 กิโลเมตรอยู่ติดกับอาณาเขตของวัดและจากการสังเกตสภาพสถานที่ตั้ง พบว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นอาคารชั้นเดียวมีลักษณะ 2 ห้องเป็นพื้นซีเมนต์ โดย 1 ห้องเป็นที่เก็บเอกสารและเป็นห้องทำงานของครู ครรช. เองและอีก 1 ห้องเป็นลักษณะเปิดโล่งใช้เป็นที่พบกลุ่มของนักศึกษา โดยมีวัสดุ อุปกรณ์ในสถานที่ตั้งดังนี้

1. มีกระดานดำ 1 ชุด
2. โต๊ะเก้าอี้ จำนวน 25 ตัว
3. มีม้านั่งหินอ่อน 1 ชุด
4. พัดลม 1 เครื่อง
5. ชั้นเหล็กวางหนังสือ 4 ตัว
6. โต๊ะ - เก้าอี้ ทำงานครู ครรช. 1 ชุด
7. หนังสือแบบเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน

จากสภาพโดยรวมนั้น หนังสือแบบเรียนมีจำนวนไม่มากนัก มีสภาพเก่ามาก จากการสอบถามทราบว่าได้ปฏิบัติหน้าที่ของครู ครรช. ได้ประมาณ 3 เดือนและไม่ได้ผ่านการใช้สื่อใดๆ เลย และทั้งนี้ชุดอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมยังต้องอาศัยอาคารขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งอยู่ในอาคารถัดไป ซึ่งเป็นที่ทำการของเจ้าหน้าที่ของ อบต. มีเวลาปิด-เปิดเป็นเวลา 08.30-16.30 น. ไม่สามารถอาศัยเปิดให้บริการแก่นักศึกษา บุคคลทั่วไปได้เลย จากการได้สอบถามพบว่าความสัมพันธ์ร่วมมือไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร เนื่องจากไม่มีบุคลากรให้บริการเปิด-ปิดนอกเวลาราชการและการศึกษา ค้นคว้าเอกสารด้านสื่อการเรียนการสอน (อักษรา บัณฑิต).

2544 : 21 - 22) สามารถสรุปและแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน.
2543 : 11-12)

1. สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่

- 1.1 แบบเรียน / ชุดวิชา / ชุดการเรียนรู้
- 1.2 คู่มือชุดการเรียนรู้
- 1.3 หนังสือพิมพ์
- 1.4 หนังสือทั่วไป
- 1.5 แผ่นพับ / แผ่นปลิว
- 1.6 วารสาร / นิตยสาร
- 1.7 ป้ายนิเทศ
- 1.8 ชุดนิทรรศการ
- 1.9 หุ่นจำลอง
- 1.10 แผ่นที่ / ลูกโลก
- 1.11 แผนภูมิ
- 1.12 สมุดกิจกรรม
- 1.13 แบบฝึกหัด
- 1.14 แฟ้มข้อมูลท้องถิ่น
- 1.15 อุปกรณ์เครื่องเล่น / เกมต่างๆ

2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่

- 2.1 ชุดอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม
- 2.2 เครื่องรับโทรทัศน์
- 2.3 เทปวีดิทัศน์รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
- 2.4 วิทยู (รายการวิทยุเพื่อการศึกษา ออกอากาศตั้งแต่เวลา 05.00 - 22.00 น.ทุกวัน)
- 2.5 เทปเสียง (รายการเทปเสียงเพื่อการศึกษา)
- 2.6 บทเรียนสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ (CAI)
- 2.7 ซีดีรอม
- 2.8 อินเทอร์เน็ต

3. สื่อบุคคล ได้แก่

- 3.1 ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (การพบกลุ่ม)
- 3.2 ครูในสถานศึกษาอื่นๆ ในชุมชน (วิทยากร)
- 3.3 ผู้รู้ในสาขาต่างๆ ที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน (วิทยากร)
- 3.4 ข้าราชการที่เกษียณจากการทำงาน (วิทยากร)

4. แหล่งการเรียนรู้ ได้แก่

- 4.1 ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (การพบกลุ่ม)
- 4.2 แหล่งรวมองค์ความรู้ต่างๆ ทั้งที่อยู่ในการดูแลขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน
- 4.3 สถานประกอบการ
- 4.4 สถาบันต่างๆ ในชุมชนและสังคม
- 4.5 ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัด
- 4.6 อุทยานประวัติศาสตร์
- 4.7 พิพิธภัณฑ์
- 4.8 สวนสัตว์
- 4.9 สวนพฤกษศาสตร์
- 4.10 โรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ (แหล่งการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 25)

จะเห็นได้ว่า สื่อการเรียนนอกโรงเรียนตามที่มีปรากฏในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนส่วนใหญ่ เป็นของกรมการศึกษานอกโรงเรียนสนับสนุน ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน นักศึกษา ดังรายละเอียด จากการศึกษาพบว่าสื่อการศึกษาทั้ง 4 ประเภท ได้แยกเป็นสื่อการศึกษาออกแต่ละระดับของการศึกษานอกโรงเรียน ในระบบการบริหารและจัดการสื่อการศึกษานั้นได้มีระเบียบลง ทะเบียนรับสื่อการศึกษาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นระบบ และมีการลงทะเบียน – ส่ง ฯลฯ โดยเฉพาะนักศึกษาทางไกลเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น สื่อการศึกษาต่างๆ จึงสำคัญเป็นอย่างมาก รวมทั้งสถานที่จัดการให้บริการและจัดการศึกษาต้องมีความพร้อมในการจัดการศึกษาดังกล่าว ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จะมีสื่อทุกชนิดครบถ้วนจึงจำเป็นต้องมีการจัดระบบการหมุนเวียนและการกระจายสื่อการศึกษา จากบทบาทของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยมีครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นผู้ปฏิบัติงานประจำมีบทบาทหน้าที่สำคัญและเป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ผู้รับบริการในชุมชนโดยตรงมากที่สุด จึงศึกษาว่าจากสภาพการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในแต่ละด้านของการจัดให้บริการสื่อการศึกษานั้นเป็นอย่างไร มุ่งเพื่อจะศึกษาสภาพความเป็นจริงของการจัดให้บริการสื่อการศึกษาดังกล่าวว่า มีประสิทธิภาพการให้บริการสื่อการศึกษาต่อผู้เข้ารับบริการ อันได้แก่ นักเรียน นักศึกษา ประชาชน และผู้สนใจทั่วไปหรือไม่อย่างไร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยตรงเท่าที่ศึกษาค้นคว้ายังไม่ปรากฏ แต่มีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยมีการศึกษาสภาพปัญหาในด้านต่างๆ ได้มีผู้ทำการศึกษาค้นคว้างานวิจัย ดังนี้

งานวิจัยภายในประเทศ

สมนึก ธาตุทอง (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูประจำกลุ่ม และนักศึกษาทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนของครูประจำกลุ่ม ในเขตภาคกลาง พบว่า ครูประจำกลุ่มและนักศึกษาทางไกล มีความคิดเห็นด้านการพบกลุ่มว่า สถานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการพบกลุ่ม เนื่องจากคับแคบ

บัญญัติ ครุฑพุ่ม (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาทางไกลต่อการจัดกิจกรรมพบกลุ่มตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2530 ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการแก้ปัญหาการเรียนและด้านเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมพบกลุ่มทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และนักศึกษาทางไกลมีความเห็นว่าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานครควรจะสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนการสอน เช่น หนังสือพิมพ์เรียน เทปเสียง การบรรยายวิชาต่างๆ ตลอดจนตั้งศูนย์การเรียนในสถานที่พบกลุ่ม

เบญจวรรณ วงษ์สกุล (2539 : 106) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนทางไกล สำหรับทหารกองประจำการกองทัพบกในด้านนโยบาย ด้านบุคลากร ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านสื่ออุปกรณ์ ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับเห็นด้วย ยกเว้นด้านนโยบายอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง และพบปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสื่อ อุปกรณ์ คือ แบบเรียนและแบบฝึกหัดมีไม่เพียงพอกับผู้เรียน

โสภารวรรณ อัมพันธ์ศิริรัตน์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลเกี่ยวกับการนิเทศด้านวิชาการของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอจังหวัดพัทลุง ใน 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการแนะแนว และด้านการวัดผลประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาสำคัญของครูประจำกลุ่มคือขาดสื่อการเรียนการสอน เช่น สื่อแบบเรียน และวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ

พัชรา สังข์ศรี (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาในการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยวิธีเรียนทางไกลของนักศึกษา ผู้ใหญ่ในเขตอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลตะวันออก 3 ด้าน คือ ปัญหาด้านวิธีเรียน ปัญหาด้านสื่อ

ประกอบการเรียน และปัญหาการพบกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีปัญหาเรื่องสถานที่พบกลุ่มกับบ้านผู้เรียนอยู่ห่างไกลกัน และสถานที่พบกลุ่มคับแคบ

ลดาวัลย์ บุญญพานิช (2540 : 83) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนโครงการยกระดับความรู้พื้นฐานสำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำท้องถิ่น ในเขตภาคกลางในด้านการปฐมนิเทศ การพบกลุ่ม สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล ผลการวิจัยพบว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้นำท้องถิ่น มีความคิดเกี่ยวกับการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และพบว่า ผู้เรียนเห็นว่าแบบเรียนมีน้อย หาซื้อยาก และมีไม่ครบ ห้องสมุดมีแบบเรียนให้ยืมไม่เพียงพอ และมีข้อเสนอแนะที่ควรจะดำเนินการมากที่สุดคือ ห้องสมุดควรจัดหาหนังสือและเอกสารเสริมไว้บริการให้ยืมและศึกษาค้นคว้าให้มากขึ้น

วราลี สุวัฒน์เมฆินทร์ (2540 : 106) ได้ทำการศึกษา ความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มที่มีต่อตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า วุฒิการศึกษาของครูประจำกลุ่มที่วุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญโดยรวมและรายด้าน นักเรียน ครูผู้สอน สื่อ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วรรณิ เทพพิพิธ (2541 : 86) ได้ทำการศึกษา การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่าอายุของครูประจำกลุ่มที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโดยรวมไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

จุรรัตน์ เพ็ชรจันทิก (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การบริหารศูนย์การเรียนชุมชนกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ที่ได้รับรางวัลดีเด่นระดับจังหวัด : ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์การเรียนชุมชนบ้านหินโคน อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ในการจัดการศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานปัญหาที่พบคือ ครูและนักศึกษาของศูนย์การเรียนชุมชน ไม่มีเวลาไปร่วมกิจกรรมกับชุมชน ขาดแคลนด้านวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ไว้คอยบริการชุมชน ทางราชการไม่มีงบประมาณสนับสนุนแก้ปัญหา

1. ด้านการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ปัญหาที่พบ คือ มีบุคลากรน้อยแต่ทำงานมาก ในการประสานงานบางครั้งไม่ได้รับความสะดวก งบประมาณ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สื่อการเรียนการสอน การเบิกจ่ายค่าตอบแทนและการออกหลักฐานการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดล่าช้า

2. ด้านการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ ปัญหาที่พบ คือ มีงบประมาณให้จำกัด ไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้ต่อเนื่อง และวางแผนการปฏิบัติงานล่วงหน้าได้เพราะวัสดุ อุปกรณ์ไม่เพียงพอกับจำนวนกลุ่มเป้าหมายมี

ขั้นตอนในการขออนุญาต และการเบิกจ่ายค่าตอบแทนวิทยากรมาก กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรลดขั้นตอนเพื่อสะดวกในการจัดกิจกรรม

3. ด้านการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้แบ่งสัดส่วนพื้นที่ที่สามารถปรับเปลี่ยนให้สะดวก ในการที่ชุมชนเข้ามาใช้บริการได้ตลอดเวลา โดยให้ห้องคือนักศึกษาได้เข้ามามีบทบาท ปัญหาที่พบคือ ขาดวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการประชาสัมพันธ์ ขาดงบประมาณสนับสนุน การจัดกิจกรรม ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อศึกษาความคิดเห็นและเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ กิ่งอำเภอ (สบอ./ สบก.) และประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า บุคคลทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ การประสานงานและการดำเนินงาน โดยให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง เตรียมการให้พร้อมมีการประสานงานตั้งแต่ระดับกระทรวงลงไปเพื่อผลของการสั่งการและการปฏิบัติในพื้นที่ ควรกำหนดรูปแบบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่ชัดเจนโดยมีรายละเอียดในเรื่องงบประมาณและการสนับสนุนวัสดุครุภัณฑ์ให้ครบถ้วน มีการติดตามประเมินผลร่วมกับผู้นำท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอและควรมีการทดลองก่อนขยายโครงการ

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2542 : บทคัดย่อ) ได้ติดตามผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนภาคเรียนที่ 2/2541 เพื่อทราบสภาพการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในจังหวัดอุบลราชธานี เลย อำนาจเจริญ ยโสธร จากศูนย์การเรียนรู้ชุมชน 22 แห่ง พบว่าศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่อยู่ในบริเวณที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มักอยู่ห่างไกลชุมชนและยังมีสื่อไม่ครบสมบูรณ์ ได้รับบริการสนับสนุนจาก อบต. บริการได้เฉพาะในเวลาราชการ ซึ่งนักเรียนนอกโรงเรียนจะใช้พบกลุ่มในวันเสาร์และอาทิตย์ สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยทั่วไปยังไม่สามารถจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามแนวคิดและหลักการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการสัมมนาเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องถึงหลักการและวิธีการบริการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้ชัดเจนตลอดจนจัดหาสื่อสำหรับให้บริการแก่ประชาชนให้ครบถ้วน

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2542 : 124) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริการสื่อในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีประสิทธิภาพพบว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนหลายแห่งมีสื่อและครุภัณฑ์ต่าง ๆ น้อยมาก ซึ่งไม่เพียงพอต่อการบริการชุมชนและไม่เป็นที่น่าสนใจหรือดึงดูดความสนใจให้ประชาชนมาใช้บริการเท่าที่ควร

นิพนธ์ ดำเนินผล (2542 : 137 – 141) ได้ศึกษาสภาพปัญหาของการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสังกัดศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดหนองคาย พบว่า สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการจัดการศึกษาสายสามัญระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านการจัดการศึกษาสายอาชีพ และด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

1. การดำเนินการจัดกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการจัดการศึกษาสายสามัญ มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยมาก คือ การเตรียมความพร้อมของผู้ให้บริการ (ครูผู้สอน, ครูประจำกลุ่ม) การรายงานผลการดำเนินงานต่อหน่วยงานบังคับบัญชาอย่างเป็นระบบสม่ำเสมอ ประสานร่วมมือระหว่างเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อกำหนดสถานที่เรียนที่สะดวกและเหมาะสม

2. การดำเนินการจัดการศึกษาสายอาชีพ พบว่า มีสภาพการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย คือ ขาดการจัดทำแผนโครงการเสนอเข้าแผนพัฒนาตำบล เพื่อของบประมาณจาก อบต. และการกำหนดหลักสูตรวิชาชีพไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มเป้าหมาย

3. การดำเนินงานการจัดกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยพบว่า มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ ความล่าช้าของเอกสาร สิ่งพิมพ์ต่อการให้บริการ

สุรติ วิภักดิ์ (2542 : 94 – 95) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเขตการศึกษา 10 ตามทฤษฎีของผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอและครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเพียงด้านเดียว คือ ด้านการจัดกิจกรรม ส่วนด้านอื่นๆ สภาพการดำเนินงานยังไม่เป็นที่น่าพอใจ เพราะองค์กรท้องถิ่นยังไม่ได้มีการจัดสรรงบประมาณและการกระจายอำนาจการบริหารลงไปให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยตรง นอกจากนี้ผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอและครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีทัศนคติต่อปัญหาในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีทัศนคติต่อปัญหาในด้านอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์มากกว่าผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ โดยเฉพาะด้านงบประมาณมีปัญหาอยู่ในระดับมาก เพราะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนส่วนมากเป็นบุคลากรใหม่ ไม่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับด้านการเงินมาก่อน ขาดความชัดเจนในระเบียบปฏิบัติ

วนิดา เชียงกุล (2542 : 48) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม กรณีศึกษาของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลพบุรี พบว่า ปัญหาที่มีความต้องการของการตอบสนอง ได้แก่ เวลาเรียนค่อนข้างน้อย หนังสือเรียนไม่เพียงพอ

สถานที่เรียนคับแคบ อุปกรณ์การเรียนไม่เพียงพอ นักศึกษาแต่งกายไม่เรียบร้อย และครูอธิบายเนื้อหาบ่อยเกินไปทำให้ไม่เข้าใจ สิ่งที่เป็นปัญหาน้อยที่สุดของนักศึกษา คือ เวลาเรียนค่อนข้างน้อยที่เป็นเช่นนี้เพราะ นักศึกษาเคยชินกับการสอนแบบบรรยายเป็นส่วนมากต้องการให้ครูผู้สอนเน้นเนื้อหาวิชาให้นักศึกษามากที่สุด แต่ระยะเวลาน้อยจึงทำให้ครูกับนักศึกษามีเวลาน้อยในการพบปะปรึกษาหารือในเรื่องต่างๆ

อัมภา บัวบุญ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนในเขตการศึกษา 11 ปัญหาการปฏิบัติงานใน 4 ด้าน คือ ด้านการให้คำปรึกษาและแนะแนว ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการประสานเครือข่ายและด้านการประเมินผลและสรุปรายงานผลการปฏิบัติงาน พบว่า ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนในเขตการศึกษา 11 มีปัญหาในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลางเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการให้คำปรึกษาและแนะแนว ด้านการประสานเครือข่ายและด้านการประเมินผลและสรุปผลรายงานผลการปฏิบัติงานในรายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการขาดสื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น และหาวิธีการหมุนเวียนสื่อให้มีความหลากหลายทั้งสายสามัญ สายอาชีพ และสื่อการศึกษาตามอัธยาศัยรวมทั้งสื่อที่เป็นแบบเรียนสายสามัญทุกระดับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรตระหนักถึงความสำคัญในปริมาณของกลุ่มเป้าหมายและจัดให้ตรงกับหลักสูตร

จากงานวิจัยข้างต้นนั้น พบว่า การจัดการศึกษาทางไกลโดยรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาและสื่อการศึกษาอื่นๆ ของกรมการศึกษานอกโรงเรียนนั้นมีผลต่อการศึกษาผู้เรียนทางไกลแม้ว่าจะเป็นรูปแบบการของรายการส่งผลต่อความสนใจผู้เรียน และยังพบว่าการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนนั้นขาดแคลนสื่อการศึกษา วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ในการจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม ฯลฯ ทำให้การจัดการศึกษานอกโรงเรียนนั้นไม่ประสบผลเท่าที่ควรจะเป็นอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้กล่าวอ้างข้างต้น

งานวิจัยต่างประเทศ

คาร์ธเธอร์ (Caruthers. 1976 : 1978-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนของนักศึกษาซึ่งสอนโดยครูที่มีประสบการณ์และครูที่ไม่มีประสบการณ์ ครูที่ได้รับการฝึกฝนมาเพื่อสอนวิชาวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะและครูที่ไม่ฝึกฝนมาโดยเฉพาะผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนสูงสุด คือ นักเรียนที่เรียนจากครูที่ได้รับการฝึกฝนมา เพื่อสอนวิทยาศาสตร์และมีประสบการณ์มาก นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรองลงมาเป็นอันดับสอง คือ นักเรียนที่เรียนจากครูที่ได้รับการฝึกฝนมาเพื่อสอนวิทยาศาสตร์แต่มีประสบการณ์น้อย นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรองลงมาเป็นอันดับที่สาม คือ นักเรียนที่เรียนจากครูที่มีประสบการณ์มากแต่ไม่ได้รับ

การฝึกฝนมาเพื่อสอนวิทยาศาสตร์และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อยที่สุด คือ นักเรียนที่เรียนจากครูที่ไม่มีประสบการณ์และไม่ได้รับการฝึกฝนมาเพื่อสอนวิทยาศาสตร์

เพอวิส (สุภาณี นคร. 2542 : 41 ; อ้างอิงจาก Pervis. 1980 : Education Research. 163 – 176) ได้ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยเปิด พบว่า ผู้เรียนจะยึดมั่นเฉพาะเอกสารการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยทำให้ไม่รู้จักวาง ส่วนสื่อการสอนใช้สื่อประสมประเภททางเดียวผู้เรียนไม่มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นโต้ตอบได้เป็นเหตุให้ผู้เรียนขาดทักษะในการแสดงออกทุกด้าน

ปีเตอร์ และคาร์เคนวัลด์ (Beder and Darkenwald. 1982 : 142) ได้ศึกษาถึงความแตกต่างวิธีการสอนของเด็กและของผู้ใหญ่ พบว่า ในการสอนผู้ใหญ่ ครูจำเป็นต้องใช้วิธีการเรียนแบบอภิปราย และต้องใช้เทคนิคการสอนหลายๆ วิธี ต้องสามารถยืดหยุ่นได้นอกจากนี้ครูจะต้องปรับปรุงเนื้อหาการเรียนให้สัมพันธ์กับประสบการณ์ของผู้เรียน

บาร์เทล (สุภาณี นคร. 2542 : 41 ; อ้างอิงจาก Bartels. 1985 : 43) ได้ชี้ให้เห็นว่าการหยุดเรียนกลางคันของนักศึกษาทางไกลมักมาจากการที่ต้องนั่งศึกษาคนเดียวอยู่กับวัสดุอุปกรณ์การเรียนไม่มีใครมาช่วยให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ สิ่งที่สำคัญสำหรับนักศึกษาทางไกล คือ การมีวินัยในตนเองต่อการเรียนรู้

ลีมอส (เกษมณี สนั่นเครื่อง. 2542 :52 ; อ้างอิงจาก Lemos. 1984 : 278 – 282) ศึกษาถึงบทบาทของโทรทัศน์ในขบวนการให้การศึกษาของประเทศบราซิลยุคใหม่ เพื่อที่จะรวบรวมวิธีการใช้สื่อโทรทัศน์ในการแก้ปัญหาเด็กนักเรียนออกจากโรงเรียนกลางคัน ซึ่งสรุปได้ว่า เด็กที่เรียนโดยใช้สื่อโทรทัศน์สอนจะสอบได้คะแนนดีกว่าเด็กนักเรียนในระบบชั้นเรียนปกติชุดการสอนทาง โทรทัศน์จะมีประสิทธิภาพต่อเด็ก ส่วนใหญ่ที่โรงเรียนไม่สามารถจัดชั้นเรียนตามปกติได้รายการเพื่อการศึกษาที่เป็นภาษาอังกฤษจะต้องนำมาแปลตามภาษาและวัฒนธรรมโปรตุเกสก่อนที่จะนำมาใช้ในประเทศบราซิล

อีสต์แมน (Eastman. 1990 : 2323 - A) ได้ทำการวิจัย เรื่อง โทรทัศน์เพื่อการศึกษาผู้ใหญ่ ศึกษาเฉพาะความเข้าใจของครูผู้สอนหลักสูตรทางไกลในเรื่องเจตนาธรรมณ์และการสนับสนุนของสถาบัน ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้านี้เพื่อที่จะศึกษาว่าครูผู้สอนหลักสูตรทางไกล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของโทรทัศน์เพื่อการศึกษาและสถาบันที่ให้การสนับสนุนเอาใจใส่ในเรื่องนี้อย่างไร ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างกันระหว่างเจตนาธรรมณ์และการสนับสนุนของสถาบัน สาเหตุมาจากการขาดความเข้าใจของผู้ดำเนินการ ความยุ่งยากซับซ้อนในการนำโทรทัศน์เพื่อการศึกษามาใช้ในหลักสูตรการศึกษาทางไกล

จากงานวิจัยต่างประเทศ พบว่า สื่อนั้นมีความสำคัญในการจัดการศึกษาทั้งในและนอกระบบซึ่งต่างประเทศได้ให้ความสำคัญกับสื่อการศึกษาเป็นอย่างมาก ประสบการณ์งานของผู้สอนหรือผู้ถ่ายทอดความรู้ สาขาวิชาชีพที่สำเร็จมาจะมีผลโดยตรงต่อการศึกษาของผู้เรียนทั้งสิ้น

จะเห็นว่าได้มีการศึกษาปัญหาในด้านต่างๆ รวมทั้งมีการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ปัญหาประสิทธิภาพของสื่อในด้านต่างๆ กันดังได้กล่าวแล้วนั้น

จากการศึกษาข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน พบว่า มีปัญหาเรื่องการให้บริการสื่อการศึกษา ครูผู้สอนการศึกษาในและนอกระบบโรงเรียนนั้นยังขาดความรู้ ทักษะและประสบการณ์ การจัดระบบในการให้บริการสื่อการศึกษาขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านสื่อโดยตรง เนื่องจากการศึกษานอกโรงเรียนมีรูปแบบการให้บริการสื่อการศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและได้มีการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ๆ เป็นทางเลือกหนึ่งทำให้ผู้เรียนที่อยู่ชนบทห่างไกลมีโอกาสได้รับการศึกษาซึ่งอยู่ในชุมชนของตนเอง

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 ที่มีอายุต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาทั้ง 5 ด้านแตกต่างกัน
2. ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาทั้ง 5 ด้านแตกต่างกัน
3. ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฐานะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาทั้ง 5 ด้านแตกต่างกัน
4. ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 ที่มีสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาทั้ง 5 ด้านแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 มีรายละเอียดในการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 จำนวน 6 จังหวัด ในเขตพื้นที่ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น เลย สกลนคร หนองคาย หนองบัวลำภูและอุดรธานี มีครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 1,311 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากรครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 แบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) โดยศึกษาการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง เครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608) ที่มีความคลาดเคลื่อนระดับ 0.5 ได้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อยจำนวน 302 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. เขตการศึกษา 9 มี 6 จังหวัด คือ จังหวัดขอนแก่น เลย สกลนคร หนองคาย หนองบัวลำภู และอุดรธานี
2. ใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อคัดเลือกจังหวัดที่ต้องการโดยใช้วิธีจับสลากรายชื่อจังหวัดในเขตการศึกษา 9 ทั้งหมดสุ่มเอามาร้อยละ 50 ได้มา 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น สกลนคร และหนองบัวลำภู มีครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 664 คน
3. แต่ละจังหวัดแบ่งออกเป็นอำเภอ ได้อำเภอทั้งหมดจำนวน 49 อำเภอ
4. แต่ละอำเภอแบ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และสุ่มจำนวนศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในแต่ละอำเภอให้เป็นสัดส่วนกัน ตามที่คำนวณได้ร้อยละ 45.48 ของแต่ละอำเภอได้ประชากร

กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 304 คน ดังรายละเอียดปรากฏในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย

จังหวัด		จำนวนครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (คน)	
1. ขอนแก่น	อำเภอ (สบอ.)	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
	1 เมืองขอนแก่น	69	32
	2 น้ำพอง	43	20
	3 ภูเวียง	23	11
	4 พล	22	10
	5 ชุมแพ	18	8
	6 สีชมพู	17	8
	7 หนองเรือ	16	7
	8 มัญจาคีรี	16	7
	9 อุดรรัตน์	12	6
	10 พระยืน	10	5
	11 บ้านไผ่	10	5
	12 หนองสองห้อง	9	4
	13 แวงน้อย	9	4
	14 โนนศิลา	9	4
	15 กระนวน	9	4
	16 โคกโพธิ์ชัย	8	4
	17 ชนบท	7	3
	18 เขาสวนกวาง	7	3
	19 หนองนาคำ	5	2
	20 ภูผาม่าน	5	2
	21 บ้านฝาง	5	2
	22 บ้านแฮด	4	2
	23 ชำสูง	4	2
	24 เปือยน้อย	3	1
	25 แวงใหญ่	2	1
รวม		342	157

ตาราง 1 (ต่อ)

จังหวัด		จำนวนครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (คน)	
2. สกลนคร	อำเภอ (สบอ.)	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
	1 เมืองสกลนคร	29	13
	2 สว่างแดนดิน	28	13
	3 อากาศอำนวย	22	10
	4 ภูพาน	17	8
	5 พรรณานิคม	16	7
	6 วานรนิวาส	16	7
	7 บ้านม่วง	15	7
	8 โคกศรีสุพรรณ	12	6
	9 กุสุมาลย์	11	5
	10 พังโคน	9	4
	11 เต่างอย	8	4
	12 กุดบาก	7	3
	13 วาริชภูมิ	7	3
	14 ส่องดาว	7	3
	15 เจริญศิลป์	6	3
	16 โพนนาแก้ว	5	2
	17 คำตากล้า	4	2
	18 นิคมน้ำอุ่น	4	2
	รวม	223	102
3. หนองบัวลำภู	อำเภอ (สบอ.)	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
	1 เมืองหนองบัวลำภู	30	14
	2 ศรีบุญเรือง	27	12
	3 นาแก	14	6
	4 สุพรรณคูหา	12	6
	5 นาหว้า	9	4
	6 โนนสัง	7	3
	รวม	99	45
	รวมทั้งสิ้น	664	304

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้แก่ อายุ, วุฒิทางการศึกษา, ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฐานะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน, สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ลักษณะของคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 โดยจำแนกปัญหาออกเป็น 5 ด้าน คือ การบริการให้ยืม, การให้บริการแลกเปลี่ยน, การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ, การหมุนเวียนและกระจายสื่อ, การให้บริการศึกษาค้นคว้า ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษามากที่สุด	กำหนดให้ 5 คะแนน
มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษามาก	กำหนดให้ 4 คะแนน
มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาปานกลาง	กำหนดให้ 3 คะแนน
มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาน้อย	กำหนดให้ 2 คะแนน
มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาน้อยที่สุด	กำหนดให้ 1 คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Form) เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้บริการสื่อการศึกษา

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสารรายงานต่างๆ เพื่อนำมาพิจารณา กำหนดขอบเขตเนื้อหาของแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ นางวิราพร อุ่อรุณ ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลมดแดง ตบอ.ศรีประจันต์ สนจ.สุพรรณบุรี, นางศิริภาณี อิ่มสุวรรณ นักวิชาการการศึกษา 7ว ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อทราบแนวทางในการสร้างข้อคำถาม
3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง เสนอประธาน และกรรมการควบคุมปริญญาโทเพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของประธานและกรรมการควบคุมปริญญาโท แล้วนำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาผู้ใหญ่ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์วิไล แยมสาขา

อาจารย์ 3 ระดับ 9 อาจารย์เชี่ยวชาญ ดนันทชัย อาจารย์ 3 ระดับ 8 ศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม และอาจารย์ ดร.วิศน์ ศีลตระกูล นักวิชาการศึกษา 8 กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งเป็นบุคลากรกรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและความสมบูรณ์ของเครื่องมือ (Content Validity) ตลอดจนพิจารณาสำนวนภาษาที่ใช้

4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาข้อบกพร่องทั้งในเรื่องเนื้อหาและภาษา และได้ทำการตรวจสอบค่าดัชนีความแม่นยำตรงเชิงเนื้อหา หรือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อทดสอบกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าการวิจัย (IOC) ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.8625 จากข้อคำถามแบบทดสอบจำนวน 50 ข้อ สามารถนำมาใช้เป็นข้อคำถามในแบบทดสอบได้จำนวนทั้งสิ้น 48 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความแม่นยำตรงเชิงเนื้อหา (IOC) มากกว่า 0.67 และมีข้อคำถามจำนวน 2 ข้อ ค่าดัชนีความแม่นยำตรงเชิงเนื้อหา (IOC) น้อยกว่า 0.67 และไม่สามารถนำมาใช้เป็นข้อคำถามในแบบทดสอบได้ (ดังรายละเอียดในภาคผนวก จ)

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่อยู่ในกลุ่มประชากรแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นตามแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200 ; อ้างอิงจาก Cronbach. 1970 : 160 - 161) ได้ข้อมูลกลับคืนมาจำนวนทั้งสิ้น 29 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.9542

6. ปรับปรุงแบบสอบถามครั้งสุดท้าย ก่อนนำไปใช้กับข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยขอความอนุเคราะห์หนังสือจากศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม ถึงผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุดรธานี ที่เป็นกลุ่มประชากรเพื่อขอความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลทดลองใช้ (Try-out) ทั้งนี้ได้ติดต่อประสานงานโดยหนังสือราชการ และทางโทรศัพท์กับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโดยส่งข้อมูลกลับทางไปรษณีย์

2. ผู้วิจัยติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอหนังสือถึงผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น สกลนครและหนองบัวลำภู ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือนำถึงผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด 3 จังหวัด เพื่อขอให้ดำเนินการส่งแบบสอบถามให้กับผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอให้ช่วยนำแบบสอบถามไปแจกให้กับครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตพื้นที่ได้ตอบแบบสอบถาม โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามรวบรวมที่ศูนย์การศึกษา

นอกโรงเรียนจังหวัดและส่งข้อมูลกลับทางไปรษณีย์ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเวลา 7 สัปดาห์ นับตั้งแต่วันที่ 26 สิงหาคม-10 ตุลาคม 2545 รวมเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 46 วัน

4. เมื่อครบกำหนดแล้ว ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 289 ฉบับ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และเลือกใช้ฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งพบว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ได้จำนวนทั้งสิ้น 284 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.42 ของแบบสอบถามทั้งหมด จากนั้นนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS / PC⁺

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS / PC⁺ (Statistical Package for the Social Science / Personal Computer) เพื่อคำนวณหาค่าทางสถิติ ดังนี้

1. ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ เสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

2. ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เป็นรายด้านและค่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมทุกด้าน เกณฑ์การพัฒนาค่าเฉลี่ยของน้ำหนักคะแนนปัญหา ผู้วิจัยใช้ความต่อเนื่องของคะแนนทางเดียว ผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยโดยคำนวณคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดให้มีค่าไม่ต่ำกว่า 1.00 และคะแนนเฉลี่ยสูงสุดให้มีค่าไม่เกิน 5.00 ดังรายละเอียด ดังนี้

2.1 ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อแล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และประเมินผลโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง มีปัญหาในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง มีปัญหาในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง มีปัญหาในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

2.2 เปรียบเทียบปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 จำแนกตามตัวแปรอิสระ โดยใช้สถิติค่าทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกัน โดยใช้ค่าทดสอบ ค่าที (t-test) และสถิติค่าทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้ค่าทดสอบ ค่าเอฟ (F-test) และทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่วิธีทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe's Method) (ลัดดาวัลย์ หวังพานิช. 2528 : 233 – 234)

3. ตอนที่ 3 ข้อคำถามปลายเปิด (Open-ended Form) แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ของคำตอบเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. สถิติหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200 ; อ้างอิงจาก Cronbach. 1970 : 126)

2. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = Mean)

2.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = Standard Deviation)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกัน โดยใช้ค่าทดสอบ ค่าที (t-test)

3.2 ทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) โดยใช้ค่าทดสอบ ค่าเอฟ (F-test) กรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญและใช้การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและสะดวกในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F – distribution
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean Square)
df	แทน	ชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ใช้วิธีการหาจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์

ในการปฏิบัติงานในฐานะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยคิดเป็นการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ผลปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ข้อมูลส่วนตัวของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9

รายละเอียดข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
1. อายุ		
1.1 ต่ำกว่า 25 ปี	24	8.50
1.2 25 – 35 ปี	187	65.80
1.3 สูงกว่า 35 ปี	73	25.70
รวม	284	100.00
2. วุฒิทางการศึกษา		
2.1 มีวุฒิทางการศึกษา	227	79.90
2.2 ไม่มีวุฒิทางการศึกษา	57	20.10
รวม	284	100.00
3. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฐานะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน		
3.1 น้อยกว่า 2 ปี	74	26.10
3.2 ตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป	210	73.90
รวม	284	100.00
4. สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน		
4.1 อยู่ในพื้นที่ของสำนักงาน อบต.	182	64.10
4.2 อยู่ในพื้นที่ของโรงเรียน	13	4.60
4.3 อยู่ในพื้นที่ของวัด	39	13.70
4.4 อื่นๆ (ศาลากลางหมู่บ้าน ศูนย์เลี้ยงเด็ก เทศบาล ศบอ. ค่ายทหาร ในและนอกเขตเทศบาล ศูนย์พัฒนาอาชีพ สหกรณ์การเกษตร สถานีอนามัย)	50	17.60
รวม	284	100.00

จากตาราง 2 แสดงว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ พบว่า มีอายุ 25 – 30 ปี จำนวน 187 คน อายุสูงกว่า 35 ปี จำนวน 73 คน มีอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 65.80, 25.70 และ 8.50 ตามลำดับ จำแนกตามวุฒิ

ทางการศึกษา พบว่า มีวุฒิทางการศึกษา จำนวน 227 คน และไม่มีวุฒิทางการศึกษา จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 79.90 และ 20.10 ตามลำดับ จำแนกประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ในฐานะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน พบว่า ตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป จำนวน 210 คน และน้อยกว่า 2 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 73.90 และ 26.10 ตามลำดับ จำแนกสถานที่ตั้งของศูนย์ การเรียนรู้ชุมชน พบว่า อยู่ในพื้นที่ของสำนักงาน อบต. จำนวน 182 แห่ง อยู่ในพื้นที่อื่นๆ จำนวน 50 แห่ง อยู่ในพื้นที่ของวัด จำนวน 39 แห่ง และอยู่ในพื้นที่ของโรงเรียน จำนวน 13 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 64.10 , 17.60 , 13.70 และ 4.60 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9

ในตอนนี้เป็นการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา ของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การบริการให้ยืม การให้บริการแลกเปลี่ยน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ การหมุนเวียนและกระจายสื่อ และ การให้บริการศึกษาค้นคว้า แยกเป็นโดยรวมและรายด้าน โดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลปรากฏดังตาราง 3 – 4 ดังต่อไปนี้

ตาราง 3 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัญหาการให้บริการสื่อการ ศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9

ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1. การบริการให้ยืม	3.01	0.78	ปานกลาง
2. การให้บริการแลกเปลี่ยน	2.86	0.91	ปานกลาง
3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ	2.89	0.87	ปานกลาง
4. การหมุนเวียน และกระจายสื่อ	2.91	0.89	ปานกลาง
5. การให้บริการศึกษาค้นคว้า	2.61	0.78	ปานกลาง
รวม	2.86	0.73	ปานกลาง

จากตาราง 3 แสดงว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การบริการให้ยืม ($\bar{X} = 3.01$) การหมุนเวียน และกระจายสื่อ ($\bar{X} = 2.91$) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ ($\bar{X} = 2.89$) การให้บริการแลกเปลี่ยน ($\bar{X} = 2.86$) การให้บริการศึกษาค้นคว้า ($\bar{X} = 2.61$)

ตาราง 4 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัญหาการให้บริการสื่อ
การศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ด้านการบริการให้ยืม

ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
<u>ด้านการบริการให้ยืม</u>			
1 แบบเรียน ชุดวิชา คู่มือการศึกษานอกโรงเรียนไม่เพียงพอในการให้บริการ	3.48	1.20	ปานกลาง
2 วารสาร - นิตยสาร หนังสือพิมพ์ที่มีไว้ให้บริการไม่เป็นปัจจุบัน	2.85	1.30	ปานกลาง
3 เอกสารหลักสูตรเกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียนไม่เพียงพอต่อการให้บริการแก่ผู้รับบริการในบางครั้ง	3.28	1.08	ปานกลาง
4 ระบบและระเบียบการยืม-ส่งสื่อในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไม่ชัดเจน	2.75	1.15	ปานกลาง
5 ไม่มีการจัดทำทะเบียนรหัสเอกสาร วัสดุอุปกรณ์การศึกษาอย่างเป็นระบบ	2.72	1.20	ปานกลาง
6 สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษา อาทิ คอมพิวเตอร์ ม้วนวิดีโอ แผ่นวีซีดี เทปคาสเซต ไม่มีหรือมีแต่ไม่เพียงพอ	3.49	1.33	ปานกลาง
7 ไม่มีระบบการสืบค้นข้อมูลและรายชื่อหนังสือในการให้บริการ	3.28	1.28	ปานกลาง
8 ครู ทรช. ขาดความรู้เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และสื่อบางชนิด	2.62	1.08	ปานกลาง
9 วัสดุ อุปกรณ์ไม่อยู่ในสภาพพร้อมที่จะให้บริการในบางครั้ง	2.99	1.17	ปานกลาง
10 วัสดุ อุปกรณ์ที่ให้บริการไม่ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ	3.04	1.09	ปานกลาง
11 การให้บริการยืมสื่อการศึกษาไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้	2.93	1.12	ปานกลาง
12 การให้บริการล่าช้า	2.64	1.10	ปานกลาง
13 ไม่มีการเก็บรวบรวมสถิติการใช้สื่อแต่ละประเภทเพื่อหาแนวโน้มการบริการให้ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ	2.94	1.04	ปานกลาง
14 การเคลื่อนย้ายวัสดุ อุปกรณ์เพื่อรับชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไม่มีความลำบากในการจัดให้บริการ	3.20	1.13	ปานกลาง
รวม	3.01	0.78	ปานกลาง

จากตาราง 4 แสดงว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 มีปัญหา การให้บริการสื่อการศึกษา ด้านการบริการให้ยืม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.62 - 3.49$) โดยข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ "สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษา อาทิ คอมพิวเตอร์ ม้วนวิดีโอ แผ่นวีซีดี เทปคาสเซต ไม่มีหรือมีแต่ไม่เพียงพอ" ($\bar{X} = 3.49$) รองลงมา คือ "แบบเรียน ชุดวิชา คู่มือการศึกษานอกโรงเรียนไม่เพียงพอในการให้บริการ" ($\bar{X} = 3.48$), "เอกสารหลักสูตรเกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียนไม่เพียงพอต่อการให้บริการแก่ ผู้รับบริการในบางครั้ง" ($\bar{X} = 3.28$), "ไม่มีระบบสืบค้นข้อมูลและรายชื่อหนังสือในการให้บริการ" ($\bar{X} = 3.28$), "การเคลื่อนย้ายวัสดุ อุปกรณ์เพื่อรับชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา มีความ ล้ามากในการจัดให้บริการ" ($\bar{X} = 3.20$) และ "วัสดุ อุปกรณ์ที่ให้บริการไม่ตรงตามความต้องการ ของผู้รับบริการ" ($\bar{X} = 3.04$)

ตาราง 5 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัญหาการให้บริการสื่อ การศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ด้านการให้บริการแลกเปลี่ยน

ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
<u>ด้านการให้บริการแลกเปลี่ยน</u>			
1. ไม่มีการประชุมวางแผนในการแลกเปลี่ยนสื่อของศูนย์ การเรียนรู้ชุมชนในเขตพื้นที่เดียวกัน	2.85	1.13	ปานกลาง
2. การประสานงานระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในการ แลกเปลี่ยนเอกสาร แบบเรียน ชุดวิชาในแต่ละวิชาใน แต่ละภาคเรียนไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้	2.85	1.16	ปานกลาง
3. การจัดประชุมระหว่าง ครรช. ในเขตพื้นที่เดียวกันใน การร่วมมือจัดบริการแก่ผู้รับบริการไม่ต่อเนื่อง	2.66	1.10	ปานกลาง
4. การแลกเปลี่ยนสื่อการศึกษาระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีขีดจำกัดด้านปริมาณสื่อ เวลา ยานพาหนะ ในการ ให้บริการ	3.08	1.13	ปานกลาง
รวม	2.86	0.91	ปานกลาง

จากตาราง 5 แสดงว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา ด้านการให้บริการแลกเปลี่ยน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.66 - 3.08$) โดยข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ "การแลกเปลี่ยนสื่อการศึกษาระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีขีดจำกัดด้านปริมาณสื่อ เวลา ยานพาหนะ ในการให้บริการ" ($\bar{X} = 3.08$) รองลงมาคือ "ไม่มีการประชุมวางแผนในการแลกเปลี่ยนสื่อของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตพื้นที่เดียวกัน" ($\bar{X} = 2.85$) และ "การประสานงานระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในการแลกเปลี่ยน" ($\bar{X} = 2.85$)

ตาราง 6 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ

ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
<u>ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ</u>			
1. ขาดความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ กระจายข่าวสารเกี่ยวกับสื่อการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	2.77	1.09	ปานกลาง
2. ไม่สามารถจัดกิจกรรมและรูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายได้	2.77	1.10	ปานกลาง
3. ไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการให้คำแนะนำแก่ผู้รับบริการ	2.61	1.08	ปานกลาง
4. ไม่มีวัสดุ อุปกรณ์ แผ่นพับ โปสเตอร์เพียงพอเหมาะสมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อเผยแพร่ให้ความรู้แก่ผู้รับบริการ	2.95	1.15	ปานกลาง
5. ขาดอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมสาธิตทดลองเพื่อดึงดูดผู้รับบริการ	3.30	1.21	ปานกลาง
6. ไม่ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนระหว่าง ศรช. อื่นๆ ในพื้นที่ใกล้เคียง	2.50	1.18	น้อย
รวม	2.89	0.87	ปานกลาง

จากตาราง 6 แสดงว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.61 - 3.30$) โดยข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ "ขาดอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมสาธิตทดลองเพื่อดึงดูดผู้รับบริการ" ($\bar{X} = 3.30$) รองลงมา คือ "ไม่มีวัสดุ อุปกรณ์ แผ่นพับ โปสเตอร์เพียงพอเหมาะสมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อเผยแพร่ให้ความรู้แก่ผู้รับบริการ" ($\bar{X} = 2.95$)

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัญหาการให้บริการสื่อ
การศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ด้านการหมุนเวียน และ
กระจายสื่อ

ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
<u>ด้านการหมุนเวียน และกระจายสื่อ</u>			
1. ขาดการวางแผนงานในการหมุนเวียน และกระจายสื่อ ระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	2.87	1.10	ปานกลาง
2. ขาดการประสานงานร่วมกันระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อย่างต่อเนื่อง	2.62	1.09	ปานกลาง
3. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแต่ละแห่งมีสื่อเอกสารจำกัดไม่ หลากหลายทำให้ไม่สามารถจัดหมุนเวียนให้ตรงความ ต้องการของผู้รับบริการ	3.32	1.14	ปานกลาง
4. การประสานงานและการให้ความร่วมมือระหว่างศูนย์ การเรียนรู้ชุมชนในพื้นที่ในการให้บริการสื่อการศึกษา ไม่ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ	2.84	1.10	ปานกลาง
รวม	2.91	0.89	ปานกลาง

จากตาราง 7 แสดงว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 มีปัญหา
การให้บริการสื่อการศึกษา ด้านการหมุนเวียน และกระจายสื่อ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
($\bar{X}$ = 2.91) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาอยู่ในระดับ
ปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.62–3.32) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ "ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแต่ละแห่งมีสื่อ
เอกสารจำกัดไม่หลากหลายทำให้ไม่สามารถจัดหมุนเวียนให้ตรงตามความต้องการของผู้รับ
บริการ" ($\bar{X}$ = 3.32) รองลงมา คือ "ขาดการวางแผนงานในการหมุนเวียนและกระจายสื่อ
ระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชน" ($\bar{X}$ = 2.87)

ตาราง 8 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัญหาการให้บริการสื่อ
การศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ด้านการให้บริการศึกษาค้นคว้า

ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
<u>ด้านการให้บริการศึกษาค้นคว้า</u>			
1. สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไม่สะดวกในการมารับบริการ	2.50	1.20	น้อย
2. โต๊ะเก้าอี้ วัสดุ อุปกรณ์ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีสภาพ ชำรุด ไม่เหมาะสมในการให้บริการ	2.87	1.33	ปานกลาง
3. ช่วงระยะเวลาการให้บริการรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (ETV) ไม่ตรงกับตารางเรียนของแต่ละวิชาที่วางไว้ใน แต่ละภาคเรียนในการให้บริการในแต่ละครั้ง	3.12	1.23	ปานกลาง
4. สื่อวีดิทัศน์ที่มีไว้ให้บริการไม่ตรงตามความต้องการของ ผู้รับบริการในแต่ละครั้ง	2.99	1.12	ปานกลาง
5. ขาดการวางแผนร่วมกันระหว่างครูประจำศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนกับผู้รับบริการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	2.55	1.11	ปานกลาง
6. ผู้รับบริการไม่ให้ความร่วมมือในการวางแผนจัดกิจกรรม การเรียนรู้	2.67	1.07	ปานกลาง
7. ไม่ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากองค์การบริหาร ส่วนตำบลในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน	2.60	1.15	ปานกลาง
8. ไม่ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากองค์การบริหาร ส่วนท้องถิ่นในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน	2.58	1.19	ปานกลาง
9. ไม่ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในการจัดแหล่งการเรียนรู้ ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	2.25	1.12	น้อย
10. ผู้นำท้องถิ่นไม่ให้ความสนใจในการจัดการศึกษาในศูนย์ การเรียนรู้ชุมชน	2.48	1.18	น้อย
11. วิทยากรและภูมิปัญญาในท้องถิ่นไม่ให้ความร่วมมือใน การให้บริการในฐานะแหล่งการเรียนรู้	2.45	1.10	น้อย

ตาราง 8 (ต่อ)

ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
12. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีการวางแผนเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	2.63	1.06	ปานกลาง
13. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีช่วงระยะเวลาการให้บริการไม่เอื้ออำนวยต่อการให้บริการของกลุ่มเป้าหมาย	2.50	1.11	น้อย
14. ไม่ได้รับความสนใจจากผู้ในระดับท้องถิ่นในการส่งเสริมการศึกษาสายอาชีพ การศึกษาตามอัธยาศัยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	2.52	1.09	ปานกลาง
15. ไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคคล วิทยากรในฐานะแหล่งการเรียนรู้	2.40	1.05	น้อย
16. ไม่มีการวางแผนร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้บริการแต่ละภาคเรียน	2.43	1.04	น้อย
17. ช่วงระยะเวลาการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไม่เอื้ออำนวยและไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร	2.52	1.01	ปานกลาง
18. สื่อการศึกษาที่มีไม่ตรงตามความต้องการและไม่น่าสนใจสำหรับผู้รับบริการ	2.74	1.10	ปานกลาง
19. สื่อการศึกษาที่มีให้บริการไม่ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ	2.73	1.05	ปานกลาง
20. แหล่งการเรียนรู้ในการให้บริการไม่ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ	2.56	1.10	ปานกลาง
รวม	2.61	0.78	ปานกลาง

จากตาราง 8 แสดงว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา ด้านการให้บริการศึกษาค้นคว้า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.52 - 3.12$) โดยข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ "ช่วงระยะเวลาการให้บริการรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (ETV) ไม่ตรงกับตารางเรียนของแต่ละวิชาที่วางไว้ในแต่ละภาคเรียนในการให้บริการในแต่ละครั้งช่วงอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมสาธิตทดลองเพื่อ

ดึงดูดผู้รับบริการ" ($\bar{X} = 3.12$) รองลงมา คือ "สื่อ วิทัศน์ที่มีไว้ให้บริการไม่ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการในแต่ละครั้ง" ($\bar{X} = 2.99$), "โต๊ะ เก้าอี้ วัสดุ อุปกรณ์ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีสภาพชำรุด ไม่เหมาะสมในการให้บริการ" ($\bar{X} = 2.87$), "สื่อการศึกษาที่มีไม่ตรงตามความต้องการและไม่น่าสนใจสำหรับผู้รับบริการ" ($\bar{X} = 2.74$) และ "สื่อการศึกษาที่มีให้บริการไม่ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ" ($\bar{X} = 2.73$) และยังพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการใช้สื่อมีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาอยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ($\bar{X} = 2.25 - 2.50$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำ
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9

ในตอนนี้เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำ
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตามตัวแปร อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานใน
ฐานะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตามสมมติฐาน
การวิจัย ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

3.1 การทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 1 ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9
ที่มีอายุต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาทั้ง 5 ด้านแตกต่างกัน โดยใช้ค่าสถิติ
F (F-test) ผลปรากฏดังตาราง 9

ตาราง 9 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัญหาการให้
บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 จำแนกตามอายุ
โดยรวมและรายด้าน

ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา	อายุ					
	ต่ำกว่า 25 ปี		25 – 35 ปี		สูงกว่า 35 ปี	
	N = 24		N = 187		N = 73	
	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.
1. การบริการให้ยืม	3.35	0.79	3.00	0.74	2.95	0.86
2. การให้บริการแลกเปลี่ยน	3.19	1.08	2.78	0.85	2.97	0.96
3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ	3.26	0.94	2.85	0.83	2.85	0.94
4. การหมุนเวียน และกระจายสื่อ	3.15	1.06	2.83	0.82	3.04	0.99
5. การให้บริการศึกษาค้นคว้า	2.89	1.00	2.56	0.70	2.62	0.87
รวม	3.17	0.89	2.80	0.66	2.89	0.84

จากตาราง 9 แสดงว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ที่มีอายุ
ต่ำกว่า 25 ปี มีค่าเฉลี่ยของคะแนนปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา โดยรวมทุกด้านมากกว่า
ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีอายุสูงกว่า 35 ปี และมีอายุ 25 – 35 ปี เมื่อพิจารณาแต่ละ
ด้าน พบว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี มีค่าเฉลี่ย
ของคะแนนปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ทั้ง 5 ด้านมากกว่า
ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่มีอายุสูงกว่า 35 ปี และมีอายุ 25 – 35 ปี ตามลำดับ

ตาราง 10 เปรียบเทียบความแปรปรวนปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำ
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน

ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการบริการให้ยืม	ระหว่างกลุ่ม	2	3.10	1.55	2.55
	ภายในกลุ่ม	281	170.86	0.61	
	รวม	283	173.96		
2. ด้านการให้บริการแลกเปลี่ยน	ระหว่างกลุ่ม	2	4.84	2.42	2.99
	ภายในกลุ่ม	281	227.42	0.81	
	รวม	283	232.26		
3. ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ	ระหว่างกลุ่ม	2	3.70	1.85	2.44
	ภายในกลุ่ม	281	212.59	0.76	
	รวม	283	216.29		
4. ด้านการหมุนเวียน และกระจายสื่อ	ระหว่างกลุ่ม	2	3.70	1.85	2.35
	ภายในกลุ่ม	281	221.33	0.79	
	รวม	283	225.03		
5. ด้านการให้บริการศึกษาค้นคว้า	ระหว่างกลุ่ม	2	2.38	1.19	1.97
	ภายในกลุ่ม	281	169.22	0.60	
	รวม	283	171.60		
รวมทั้งสิ้น	ระหว่างกลุ่ม	2	2.92	1.46	2.75
	ภายในกลุ่ม	281	149.28	0.53	
	รวม	283	152.20		

จากตาราง 10 แสดงว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ที่มีอายุต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้

3.2 การทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 2 ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาทั้ง 5 ด้านแตกต่างกัน โดยใช้ค่าสถิติ t (t -test) ผลปรากฏดังตาราง 11

ตาราง 11 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา	วุฒิทางการศึกษา				t
	มี N = 227		ไม่มี N = 57		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. การบริการให้ยืม	3.00	0.79	3.07	0.76	-0.57
2. การให้บริการแลกเปลี่ยน	2.85	0.91	2.87	0.88	-0.23
3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ	2.88	0.88	2.93	0.85	-0.42
4. การหมุนเวียน และกระจายสื่อ	2.91	0.90	2.94	0.87	-0.24
5. การให้บริการศึกษาค้นคว้า	2.59	0.80	2.65	0.71	-0.52
รวม	2.85	0.75	2.89	0.68	-0.45

จากตาราง 11 แสดงว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

3.3 การทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 3 ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฐานะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาทั้ง 5 ด้านแตกต่างกัน โดยใช้ค่าสถิติ t (t -test) ผลปรากฏดังตาราง 12

ตาราง 12 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฐานะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยรวมและรายด้าน

ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฐานะ ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน				t
	น้อยกว่า 2 ปี N = 74		ตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป N = 210		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. การบริการให้ยืม	3.08	0.78	2.99	0.78	0.86
2. การให้บริการแลกเปลี่ยน	2.92	0.91	2.84	0.91	0.64
3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ	3.01	0.93	2.84	0.85	1.44
4. การหมุนเวียน และกระจายสื่อ	2.86	0.92	2.93	0.88	-0.58
5. การให้บริการศึกษาค้นคว้า	2.69	0.82	2.58	0.77	1.10
รวม	2.91	0.76	2.84	0.72	0.78

จากตาราง 12 แสดงว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฐานะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้

3.4 การทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 4 ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ที่มีสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา ทั้ง 5 ด้านแตกต่างกัน โดยใช้ค่าสถิติ F (F – test) ผลปรากฏดังตาราง 13 – 14

ตาราง 13 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 จำแนกตามสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยรวมและรายด้าน

ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา	สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอยู่ในพื้นที่							
	สนง. อบต.		โรงเรียน		วัด		อื่นๆ	
	N = 182		N = 13		N = 39		N = 50	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. การบริการให้ยืม	3.02	0.77	3.04	0.93	2.95	0.84	3.03	0.76
2. การให้บริการแลกเปลี่ยน	2.81	0.88	3.00	1.20	2.75	0.91	3.08	0.89
3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ	2.85	0.81	2.78	1.15	2.58	0.93	3.31	0.86
4. การหมุนเวียน และกระจายสื่อ	2.89	0.87	2.79	1.02	2.62	0.98	3.26	0.78
5. การให้บริการศึกษาค้นคว้า	2.55	0.73	2.60	1.03	2.47	0.79	2.90	0.82
รวม	2.83	0.71	2.84	0.97	2.67	0.77	3.11	0.69

จากตาราง 13 แสดงว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ที่มีสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่อื่นๆ ซึ่งได้แก่ ศาลากลางหมู่บ้าน ศูนย์เลี้ยงเด็ก เทศบาล ศบอ. ค่ายทหาร ในและนอกเขตเทศบาล ศูนย์พัฒนาอาชีพ สหกรณ์การเกษตร สถานีอนามัย มีค่าเฉลี่ยคะแนนปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา โดยรวมมากกว่าสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ของโรงเรียน สำนักงาน อบต. และวัด และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่อื่นๆ มีค่าเฉลี่ยคะแนนปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา มากกว่าศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ของโรงเรียน สำนักงาน อบต. และวัด ตามลำดับ

ตาราง 14 เปรียบเทียบความแปรปรวนปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 จำแนกตามสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยรวมและรายด้าน

ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการบริการให้ยืม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.21	7.02	0.95
	ภายในกลุ่ม	280	173.75	0.62	
	รวม	283	173.96		
2. ด้านการให้บริการแลกเปลี่ยน	ระหว่างกลุ่ม	3	3.52	1.17	1.44
	ภายในกลุ่ม	280	228.73	0.82	
	รวม	283	232.25		
3. ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ	ระหว่างกลุ่ม	3	13.02	4.34	5.98*
	ภายในกลุ่ม	280	203.27	0.73	
	รวม	283	216.27		
4. ด้านการหมุนเวียน และกระจายสื่อ	ระหว่างกลุ่ม	3	9.57	3.20	4.15*
	ภายในกลุ่ม	280	215.44	0.77	
	รวม	283	225.03		
5. ด้านการให้บริการศึกษาค้นคว้า	ระหว่างกลุ่ม	3	5.59	1.86	3.14*
	ภายในกลุ่ม	280	166.02	0.59	
	รวม	283	171.61		
รวมทั้งสิ้น	ระหว่างกลุ่ม	3	4.83	1.61	3.06*
	ภายในกลุ่ม	280	147.37	0.53	
	รวม	283	152.20		

จากตาราง 14 แสดงว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ที่มีสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ ด้านการหมุนเวียน และกระจายสื่อ และด้านการให้บริการศึกษาค้นคว้า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงได้นำไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe's Method) ดังตาราง 15 – 18

ตาราง 15 เปรียบเทียบปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นรายคู่ จำแนกตามสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอยู่ในพื้นที่ต่างกัน ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ

สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน		วัด	โรงเรียน	สำนักงาน อบต.	อื่นๆ
$\bar{X}$		2.58	2.78	2.85	3.31
วัด	2.58	-	0.20	0.27	- 0.73*
โรงเรียน	2.78		-	0.07	0.53
สำนักงาน อบต.	2.85			-	- 0.46*
อื่น ๆ	3.31				-

จากตาราง 15 แสดงว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่อื่นๆ กับอยู่ในพื้นที่ของสำนักงาน อบต. และศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่อื่นๆ กับอยู่ในพื้นที่ของวัด มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 16 เปรียบเทียบปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นรายคู่ จำแนกตามสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอยู่ในพื้นที่ต่างกัน ด้านการหมุนเวียน และกระจายสื่อ

สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน		วัด	โรงเรียน	สำนักงาน อบต.	อื่นๆ
	$\bar{X}$	2.62	2.79	2.89	3.26
วัด	2.62	-	0.17	0.27	-0.64*
โรงเรียน	2.79		-	0.10	0.49
สำนักงาน อบต.	2.89			-	0.37
อื่น ๆ	3.26				-

จากตาราง 16 แสดงว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่อื่นๆ กับอยู่ในพื้นที่ของสำนักงาน อบต. และศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่อื่นๆ กับอยู่ในพื้นที่ของวัด มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา ด้านการหมุนเวียน และกระจายสื่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 17 เปรียบเทียบปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นรายคู่ จำแนกตามสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอยู่ในพื้นที่ต่างกัน ด้านการให้บริการศึกษาค้นคว้า

สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน		วัด	สำนักงาน อบต.	โรงเรียน	อื่นๆ
	$\bar{X}$	2.47	2.55	2.60	2.90
วัด	2.47	-	0.08	0.13	0.43
สำนักงาน อบต.	2.55		-	0.05	-0.35*
โรงเรียน	2.60			-	0.30
อื่น ๆ	2.90				-

จากตาราง 17 แสดงว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่อื่นๆ กับอยู่ในพื้นที่ของวัด มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา ด้านการให้บริการศึกษาค้นคว้า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 18 เปรียบเทียบปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นรายคู่ จำแนกตามสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาทั้ง 5 ด้าน

สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน		วัด	สำนักงาน อบต.	โรงเรียน	อื่นๆ
	$\bar{X}$	2.67	2.83	2.84	3.11
วัด	2.67	-	0.16	0.17	- 0.44*
สำนักงาน อบต.	2.83		-	0.01	0.28
โรงเรียน	2.84			-	0.27
อื่น ๆ	3.11				-

จากตาราง 18 แสดงว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่อื่นๆ กับอยู่ในพื้นที่ของวัด มีปัญหาในการให้บริการสื่อการศึกษาทั้ง 5 ด้านโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9

ในตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 จากแบบสอบถามปลายเปิด การบริการให้ยืม การให้บริการแลกเปลี่ยน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ การหมุนเวียน และกระจายสื่อ การให้บริการศึกษาค้นคว้า และประเด็นอื่นๆ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 284 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดจำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 64.79 มีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 19 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ด้านการบริการให้ยืม

ประเด็น	ความถี่
<u>ปัญหา</u>	
1. ขาดวัสดุอุปกรณ์ เช่น โทรศัพท์ วิทยุ โทรทัศน์ วีซีดี วีซีดี ในการให้บริการยืมและบริการ	25
2. ครู ศรช. มีเวลาปฏิบัติงานและให้บริการสื่อในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนค่อนข้างจำกัด เนื่องจากต้องช่วยปฏิบัติงานที่ ศบอ.	25
3. การให้บริการยืมสื่อ เช่น แบบเรียน ชุดวิชา และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่เพียงพอแก่นักศึกษาและผู้มารับบริการ	21
4. สื่อการศึกษาที่มีไม่ทันสมัย และหนังสือบางชนิดยังไม่ได้ติดแถบรหัสสื่อทำให้ล่าช้าต่อการให้บริการ	20
5. ความต้องการยืมสื่อการศึกษามีมากแต่สื่อบางอย่างไม่เพียงพอต่อความต้องการ	20
6. การให้บริการยืมสื่อที่มีใน ศรช. ไม่ตรงกับความต้องการของผู้มารับบริการ	15
7. ให้บริการยืมยังไม่ทั่วถึง เนื่องจากสื่อมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ	15

ตาราง 19(ต่อ)

ประเด็น	ความถี่
<u>ข้อเสนอแนะ</u>	
1. ควรมีระบบ ระเบียบในการให้บริการยืมที่ชัดเจน และถือเป็นแนวปฏิบัติเดียวกัน	75
2. จัดให้มีสื่อการศึกษาที่หลากหลายและเพียงพอในการให้บริการแก่นักศึกษาและผู้รับบริการ	45
3. ควรจัดงบประมาณการสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในการจัดหาสื่อตามความเหมาะสม	40

จากตาราง 19 แสดงว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 มีปัญหาในการให้บริการสื่อการศึกษา ด้านการบริการให้ยืม ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้ ขาดวัสดุอุปกรณ์ เช่น โทรศัพท์ วีดิทัศน์ วีดีโอ ซีดี วีซีดี ในการให้บริการยืมและบริการ (25 คน) ครู ศรช. มีเวลาปฏิบัติงานและให้บริการสื่อในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนค่อนข้างจำกัด เนื่องจากต้องช่วยปฏิบัติงานที่ ศบอ. (25 คน) การให้บริการยืมสื่อ เช่น แบบเรียน ชุดวิชา และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่เพียงพอแก่นักศึกษาและผู้มารับบริการ (21 คน) สื่อการศึกษาที่มีไม่ทันสมัย และหนังสือบางชนิดยังไม่ได้ติดแถบรหัสสื่อ ทำให้ล่าช้าต่อการให้บริการ (20 คน) ความต้องการยืมสื่อการศึกษามีมากแต่สื่อบางอย่างไม่เพียงพอต่อความต้องการ (20 คน) การให้บริการยืมสื่อที่มีใน ศรช. ไม่ตรงกับความต้องการของผู้มารับบริการ (15 คน) ให้บริการยืมยังไม่ทั่วถึง เนื่องจากสื่อมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ (15 คน) และได้ให้ข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้ ควรมีระบบ ระเบียบในการให้บริการที่ชัดเจน และถือเป็นแนวปฏิบัติเดียวกัน (75 คน) จัดให้มีสื่อการศึกษาที่หลากหลายและเพียงพอในการให้บริการ (45 คน) ควรจัดงบประมาณการสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในการจัดหาสื่อตามความเหมาะสม (40 คน)

ตาราง 20 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ด้านการให้บริการแลกเปลี่ยน

ประเด็น	ความถี่
ปัญหา	
1. การแลกเปลี่ยนสื่อต่างๆ ยังมีปัญหามากเพราะสื่อการศึกษามีไม่เพียงพอ และขาดความทันสมัย	30
2. มีขีดจำกัดด้านปริมาณสื่อ เวลา ยานพาหนะ และการวางแผนแลกเปลี่ยนอย่างเป็นระบบในการให้บริการแลกเปลี่ยนระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	25
3. ไม่มีการแลกเปลี่ยนระหว่าง ศรช. ที่ใกล้เคียงกันเลย	15
4. จำนวนสื่อมีน้อยการให้บริการแลกเปลี่ยนเป็นไปได้ยากมาก	10
5. สถานที่ตั้งของ ศรช. มีความห่างไกล การขนย้ายสื่อบางชนิดมีความลำบาก ไม่เพียงพอกับความต้องการ	8
ข้อเสนอแนะ	
1. ศบอ. ควรกำหนดเป็นนโยบายในระดับพื้นที่ให้ ศรช. ในพื้นที่มีการแลกเปลี่ยนสื่อร่วมกัน	60
2. ศบอ. ควรจัดให้มีประชุมเพื่อวางแผนและประสานงานในการให้บริการแลกเปลี่ยนสื่อระหว่างครู ศรช. ในแต่ละแห่งในพื้นที่	49
3. ศบอ. ควรมีการจัดประชุมและประชาสัมพันธ์ให้ครู ศรช. ได้รับข่าวสารใหม่ในการจัดแลกเปลี่ยนสื่อใหม่ๆ เป็นระยะๆ ตามความเหมาะสม	35

จากตาราง 20 แสดงว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา ด้านการให้บริการแลกเปลี่ยน ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้ การแลกเปลี่ยนสื่อต่างๆ ยังมีปัญหามากเพราะสื่อการศึกษามีไม่เพียงพอ และขาดความทันสมัย (30 คน) มีขีดจำกัดด้านปริมาณสื่อ เวลา ยานพาหนะ และการวางแผนแลกเปลี่ยนอย่างเป็นระบบในการให้บริการแลกเปลี่ยนระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (25 คน) ไม่มีการแลกเปลี่ยนระหว่าง ศรช. ที่ใกล้เคียงกันเลย (15 คน) จำนวนสื่อมีน้อยการให้บริการแลกเปลี่ยนเป็นไปได้ยากมาก (10 คน) สถานที่ตั้งของ ศรช. มีความห่างไกล การขนย้ายสื่อบางชนิดมีความลำบาก ไม่เพียงพอกับความต้องการ (8 คน) และได้ให้ข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ดังนี้ ตามลำดับดังนี้ ศบอ. ควรกำหนดเป็นนโยบายในระดับพื้นที่ให้ ศรช. ในพื้นที่

มีการแลกเปลี่ยนสื่อร่วมกัน (60 คน) ศบอ.ควรจัดให้มีประชุมเพื่อวางแผนและประสานงานในการให้บริการแลกเปลี่ยนสื่อระหว่างครู ศรช. ในแต่ละแห่งในพื้นที่ (49 คน) ศบอ.ควรมีการจัดประชุมและประชาสัมพันธ์ให้ครู ศรช. ได้รับข่าวสารใหม่ในการจัดแลกเปลี่ยนสื่อใหม่ๆ เป็นระยะๆ ตามความเหมาะสม (35 คน)

ตาราง 21 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ

ประเด็น	ความถี่
<u>ปัญหา</u>	
1. ขาดอุปกรณ์และงบประมาณในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อและการสาธิตทดลองเพื่อดึงดูดผู้รับบริการ	19
2. ขาดความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่เกี่ยวกับสื่อการศึกษาของ ศรช.	15
3. ในการจัดกิจกรรมการใช้สื่อมีน้อย ควรจะเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม และไม่ทันสมัย	15
4. สื่อการศึกษาที่มีใน ศรช. ไม่ทันสมัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีไม่เพียงพอต่อการให้บริการแก่นักศึกษา ผู้รับบริการ	10
5. ครู ศรช. ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ เนื่องจากต้องช่วยปฏิบัติงานใน ศบอ.	8
<u>ข้อเสนอแนะ</u>	
1. ควรจัดอบรมในการใช้สื่อให้แก่ครู ศรช. โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์	57
2. ควรมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสื่อร่วมกับห้องสมุดประชาชน	50
3. ควรจัดทำสื่อร่วมกันระหว่างครูกับนักศึกษา	46
4. ควรจัดให้มีรูปแบบการส่งเสริมการใช้สื่อที่หลากหลาย	37
5. ควรมีงบประมาณในการจัดกิจกรรมส่งเสริมเผยแพร่ความรู้	25

จากตาราง 21 แสดงว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้ ขาดอุปกรณ์และงบประมาณในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ

และการสาธิตทดลองเพื่อดึงดูดผู้รับบริการ (19 คน) ขาดความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่เกี่ยวกับสื่อการศึกษาของ ศรช. (15 คน) ในการจัดกิจกรรมการใช้สื่อมีน้อย ควรจะเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม และไม่ทันสมัย (15 คน) สื่อการศึกษาที่มีใน ศรช. ไม่ทันสมัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีไม่เพียงพอต่อการให้บริการแก่นักศึกษา ผู้รับบริการ (10 คน) ครู ศรช. ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ เนื่องจากต้องช่วยปฏิบัติงานใน ศบอ. (8 คน) และได้ให้ข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้ ควรจัดอบรมในการใช้สื่อให้แก่ครู ศรช. โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (57 คน) ควรมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสื่อร่วมกับห้องสมุดประชาชน (50 คน) ควรจัดทำสื่อร่วมกันระหว่างครูกับนักศึกษา (46 คน) ควรจัดให้มีรูปแบบการส่งเสริมการใช้สื่อที่หลากหลาย (46 คน) ควรมีงบประมาณในการจัดกิจกรรมส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ (37 คน)

ตาราง 22 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ด้านการหมุนเวียน และกระจายสื่อ

ประเด็น	ความถี่
ปัญหา	
1. การหมุนเวียน และกระจายสื่อไม่สะดวก สื่อมีจำนวนไม่เพียงพอแก่นักศึกษา ผู้รับบริการ แต่ละเขตพื้นที่ ศบอ. และศรช. รับผิดชอบ	27
2. การหมุนเวียนวัสดุอุปกรณ์ไม่ตรงกับความต้องการ	25
3. ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณในการซื้อสื่อการศึกษาบางชนิด เช่น คอมพิวเตอร์ วีดีโอ ซีดี วีซีดี	25
4. มีสื่อการศึกษาประเภทสื่อเอกสารมีจำนวนน้อยและมีไม่หลากหลาย ซึ่งมีผลต่อการจัดให้มีการหมุนเวียน และกระจายสื่อได้ไม่ดีเท่าที่ควร	20
5. การหมุนเวียนไม่สะดวก เนื่องจากขาดยานพาหนะ และการวางแผนประสานงานร่วมกัน	15
6. การหมุนเวียนและกระจายสื่อที่มีอยู่ที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไม่ตรงกับตามต้องการ	15
ข้อเสนอแนะ	
1. ควรมีการกระจายสื่อให้ทั่วถึงทุกๆ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	29
2. ควรมีการประชาสัมพันธ์เมื่อมีสื่อการศึกษาใหม่ๆ เข้ามายัง ศบอ.	20
3. ควรมีสื่อให้มากกว่าที่เป็นอยู่เพื่อการหมุนเวียนและกระจายสื่ออย่างทั่วถึง	17

ตาราง 22 (ต่อ)

ประเด็น	ความถี่
<u>ข้อเสนอแนะ</u> (ต่อ)	
4. ควรมีการประสานงานกับห้องสมุดประชาชนในการหมุนเวียนสื่อใน ศรช.	13
5. ควรให้ความรู้กับครู ศรช. ในส่งเสริมการใช้สื่อ วัสดุต่างๆ ให้มากกว่านี้	10
6. ควรขอรับการสนับสนุนสื่อจากองค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นและชุมชน	10

จากตาราง 22 แสดงว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ปัญหา การให้บริการสื่อการศึกษา ด้านการหมุนเวียน และกระจายสื่อ ได้เสนอความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้ การหมุนเวียน และกระจายสื่อไม่สะดวก สื่อมีจำนวนไม่เพียงพอแก่นักศึกษา ผู้รับบริการ แต่ละเขตพื้นที่ ศบอ. และศรช. รับผิดชอบ (27 คน) การหมุนเวียนวัสดุอุปกรณ์ไม่ตรงกับความต้องการ (25 คน) ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณในการซื้อสื่อการศึกษาบางชนิด เช่น คอมพิวเตอร์ วีดีโอ ซีดี วีซีดี (25 คน) สื่อการศึกษาประเภทสื่อเอกสารมีจำนวนน้อยและมีไม่หลากหลาย ซึ่งมีผลต่อการจัดให้มีการหมุนเวียน และกระจายสื่อได้ไม่ดีเท่าที่ควร (20 คน) การหมุนเวียนไม่สะดวก เนื่องจากขาดยานพาหนะ การวางแผนประสานงานร่วมกัน (15 คน) การหมุนเวียนและกระจายสื่อที่มีอยู่ที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไม่ตรงกับตามต้องการ (15 คน) และได้ให้ข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้ ควรมีการกระจายสื่อให้ทั่วถึงทุกๆ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (29 คน) ควรมีการประชาสัมพันธ์เมื่อมีสื่อการศึกษาใหม่ๆ เข้ามายัง ศบอ. (20 คน) ควรมีสื่อให้มากกว่าที่เป็นอยู่เพื่อการหมุนเวียนและกระจายสื่ออย่างทั่วถึง (17 คน) ควรมีการประสานงานกับห้องสมุดประชาชนในการหมุนเวียนสื่อใน ศรช. (13 คน) ควรให้ความรู้กับครู ศรช. ในการส่งเสริมการใช้สื่อ วัสดุต่างๆ ให้มากกว่านี้ (10 คน) ควรขอรับการสนับสนุนสื่อจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน (10 คน)

ตาราง 23 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ด้านการให้บริการศึกษาค้นคว้า

ประเด็นความคิดเห็น	ความถี่
<u>ปัญหา</u>	
1. มีสื่อให้บริการศึกษาค้นคว้า แต่มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับความ ต้องการ	22
2. ไม่มีการจัดระบบที่ดีใน ศรช. และสื่อการศึกษา เพียงพอ เช่น แบบ เรียน วารสาร นิตยสารไม่เป็นปัจจุบัน ไม่หลากหลาย และวัสดุอุปกรณ์ มีจำนวนน้อยมากไม่พอเพียงต่อการศึกษาค้นคว้า	19
3. วัสดุอุปกรณ์สื่อที่มีอยู่ใน ศรช. มีสภาพชำรุดไม่สามารถให้บริการได้ เนื่องจากมีการชำรุด ขาดงบประมาณในการซ่อมแซม	17
4. ขาดงบประมาณในการจัดสื่อการศึกษาในการให้บริการศึกษาค้นคว้า	15
5. นักศึกษา ประชาชนทั่วไปยังไม่ให้ความสำคัญและสนใจในการศึกษา ค้นคว้าเท่าที่ควร	10
6. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนคับแคบและตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม	10
<u>ข้อเสนอแนะ</u>	
1. ควรมีระบบการให้คำแนะนำการค้นคว้าและศึกษาสื่อในศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน	45
2. ควรจัดเวลาให้บริการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาให้ตรงกับตารางเรียนและ สื่อประกอบ	27
3. ควรมีการจัดระบบในการศึกษาค้นคว้าและให้บริการสื่อ	20
4. ควรมีสื่อต่างๆ หลากหลาย ทันสมัยและเพียงพอกับการให้บริการ	18
5. ควรมีการจัดอบรมและให้ความรู้แก่ครู ศรช. เกี่ยวกับการผลิตและ การให้บริการสื่อต่างๆ	15

จากตาราง 23 แสดงว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 มีปัญหา การให้บริการสื่อการศึกษา ด้านการให้บริการศึกษาค้นคว้า ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็น ต่างๆ ตามลำดับดังนี้ มีสื่อให้บริการศึกษาค้นคว้า แต่มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับความ ต้องการ (22 คน) ไม่มีการจัดระบบที่ดีใน ศรช. และสื่อการศึกษา ไม่มีเพียงพอ เช่น แบบเรียน วารสาร นิตยสารไม่เป็นปัจจุบัน ไม่หลากหลาย และวัสดุอุปกรณ์มีจำนวนน้อยมากไม่พอเพียงต่อ

การศึกษาค้นคว้า (19 คน) วัสดุอุปกรณ์สื่อที่มีอยู่ใน ศรช. มีสภาพชำรุดไม่สามารถให้บริการได้ เนื่องจากมีการชำรุด ขาดงบประมาณในการซ่อมแซม (17 คน) ขาดงบประมาณในการจัดซื้อ การศึกษาในการให้บริการศึกษาค้นคว้า (15 คน) นักศึกษา ประชาชนทั่วไปยังไม่ให้ความสำคัญและสนใจในการศึกษาค้นคว้าเท่าที่ควร (10 คน) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนคับแคบและตั้งอยู่ในพื้นที่ไม่เหมาะสม (10 คน) และได้ให้ข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้ ควรมีระบบการให้คำแนะนำการค้นคว้าและศึกษาสื่อในการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (45 คน) ควรจัดเวลาให้บริการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาให้ตรงกับตารางเรียนและสื่อประกอบ (27 คน) ควรมีการจัดระบบในการศึกษาค้นคว้าและให้บริการสื่อ (20 คน) ควรมีสื่อต่างๆ หลากหลาย ทันสมัยและเพียงพอกับการให้บริการ (18 คน) ควรมีการจัดอบรมและให้ความรู้แก่ครู ศรช. เกี่ยวกับการผลิตและการให้บริการสื่อต่างๆ (15 คน)

ตาราง 24 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ในประเด็นอื่นๆ

ประเด็นความคิดเห็น	ความถี่
<u>ปัญหา</u>	
1. ศรช. ส่วนใหญ่ยังขาดสื่อการศึกษาอยู่มาก เช่น วีดีโอ โทรทัศน์ หนังสือเรียน แบบเรียน วารสาร นิตยสาร ซีดี วีซีดี รูปภาพและสื่ออื่นๆ	23
2. ปัญหาครูต้องทำงานอยู่ คบอ. ช่วยผู้บริหาร คบอ. มีเวลาอยู่ ศรช. น้อยมากไม่มีเวลาให้บริการสื่อได้อย่างเต็มที่	10
3. ศรช. บางแห่งไม่มีอาคารสถานที่ไม่มีศูนย์การเรียนรู้	5
<u>ข้อเสนอแนะ</u>	
1. ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้กับ ศรช. ในการจัดหาสื่อการศึกษา	35
2. ควรสนับสนุนให้ ศรช. แต่ละแห่งมีแบบเรียน วารสาร นิตยสาร วัสดุอุปกรณ์ ซีดี วีซีดี และโต๊ะ-เก้าอี้ ในการจัดให้บริการอย่างต่อเนื่องและทันสมัยเป็นปัจจุบันให้มากที่สุด	20
3. ควรมีการกระจายสื่อจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มากกว่านี้	18
4. ควรให้ครูปฏิบัติงานในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ให้มากขึ้น	15

ตาราง 24 (ต่อ)

ประเด็นความคิดเห็น	ความถี่
<u>ข้อเสนอแนะ (ต่อ)</u>	
5. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการโดยให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการผลิตและให้บริการสื่อแก่ครู ศรช.	15
6. ศรช. ควรมีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ให้มากขึ้น เช่น วิทยุ เทปเสียง	10
7. ต้องการให้มีการสนับสนุนสื่อที่ตรงกับชุดวิชาเรียนในแต่ละวิชาของการศึกษานอกโรงเรียน	10

จากตาราง 24 แสดงว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา ประเด็นอื่นๆ ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้ ศรช. ส่วนใหญ่ยังขาดสื่อการศึกษาอยู่มาก เช่น วีดีโอ โทรศัพท์ หนังสือเรียน แบบเรียน วารสาร นิตยสาร ซีดี วีซีดี รูปภาพ และสื่ออื่นๆ (23 คน) ปัญหาครูต้องทำงานอยู่ คบอ. ช่วยผู้บริหาร คบอ. มีเวลาอยู่ ศรช. น้อยมากไม่มีเวลาให้บริการสื่อได้อย่างเต็มที่ (10 คน) ศรช. บางแห่งไม่มีอาคารสถานที่ไม่มีศูนย์การเรียนรู้ (5 คน) และได้ให้ข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้ ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้กับ ศรช. ในการจัดหาสื่อการศึกษา (35 คน) ควรสนับสนุนให้ ศรช. แต่ละแห่งมีแบบเรียน วารสาร นิตยสาร วัสดุอุปกรณ์ ซีดี วีซีดี และโต๊ะ-เก้าอี้ในการจัดให้บริการอย่างต่อเนื่องและทันสมัยเป็นปัจจุบันให้มากที่สุด (20 คน) ควรมีการกระจายสื่อจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มากกว่านี้ (18 คน) ควรให้ครูปฏิบัติงานในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้มากขึ้น (15 คน) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการโดยให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการผลิตและการให้บริการสื่อแก่ครู ศรช. (15 คน) ศรช. ควรมีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ให้มากขึ้น เช่น วิทยุ เทปเสียง (10 คน) ต้องการให้มีการสนับสนุนสื่อที่ตรงกับชุดวิชาเรียนในแต่ละวิชาของการศึกษานอกโรงเรียน (10 คน)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร นักวิชาการ ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้นำมาพิจารณาปรับปรุงการบริหารจัดการสื่อการศึกษา แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคได้อย่างเหมาะสมสอดคล้อง และตอบสนองกับนักศึกษา ผู้สนใจทั่วไปในการให้บริการสื่อการศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ใน 5 ด้าน ได้แก่ การบริการให้ยืม การให้บริการแลกเปลี่ยน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ การหมุนเวียน และกระจายสื่อ การให้บริการศึกษาค้นคว้า
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 โดยจำแนกตามตัวแปร คือ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฐานะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเกี่ยวกับปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา ในเขตการศึกษา 9

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ประโยชน์ทางวิชาการ ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 เขตพื้นที่ศึกษา ซึ่งสามารถนำไปเป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนาการให้บริการสื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ประโยชน์ในการปฏิบัติ ผลของการวิจัยสามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงในการให้บริการสื่อการศึกษาในด้านต่างๆ ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของแต่ละพื้นที่การศึกษาต่อไป
3. ประโยชน์ทางด้านการวิจัย เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การวิจัยเกี่ยวกับการให้บริการสื่อการศึกษาอย่างกว้างขวางต่อไป

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 ที่มีอายุต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาทั้ง 5 ด้านแตกต่างกัน
2. ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาทั้ง 5 ด้านแตกต่างกัน
3. ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฐานะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาทั้ง 5 ด้านแตกต่างกัน
4. ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 ที่มีสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในพื้นที่ต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาทั้ง 5 ด้านแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 จำนวน 6 จังหวัด ในเขตพื้นที่ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น เลย สกลนคร หนองคาย หนองบัวลำภูและอุดรธานี มีครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 1,311 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากรครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 แบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) โดยศึกษาการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง เครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) ที่มีความคลาดเคลื่อนระดับ 0.5 ได้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อยจำนวน 302 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้
 1. แบ่งเขตการศึกษาเป็น 6 จังหวัด คือ จังหวัด ขอนแก่น เลย สกลนคร หนองคาย หนองบัวลำภูและอุดรธานี
 2. ใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อคัดเลือกจังหวัดที่ต้องการ โดยใช้วิธีจับสลากรายชื่อจังหวัดในเขตการศึกษา 9 ทั้งหมดสุ่มเอามาร้อยละ 50 ได้ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด ขอนแก่น สกลนครและหนองบัวลำภู
 3. แต่ละจังหวัดแบ่งออกเป็นอำเภอ ได้อำเภอทั้งหมดจำนวน 49 อำเภอ
 4. แต่ละอำเภอแบ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และสุ่มจำนวนศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในแต่ละอำเภอให้เป็นสัดส่วนกัน ตามที่คำนวณได้ร้อยละ 45.48 ของแต่ละอำเภอ ได้จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 304 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้แก่ อายุ, วุฒิต่างการศึกษา, ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฐานะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน, สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ลักษณะของคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 โดยจำแนกปัญหาออกเป็น 5 ด้าน คือ การบริการให้ยืม การให้บริการแลกเปลี่ยน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ การหมุนเวียน และกระจายสื่อ และการให้บริการศึกษาค้นคว้า โดยแบ่งปัญหาออกเป็น 5 ระดับ คือ มีปัญหามากที่สุด มีปัญหามาก มีปัญหาปานกลาง มีปัญหาน้อย มีปัญหาน้อยที่สุด ซึ่งมีคะแนน 5 4 3 2 1

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open – ended Form) เพื่อให้ผู้ตอบได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการให้บริการสื่อการศึกษา

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ที่จังหวัดหนองบัวลำภู และใช้วิธีการให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์ 2 จังหวัด คือ ขอนแก่น และสกลนคร โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 46 วัน นับตั้งแต่วันที่ 26 สิงหาคม 2545 ถึงวันที่ 10 ตุลาคม 2545 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 289 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.07 เมื่อนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ พบว่า แบบสอบถามมีความสมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้จำนวน 284 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.42

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่คำนวณค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วประเมินปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาโดยใช้เกณฑ์ประเมิน ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง มีปัญหามากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง มีปัญหามาก
2.51 – 3.50	หมายถึง มีปัญหาปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง มีปัญหาน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 โดยจำแนกปัญหาออกเป็น 5 ด้าน คือ การให้บริการยืม การให้บริการแลกเปลี่ยน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ การหมุนเวียน และกระจายสื่อ และการให้บริการศึกษาค้นคว้า จำแนกตามตัวแปรอิสระ ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกัน โดยใช้ค่าทดสอบ ค่าที (t – test) และสถิติค่าทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้ค่าทดสอบ ค่าเอฟ (F-test) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่วิธีทดสอบของ เชฟเฟ (Scheffe's Method) ทั้งนี้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติดังกล่าว วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Science / Personal Computer)

4. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด โดยจัดกลุ่มความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเป็นรายด้าน ทำการแจกแจงความถี่

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 284 คน จำแนกตามอายุ พบว่าส่วนใหญ่ มีอายุ 25 – 30 ปี จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 65.80 อายุสูงกว่า 35 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 25.70 และอายุสูงกว่า 25 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 8.50 จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา พบว่า มีวุฒิทางการศึกษา จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 79.90 และไม่มีวุฒิทางการศึกษา จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 20.10 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฐานะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 73.90 และมีประสบการณ์น้อยกว่า 2 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 26.10 และจำแนกตามสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน พบว่า อยู่ในพื้นที่ของสำนักงาน อบต. จำนวน 182 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 64.10 อยู่ในพื้นที่อื่นๆ จำนวน 50 แห่ง

คิดเป็นร้อยละ 17.60 อยู่ในพื้นที่ของวัด จำนวน 39 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 13.70 และอยู่ในพื้นที่ของโรงเรียน จำนวน 13 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 4.60

2. ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การบริการให้ยืม ($\bar{X} = 3.01$) การหมุนเวียนและกระจายสื่อ ($\bar{X} = 2.91$) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ ($\bar{X} = 2.89$) การให้บริการแลกเปลี่ยน ($\bar{X} = 2.86$) การให้บริการศึกษาค้นคว้า ($\bar{X} = 2.61$)

3. การเปรียบเทียบปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 โดยจำแนกตามอายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฐานะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

3.1 ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 ที่มีอายุต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฐานะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.4 ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 ที่มีสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ตั้งไว้และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ ด้านการหมุนเวียนและกระจายสื่อ และด้านการให้บริการศึกษาค้นคว้า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะในการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9

4.1 ด้านการบริการให้ยืม ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้ ชาติวัสดุอุปกรณ์ เช่น โทรศัพท์ วิทยุ โทรทัศน์ วีซีดี ดีวีดี ในการให้บริการยืมและบริการ (25 คน) ครู ศรช. มีเวลาปฏิบัติงานและให้บริการสื่อในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนค่อนข้างจำกัด เนื่องจากต้องช่วยปฏิบัติงานที่ ศบอ. (25 คน) การให้บริการยืมสื่อ เช่น แบบเรียน ชุดวิชา และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่เพียงพอกับนักศึกษาและผู้มารับบริการ (21 คน) สื่อการศึกษาที่มีไม่ทันสมัย และหนังสือบางชนิดยังไม่ได้ติดแถบรหัสสื่อ ทำให้ล่าช้าต่อการให้บริการ (20 คน) ความต้องการยืมสื่อการศึกษา

มีมากแต่สื่อบางอย่างไม่เพียงพอต่อความต้องการ (20 คน) การให้บริการยืมสื่อที่มีใน ศรช. ไม่ตรงกับความต้องการของผู้มารับบริการ (15 คน) ให้บริการยืมยังไม่ทั่วถึง เนื่องจากสื่อมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ (15 คน) และได้ให้ข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้ ควรมีระบบ และระเบียบในการให้บริการที่ชัดเจน และถือเป็นแนวปฏิบัติเดียวกัน (75 คน) จัดให้มีสื่อการศึกษาที่หลากหลายและเพียงพอในการให้บริการ (45 คน) ควรจัดงบประมาณการสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในการจัดหาสื่อตามความเหมาะสม (40 คน)

4.2 ด้านการให้บริการแลกเปลี่ยน ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้ การแลกเปลี่ยนสื่อต่างๆ ยังมีปัญหามาก เพราะสื่อการศึกษามีไม่เพียงพอ และขาดความทันสมัย (30 คน) มีขีดจำกัดด้านปริมาณสื่อ เวลา ยานพาหนะ และการวางแผนแลกเปลี่ยนอย่างเป็นระบบในการให้บริการแลกเปลี่ยนระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (25 คน) ไม่มีการแลกเปลี่ยนระหว่าง ศรช. ที่ใกล้เคียงกันเลย (15 คน) จำนวนสื่อมีน้อยการให้บริการแลกเปลี่ยนเป็นไปได้ยากมาก (10 คน) สถานที่ตั้งของ ศรช. มีความห่างไกลการขนย้ายสื่อบางชนิดมีความลำบาก ไม่เพียงพอต่อความต้องการ (8 คน) และได้ให้ข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ดังนี้ ตามลำดับดังนี้ ศบอ. ควรกำหนดเป็นนโยบายในระดับพื้นที่ให้ ศรช. ในพื้นที่มีการแลกเปลี่ยนสื่อร่วมกัน (60 คน) ศบอ. ควรจัดให้มีประชุมเพื่อวางแผนและประสานงานในการให้บริการแลกเปลี่ยนสื่อระหว่างครูศรช. ในแต่ละแห่งในพื้นที่ (49 คน) ศบอ. ควรมีการจัดประชุมและประชาสัมพันธ์ให้ครู ศรช. ได้รับข่าวสารใหม่ในการจัดแลกเปลี่ยนสื่อใหม่ๆ เป็นระยะๆ ตามความเหมาะสม (35 คน)

4.3 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้ ขาดอุปกรณ์และงบประมาณในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อและการสาธิตทดลองเพื่อดึงดูดผู้รับบริการ (19 คน) ขาดความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่เกี่ยวกับสื่อการศึกษาของ ศรช. (15 คน) ในการจัดกิจกรรมการใช้สื่อมีน้อย ควรจะเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิมและไม่ทันสมัย (15 คน) สื่อการศึกษาที่มีใน ศรช. ไม่ทันสมัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีไม่เพียงพอต่อการให้บริการแก่นักศึกษา ผู้รับบริการ (10 คน) ครู ศรช. ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ เนื่องจากต้องช่วยปฏิบัติงานใน ศบอ. (8 คน) และได้ให้ข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้ ควรจัดอบรมในการใช้สื่อให้แก่ครู ศรช. โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (57 คน) ควรมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสื่อร่วมกับห้องสมุดประชาชน (50 คน) ควรจัดทำสื่อร่วมกันระหว่างครูกับนักศึกษา (46 คน) ควรจัดให้มีรูปแบบการส่งเสริมการใช้สื่อที่หลากหลาย (46 คน) ควรมีงบประมาณในการจัดกิจกรรมส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ (37 คน)

4.4 ด้านการหมุนเวียน และกระจายสื่อ ได้เสนอความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้ การหมุนเวียน และกระจายสื่อไม่สะดวก สื่อมีจำนวนไม่เพียงพอแก่นักศึกษา ผู้รับบริการ แต่ละเขตพื้นที่ ศบอ. และศรช. รับผิดชอบ (27 คน) การหมุนเวียนวัสดุอุปกรณ์ไม่ตรงกับความต้องการ (25 คน) ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณในการซื้อสื่อการศึกษาบาง

ชนิด เช่น คอมพิวเตอร์ วีดีโอ ซีดี วีซีดี (25 คน) มีสื่อการศึกษาประเภทสื่อเอกสารมีจำนวนน้อยและมีไม่หลากหลาย ซึ่งมีผลต่อการจัดให้มีการหมุนเวียน และกระจายสื่อได้ไม่ดีเท่าที่ควร (20 คน) การหมุนเวียนไม่สะดวก เนื่องจากขาดยานพาหนะ และการวางแผนประสานงานร่วมกัน (15 คน) การหมุนเวียนและกระจายสื่อที่มีอยู่ที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไม่ตรงกับตามต้องการ (15 คน) และได้ให้ข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้ ควรมีการกระจายสื่อให้ทั่วถึงทุกๆ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (29 คน) ควรมีการประชาสัมพันธ์เมื่อมีสื่อการศึกษาใหม่ๆ เข้ามายังศบอ. (20 คน) ควรมีสื่อให้มากกว่าที่เป็นอยู่เพื่อการหมุนเวียนและกระจายสื่ออย่างทั่วถึง (17 คน) ควรมีการประสานงานกับห้องสมุดประชาชนในการหมุนเวียนสื่อใน ศรช. (13 คน) ควรให้ความรู้กับครู ศรช. ในการส่งเสริมการใช้สื่อ วัสดุต่างๆ ให้มากกว่านี้ (10 คน) ควรขอรับการสนับสนุนสื่อจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน (10 คน)

4.5 ด้านการให้บริการศึกษาค้นคว้า ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้ มีสื่อให้บริการศึกษาค้นคว้า แต่มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการ (22 คน) ไม่มีการจัดระบบที่ดีใน ศรช. และสื่อการศึกษา ไม่มีเพียงพอ เช่น แบบเรียน วารสาร นิตยสารไม่เป็นปัจจุบัน ไม่หลากหลาย และวัสดุอุปกรณ์มีจำนวนน้อยมากไม่พอเพียงต่อการศึกษาค้นคว้า (19 คน) วัสดุอุปกรณ์สื่อที่มีอยู่ใน ศรช. มีสภาพชำรุดไม่สามารถให้บริการได้เนื่องจากมีการชำรุด ขาดงบประมาณในการซ่อมแซม (17 คน) ขาดงบประมาณในการจัดสื่อการศึกษาในการให้บริการศึกษาค้นคว้า (15 คน) นักศึกษา ประชาชนทั่วไปยังไม่ให้ความสำคัญและสนใจในการศึกษาค้นคว้าเท่าที่ควร (10 คน) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนคับแคบและตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (10 คน) และได้ให้ข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้ ควรมีระบบการให้คำแนะนำการค้นคว้าและศึกษาสื่อในการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (45 คน) ควรจัดเวลาให้บริการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาให้ตรงกับตารางเรียนและสื่อประกอบ (27 คน) ควรมีการจัดระบบในการศึกษาค้นคว้าและให้บริการสื่อ (20 คน) ควรมีสื่อต่างๆ หลากหลาย ทันสมัยและเพียงพอกับการให้บริการ (18 คน) ควรมีการจัดอบรมและให้ความรู้แก่ ครู ศรช. เกี่ยวกับการผลิตและการให้บริการสื่อต่างๆ (15 คน)

4.6 ประเด็นอื่นๆ ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้ ศรช. ส่วนใหญ่ยังขาดสื่อการศึกษาอยู่มาก เช่น วีดีโอ โทรทัศน์ หนังสือเรียน แบบเรียน วารสาร นิตยสาร ซีดี วีซีดี รูปภาพ และสื่ออื่นๆ (23 คน) ปัญหาครูต้องทำงานอยู่ ศบอ. ช่วยผู้บริหาร ศบอ. มีเวลาอยู่ ศรช. น้อยมากไม่มีเวลาให้บริการการยืม (10 คน) ศรช. บางแห่งไม่มีอาคารสถานที่ไม่มีศูนย์การเรียนรู้ (5 คน) และได้ให้ข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้ ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้กับ ศรช. ในการจัดหาสื่อการศึกษา (35 คน) ควรสนับสนุนให้ ศรช. แต่ละแห่งมีแบบเรียน วารสาร นิตยสาร วัสดุอุปกรณ์ ซีดี วีซีดี และโต๊ะ-เก้าอี้ ในการจัดให้บริการอย่างต่อเนื่องและทันสมัยเป็นปัจจุบันให้มากที่สุด (20 คน) ควรมีการกระจายสื่อจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มากกว่านี้ (18 คน) ควรให้ครูปฏิบัติงานในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ให้มากขึ้น (15 คน) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการโดยให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการผลิตและให้บริการสื่อแก่ครูศรช. (15 คน)

ศรช. ควรมีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ให้มากขึ้น เช่น วิทยุ เทปเสียง (10 คน) ต้องการให้มีการสนับสนุนสื่อที่ตรงกับชุดวิชาเรียนในแต่ละวิชาของการศึกษานอกโรงเรียน (10 คน)

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน ในเขตการศึกษา 9 สามารถสรุปประเด็นสำคัญเพื่อนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ใน 5 ด้าน ได้แก่ การบริการให้ยืม การให้บริการแลกเปลี่ยน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ การหมุนเวียน และกระจายสื่อ และการให้บริการศึกษาค้นคว้า โดยรวมพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง จากข้อมูลการวิจัยครั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุ 25 - 35 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและมีวุฒิทางการศึกษาและได้ผ่านการฝึกอบรมการศึกษานอกโรงเรียนก่อนการปฏิบัติงานจริงจากหน่วยงานราชการกรมการศึกษานอกโรงเรียนและได้รับการนิเทศอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอจากระดับผู้บริหารของหน่วยงาน ทั้งยังมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน มีการฝึกอบรมให้ความรู้จากหน่วยงานส่วนกลางในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการให้บริการสื่อการศึกษาของกรมการศึกษานอกโรงเรียน อาทิ ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอแต่ละอำเภอซึ่งเป็นหน่วยงานดูแลศูนย์การเรียนชุมชนในแต่ละแห่งของพื้นที่ ได้ทำการประชุมครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนเป็นประจำทุกเดือนเพื่อมอบนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานเพิ่มเติมเมื่อมีปัญหาในการปฏิบัติงานได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ได้รับการแนะนำ ช่วยกันหาวิธีการแก้ไขปัญหา ปรับปรุงงานต่างๆ ด้าน เพื่อให้มีความสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายในชุมชนและนโยบายของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กอรปกับศูนย์การเรียนชุมชนเกิดจากความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงมหาดไทย ตาม พ.ร.บ. สมาคมตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ที่ให้องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตราที่ 289 ให้การสนับสนุน ส่งเสริม กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์และมีแนวทางในการปฏิบัติงานในการให้บริการสื่อการศึกษาอย่างชัดเจน และหลากหลายรูปแบบ ด้วยเหตุนี้ในการให้บริการสื่อ การศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน ในเขตการศึกษา 9 โดยรวมจึงมีปัญหายุ่งในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรติ วิภักดิ์ (2542 : 94-95) ที่ได้ทำการศึกษา สภาพและปัญหาในการดำเนินงานศูนย์การเรียนชุมชนเขตการศึกษา 10 ตามทัศนะของผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอและครูศูนย์การเรียนชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอและครูศูนย์การเรียนชุมชน มีทัศนะต่อปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

และได้แบ่งตัวแปรเพื่อการวิจัยออกเป็น 5 ด้าน พบว่า โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ปานกลาง ($\bar{X} = 2.86$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริการให้ยืม ($\bar{X} = 3.01$) การหมุนเวียนและกระจายสื่อ ($\bar{X} = 2.91$) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ ($\bar{X} = 2.89$) การให้บริการแลกเปลี่ยน ($\bar{X} = 2.86$) และการให้บริการศึกษาค้นคว้า ($\bar{X} = 2.61$) ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ด้านการบริการให้ยืม พบว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนส่วนใหญ่ได้ผ่านการฝึกอบรมการศึกษานอกโรงเรียนก่อนเข้ารับการปฏิบัติงานในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 25 – 35 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่เป็นผู้ใหญ่และมีความเข้าใจในทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ อันได้แก่ นักศึกษา ประชาชน ผู้สนใจทั่วไป ที่มาใช้บริการในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฐานะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 2 ปีขึ้นไปและสถานที่ตั้งส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ของสำนักงาน อบต. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และมีทั้งความพร้อมตามเกณฑ์ที่เหมาะสมในการจัดตั้ง และในการให้ความร่วมมือ ซึ่งสอดคล้องกับกรมการศึกษานอกโรงเรียนมีนโยบายจัดการศึกษาชุมชนซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ปรากฏในมาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักที่ว่า เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ในด้านการบริการให้ยืม เป็นการปฏิบัติงานของครู ศรช. อีกบทบาทหนึ่งจากหลายบทบาทหน้าที่ประจำ และประเด็นหนึ่ง คือ สื่อการศึกษานอกโรงเรียนได้จัดส่งและกระจายจากหน่วยงานส่วนกลางโดยตรง รูปแบบของสื่อการศึกษานอกโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ซับซ้อน ทำให้การบริการให้ยืมง่ายต่อการทำความเข้าใจ เรียนรู้จัดให้บริการให้ยืมแก่นักศึกษา ประชาชน ผู้สนใจทั่วไปที่เข้ามาใช้บริการ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา ด้านการบริการให้ยืมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดและมีประเด็นที่น่าสนใจ คือ "สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษา อาทิ คอมพิวเตอร์ ม้วนวีดีโอ แผ่นวีซีดี เทปคาสเซต ไม่มีหรือมีแต่ไม่เพียงพอ" และ "แบบเรียนชุดวิชา คู่มือการศึกษานอกโรงเรียนไม่เพียงพอในการให้บริการ" ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษา เป็นวัสดุอุปกรณ์ที่มีราคาสูง มีความเปราะบางในการดูแลรักษา เกิดการชำรุดเสียหายได้ง่าย หากเกิดการชำรุดแล้วต้องเสียค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาในอัตราค่าบริการสูง การจัดบริการให้ยืม หรือให้บริการเป็นไปค่อนข้างยาก หากแต่ต้องขึ้นอยู่กับความพร้อมของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นหลักในการดูแลรักษาและให้บริการส่วนศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในแต่ละที่ก็ต้องมีความพร้อมในเรื่องงบประมาณ ซึ่งในการจัดสรรงบประมาณดังกล่าว ต้องอาศัยการขอของบสนับสนุนจากองค์กรที่เกี่ยวข้องในการให้ความร่วมมือด้วย

ส่วนสื่อการเรียนนอกโรงเรียน แบบเรียน ชุดวิชานั้นมีจำนวนน้อยในการจัดบริการให้ยืม เนื่องจากมีจำนวนจำกัด จึงต้องอาศัยสื่ออื่นๆ จัดแปลงปรับใช้เพื่อส่งเสริม ช่อมเสริมในการจัดการเรียน การสอนและการให้บริการในการศึกษาหาความรู้ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ ผลการวิจัย ของ อัมภา บัวบุญ (2544 : 91) ที่ได้ทำการศึกษา ปัญหาการปฏิบัติงานของครูประจำศูนย์ การเรียนชุมชน ในเขตการศึกษา 11 จากผลการวิจัยพบว่า ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนมี ปัญหาการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบมีประเด็นปัญหาที่พบ ซึ่งมีค่าความถี่เฉลี่ยสูง สุดคือ สื่อวีดิทัศน์สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนี้ผลการวิจัยครั้งนี้ยัง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุรรัตน์ เพชรจันทิก (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาการบริหาร ศูนย์การเรียนชุมชน กรมการศึกษานอกโรงเรียน ที่ได้รับรางวัลดีเด่นระดับจังหวัด กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนชุมชนบ้านหินโคน ตำบลหินโคน อำเภอจักรราช จังหวัดนครราชสีมา จากผลการวิจัย พบว่า ในการจัดการศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ปัญหาที่พบคือ ขาดแคลนด้านวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ไว้คอยบริการชุมชน และทางราชการไม่มีงบประมาณสนับสนุนในด้านการจัด กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ สื่อการเรียนมีน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทวีป อภิสิทธิ์ (2543 : 134) ที่ได้ทำการศึกษา การนิเทศ วิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อ ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกลที่ เหมาะสมกับศูนย์การเรียนชุมชน : กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น จากผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนการศึกษานอกโรงเรียนสาย สามัญวิธีเรียนทางไกล คุณภาพที่เกิดจากการยอมรับความจริงในความแตกต่างและข้อจำกัด ทางด้านทรัพยากรบุคคล งบประมาณ สื่อวัสดุอุปกรณ์ และได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิพนธ์ ดำเนินผล (2542 : 140) ที่ได้ทำการศึกษา สภาพและปัญหาของการดำเนินงานศูนย์ การเรียนชุมชน สังกัดศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดหนองคาย พบว่า ปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาสายสามัญโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และปัญหาการ จัดการศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยมากคือ สื่อวัสดุต่างๆ ไม่เพียงพอกับผู้เรียน การจัดการบริการโอกาสทาง การศึกษายังไม่ครอบคลุมทั่วถึงได้ทุกกลุ่มเป้าหมายและความพร้อมของผู้รับบริการ(นักศึกษา) เนื่องจากสาเหตุการขาดแคลนงบประมาณ จึงไม่สามารถที่จะจัดหาสื่อวัสดุต่างๆ ให้เพียงพอ

1.2 ด้านการให้บริการแลกเปลี่ยน พบว่า ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน ในเขต การศึกษา 9 มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็น เพราะ บทบาทหน้าที่ของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนตามแนวทางการปฏิบัติงานมอบหมาย ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน สื่อการศึกษาที่มีอยู่ในศูนย์การเรียนชุมชนที่มีสถานที่อยู่ในพื้นที่ ของสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) ส่วนใหญ่เป็นความร่วมมือของชุมชนในการจัด ส่งเสริมการศึกษา โดยมุ่งตอบสนองการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายในชุมชนซึ่งมีความหลากหลาย และความแตกต่างของสภาพเศรษฐกิจ ความพร้อมในการจัดหาสื่อเพื่อการศึกษาแก่นักศึกษา ประชาชน ผู้สนใจทั่วไป และมีความแตกต่างกันด้วยความจำกัดด้านงบประมาณความเหมาะสม

ของความพร้อมของสถานที่ตั้งศูนย์การเรียนชุมชนแตกต่างกัน ทำให้สื่อการศึกษาบางประเภทไม่มีครบทุก ศรช. ต้องอาศัยการประชุมวางแผน ประสานงานระหว่าง ศรช. ในพื้นที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ(ศบอ.) เดียวกัน และ ศบอ. ไกลเคียง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : 2542) ได้ทำการติดตามผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในศูนย์การเรียนชุมชน ภาคเรียนที่ 2/2541 จากการติดตามผลพบว่า ศูนย์การเรียนชุมชนที่อยู่ในบริเวณที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.)มักอยู่ห่างไกลจากชุมชนและยังมีสื่อไม่สมบูรณ์ ซึ่งผลการติดตามผลสอดคล้องกับผลการศึกษาของ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (หน่วยศึกษานิเทศก์ : 2541) ได้ทำการศึกษา การดำเนินการนิเทศและสำรวจข้อมูลพื้นฐานของศูนย์การเรียนชุมชน(ศรช.) ในปีการศึกษา 2541 พบว่า มี ศรช. บางแห่งมีสื่อไม่พร้อมครู ศรช. ส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ จำเป็นต้องปรับปรุงการดำเนินงานในด้านต่างๆ ให้ดีขึ้น

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน ในเขตการศึกษา 9 มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและมีประเด็นที่น่าสนใจคือ "การแลกเปลี่ยนสื่อการศึกษาระหว่างศูนย์การเรียนชุมชน มีขีดจำกัดด้านปริมาณสื่อ เวลา ยานพาหนะในการให้บริการ" ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์การเรียนชุมชนแต่ละศูนย์นั้นมีสื่อที่มีอยู่จำนวนน้อยระยะทางระหว่าง ศรช. มีความห่างไกลในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ยังมีข้อจำกัดระหว่างเวลา ยานพาหนะ เพราะ ครู ศรช. ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการใช้ยานพาหนะของทางราชการและไม่มีไว้ใน ศรช. และมีอยู่เป็นประจำทั้งนี้ต้องอาศัยความช่วยเหลือจาก ศบอ. ของพื้นที่ในการติดต่อประสานงาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการให้บริการของแต่ละศูนย์มีความสอดคล้องตรงกันในและรายวิชามีความแตกต่างกันทำให้จัดให้บริการสื่อการศึกษาที่ขาดแคลนมีไม่เพียงพอยอมทำให้มีปัญหาการให้บริการสำหรับผู้รับบริการ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ จินดา นูเร (2539 : 4) ที่พบว่า การจัดตั้งศูนย์การเรียนชุมชนของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ยังไม่สามารถดำเนินการได้ประสบผลสำเร็จทุกตำบล เนื่องจากด้านกิจกรรมที่จัดไม่มีสื่อวัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและประชาชนในชุมชน นอกจากนี้ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือในการจัดการศึกษาผ่านดาวเทียมในศูนย์การเรียนชุมชน เพื่อทำการศึกษาความคิดเห็นและเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอและประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ได้มีข้อเสนอแนะว่าควรมีการกำหนดรูปแบบของ ศรช. ที่ชัดเจนโดยมีรายละเอียดในเรื่องงบประมาณและการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ครุภัณฑ์ให้ครบถ้วน ตลอดจนการติดตามประเมินผลร่วมกับผู้นำท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

1.3 ด้านการจัดการกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ พบว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครู ศรช. มีบทบาทหน้าที่หลักอันดับแรก ในการจัดกิจกรรมตามแผนการเรียนการสอนและหลักสูตรต่างๆ ของกรมการศึกษานอกโรงเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ การเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้แก่ นักศึกษา ประชาชน ผู้ที่สนใจทั่วไปใช้บริการนั้นจะมีบริบทประกอบไปด้วยสภาพของความพร้อมของสถานที่ตั้งของ ศรช. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นหลักสำคัญในการกำหนดกิจกรรมการส่งเสริมเป็นสำคัญ ทั้งนี้ครู ศรช. ส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาย่อมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อไม่มากนักน้อยโดยทั้งนี้โดยยึดผู้รับบริการเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้ (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้. 2542) ได้ติดตามผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในภาคใต้ ภาคเรียนที่ 2/2541 เพื่อการศึกษาสภาพการดำเนินงานตลอดปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จากจำนวน 77 แห่ง พบว่าส่วนใหญ่ยังทำหน้าที่เหมือนครูประจำกลุ่มเพราะยังไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของครู ศรช. รวมทั้งคณะกรรมการบริหารของ อบต. ก็ยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่และวิธีดำเนินงานเรื่องศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้วย

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและมีประเด็นที่น่าสนใจคือ "ขาดอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมสาธิตทดลองเพื่อดึงดูดผู้รับบริการ" และที่น่าสนใจคือ "ไม่มีวัสดุ อุปกรณ์ แผ่นพับ โปสเตอร์เพียงพอเหมาะสมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อเผยแพร่ให้ความรู้แก่ผู้รับบริการ" ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ขาดงบประมาณที่จะสนับสนุนในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ใช้ที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพราะงบประมาณจะได้จาก กศน. และการเสนอสนับสนุนจาก อบต. จึงทำให้ขาดวัสดุ อุปกรณ์ ที่จะจัดกิจกรรมเป็นที่น่าสนใจของผู้รับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2542 : 124) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริการสื่อในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนหลายแห่งมีสื่อและครุภัณฑ์ต่างๆ มีน้อยกว่า ซึ่งไม่เพียงพอกับการบริการชุมชนและไม่เป็นที่น่าสนใจหรือดึงดูดความสนใจให้ประชาชนมาใช้บริการเท่าที่ควร และ "ไม่ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนระหว่าง ศรช. อื่นๆ ในพื้นที่ใกล้เคียง" ที่มีระดับค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับน้อยนั้น ทั้งนี้เพราะว่า ตามบทบาทและนโยบายของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในการจัดตั้ง ศรช. และการปฏิบัติงานตามนโยบายแล้วทำให้ทราบว่า หน่วยงานของกรมต้องมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยง ประสานงานในการจัดการศึกษาให้แก่ ประชาชนซึ่งทำให้อยู่ในระดับน้อยและอาจเป็นเพราะว่า ศรช. แต่ละแห่งมีข้อจำกัดด้านสื่อการศึกษาของแต่ละแห่งอยู่แล้ว จึงทำให้มีปัญหาการให้ร่วมมืออยู่ในระดับน้อย ซึ่งน่าจะไม่มีปรากฏเป็นเช่นนั้นในการปฏิบัติงานในหน่วยงานเดียวกัน

1.4 ด้านการหมุนเวียน และกระจายสื่อ พบว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 มีปัญหาการให้สื่อการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครู ๓๒ ของแต่ละแห่งมีบทบาทหน้าที่มากอยู่แล้ว ในการจัดกิจกรรมหมุนเวียน และกระจายสื่อนั้นต้องอาศัยการวางแผนประสานงาน ความร่วมมือระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเพื่อให้เกิดการบริการและการจัดการศึกษาตามนโยบายที่วางไว้นั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจะรับทราบข้อมูลโดยผลจากคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้มีการหารือร่วมปฏิบัติงานตามนโยบายของหน่วยงานตามความร่วมมือระดับสูงเป็นประจำทุกเดือนทำให้มีความเข้าใจและความสัมพันธ์ภาพโดยเป็นคนพื้นที่ๆ นั้นเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ตัวครู ๓๒ เองก็มีความกระตือรือร้นและมีใจรักที่จะปฏิบัติงานพัฒนาท้องถิ่นมีความศรัทธาและมีจรรยาบรรณในความเป็นครู ทำให้มีปัญหการให้บริการสื่อด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ. 2542) ได้ทำการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ภาคเรียนที่ 2/2541 ในจังหวัดพิจิตร เพื่อทราบสภาพปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ พบว่า การดำเนินกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยังไม่สมบูรณ์ทั้งทางด้านอาคารสถานที่ สื่อ การจัดกิจกรรมและการประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัย นันทนา อุ่นเจริญ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ด้านปัญหาการดำเนินงานโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดและประเด็นที่น่าสนใจคือ “ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแต่ละแห่งมีสื่อเอกสารจำกัดไม่หลากหลายทำให้ไม่สามารถจัดหมุนเวียนให้ตรงตามต้องการของผู้รับบริการ”

1.5 การให้บริการศึกษาค้นคว้า พบว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนส่วนใหญ่นั้นมีวุฒิทางการศึกษาด้านการศึกษา และส่วนใหญ่มิประสบการณในการปฏิบัติงานในฐานะของครู ๓๒ จากประสบการณ์ด้านวิชาชีพทางการศึกษาและประสบการณ์งานดังกล่าวทำให้ครู ๓๒ มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการศึกษาตรงตามความต้องการของนักศึกษา ประชาชน ผู้สนใจทั่วไป ทั้งนี้อาจจะเกิดจากประสบการณ์ของผู้มารับบริการและประสบการณ์พบกลุ่มตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ทั้งนี้ยังประกอบกับสภาพของสถานที่ตั้งของ ๓๒ เองและสภาพแวดล้อมต่างๆ เป็นปัจจัยประกอบ อาทิ ความร่วมมือและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการจัดการศึกษาใน ๓๒ ยังขาดความเข้าใจ ยังขาดบทบาทที่ชัดเจนในการจัดการและบริหารงานให้เกิดประสิทธิผลตามความเหมาะสมกับการจัดการศึกษากับพื้นที่นั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิพนธ์ ดำเนินผล (2542 : 143) “ศึกษาสภาพ

และปัญหาของการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดหนองคาย" ซึ่งกล่าวไว้ในข้อเสนอแนะการวิจัยดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของ อบต. และชุมชน ในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน พบว่า มีการปฏิบัติงานได้น้อยในทุกด้าน

2. จัดหาสถานที่และสื่อวัสดุอุปกรณ์ โดยคำนึงถึงความเหมาะสม และวัสดุที่มีในท้องถิ่น

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาด้านการให้บริการศึกษาค้นคว้าอยู่ในระดับปานกลาง 14 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและมีประเด็นที่น่าสนใจ คือ “ช่วงระยะเวลาการให้บริการรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (ETV) ไม่ตรงกับตารางเรียนมาแต่ละวิชาที่วางไว้ในแต่ละภาคเรียนในการให้บริการในแต่ละครั้ง” ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ ครู ศรช. ขาดความเข้าใจในการใช้สื่อรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (ETV) ทั้งรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเป็นสื่อเสริมในรายวิชาเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนในเนื้อหาที่ยากและไม่มีอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจากข้อมูลศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2545) ได้ทำการสรุปข้อมูล “สภาพการใช้เวลาออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปี 2545” ได้แบ่งสัดส่วนของรายการที่ออกอากาศการศึกษานอกโรงเรียน ร้อยละ 19.19 จำนวน 14 รายการ และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ร้อยละ 63.81 จำนวน 63 รายการ ความเข้าใจในการสื่อทางรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาจัดเสริมในการเรียนการสอนนั้น ครู ศรช. เองต้องเข้าใจในการใช้สื่อแต่ละตัวในการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิผลแก่ผู้รับบริการ รวมทั้งนักศึกษาเองจะต้องมีความเข้าใจในการจัดหลักสูตรของแต่ละ ศบอ. ของ สนจ. แต่ละแห่งเพราะการจัดหลักสูตรลงเรียนหรือเปิดลงทะเบียนขึ้นในแต่ละพื้นที่จะจัดการเรียนการสอน จัดวิชาแต่ละพื้นที่ของหลักสูตรแตกต่างกัน การจัดให้เป็นรูปแบบเดียวกันทั่วประเทศนั้นเป็นไปได้แน่นอน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครู ศรช. ขาดความเข้าใจในการจัดสรรสื่อ การจัดระบบในการปรับปรุง ปรับเปลี่ยนใช้ให้เกิดผลมากที่สุด ทั้งนี้ สนจ. ศบอ. เองที่เป็นหน่วยงานควบคุมการดำเนินงานของ ศรช. ต้องมีการมอบหมายนโยบายชี้แจงรายละเอียดให้ชัดเจนโดยการอบรม เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องจากสภาพในที่พบในการวิจัยพื้นที่ตั้งของ ศรช. ส่วนใหญ่อยู่ใน อบต. ทำให้มีประเด็นที่น่าสนใจรองลงมาคือ “สื่อวีดิทัศน์ที่มีไว้ให้บริการไม่ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการในแต่ละครั้ง” ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะกลุ่มเป้าหมายของการมารับบริการที่หลากหลายย่อมมีความแตกต่างของประสบการณ์เดิมและมีความแตกต่างในความต้องการรับรู้สิ่งใหม่ๆ ที่ขาดหายไป ต้องการเติมเต็มให้กับตนเอง จากความจำกัดด้านความต้องการของบุคคลทำให้สื่อวีดิทัศน์ในบางครั้งทำให้ไม่ตรงตามความต้องการซึ่งเป็นเรื่องเหนือการควบคุม การที่จะเผยแพร่สื่อโดยให้ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการในแต่ละพื้นที่ด้วยเหตุผลดังกล่าว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมี

การสำรวจ ตรวจสอบ รายงานขึ้นมาจากหน่วยงานพื้นที่ ศรช. ศบอ. ศนจ. ศนภ. ตามลำดับชั้น เพื่อการบริหารจัดการต่อไป

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 โดยจำแนกตามอายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฐานะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2.1 ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 ที่มีอายุต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครู ศรช. ส่วนใหญ่จากผลการวิจัยอยู่ที่อายุ 25-35 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่อยู่ในระยะความเป็นผู้ใหญ่ มีความกระตือรือร้น มีวุฒิภาวะและความพร้อมในการปฏิบัติงาน และความต้องการมีบทบาทในสังคม ดังที่ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2538 : 19) กล่าวไว้ว่า พัฒนาการทางด้านร่างกายและสติปัญญาของคนในวัยนี้ นับว่าได้พัฒนาตนเองถึงขั้นสูงสุด จึงมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย นอกจากนี้ช่วงอายุก็อาจเป็นตัวบ่งชี้ถึงปัญหาในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตนา สิงขรรัตน์ (2540 : 109) ที่ได้ศึกษาปัญหาของครูประจำกลุ่มในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ โดยวิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษา ในเขตภาคกลาง พบว่า ครูประจำกลุ่มที่มีอายุต่างกัน มีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรณี เทพพิพิธ (2541 : 86) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ครูประจำกลุ่มที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัมภา บัวบุญ (2544 : 96) ที่ได้ศึกษาพบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 11 ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้คำปรึกษาและแนะแนว การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประสานเครือข่าย การประเมินผลและสรุปรายงานผลการปฏิบัติงานและพบว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีอายุต่างกัน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การให้บริการสื่อการศึกษาที่มีอยู่ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ส่วนใหญ่ไม่มีความซับซ้อนด้านเทคนิค ความยุ่งยากมากนักและส่วนใหญ่ก็มีวุฒิทางการศึกษาทางวิชาชีพสายครู ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้ ครู ศรช. ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาไม่แตกต่าง อาจจะกล่าวได้ว่า วุฒิทางการศึกษา

ของครู ศรช. ที่มีหลากหลายสาขาวิชาเอกนั้น มีความสัมพันธ์กับการให้บริการสื่อการศึกษาเป็นเพียงบางส่วน จึงทำให้การให้บริการสื่อการศึกษาของครู ศรช. ไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฐานะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ครู ศรช. ในเขตการศึกษา 9 ส่วนใหญ่ผ่านการฝึกอบรมก่อนปฏิบัติงานจริงและส่วนใหญ่มีประสบการณ์มากกว่า 2 ปีขึ้นไปในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ส่วนใหญ่จบการศึกษาปริญญาตรี จึงมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมได้เท่าเทียมกัน ศบอ. มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบบุคลากรในสังกัดให้ปฏิบัติงานมีคุณภาพและมีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน และมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติงานรวมทั้งการจัดให้บริการสื่อการศึกษาในทุก ๆ ด้าน ของครู ศรช. ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัมภา บัวบุญ (2544 : บทคัดย่อ) พบว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานการศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 ที่มีสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ตั้งไว้และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ ด้านการหมุนเวียนและกระจายสื่อ และด้านการให้บริการศึกษาค้นคว้า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยรวมแล้วปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาที่มีสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่อื่นๆ กับ อยู่ในพื้นที่ของวัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า ศรช.ที่มีอยู่ในที่อื่นๆ เช่น ศาลากลางหมู่บ้าน ศูนย์เลี้ยงเด็ก เทศบาล ศบอ. ค่ายทหาร ในและนอกเขตเทศบาล ศูนย์พัฒนาอาชีพ สหกรณ์การเกษตร สถานีอนามัย มีข้อจำกัดในการให้บริการสื่อการศึกษาค่อนข้างมากซึ่งได้ให้ประเด็นข้อเสนอแนะไว้ในความคิดเห็นอื่น ทั้งนี้ เนื่องจากกระยะทางของสถานที่ตั้งของ ศรช. ข้อจำกัดในการจัดกิจกรรมเรื่องเวลาช่วงให้บริการของแต่ละ ศรช. ล้วนแล้วเป็นปัจจัยทำให้มีความแตกต่างในการให้บริการสื่อการศึกษาทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องครั้งนี้ผลการวิจัยของ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2542 : บทคัดย่อ) ได้ติดตามผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ภาคเรียนที่ 2/2541 เพื่อทราบสภาพการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในจังหวัดอุบลราชธานี เลย อำนาจเจริญ โยธธร จากศูนย์การเรียนรู้ชุมชน 22 แห่ง พบว่าศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่อยู่ในบริเวณที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มักอยู่ห่างไกลชุมชนและยังมีสื่อไม่ครบสมบูรณ์ ได้รับบริการสนับสนุนจาก อบต. บริการได้เฉพาะในเวลาราชการ ซึ่งนักศึกษานอกโรงเรียนจะใช้พบกลุ่มในวันเสาร์และอาทิตย์ สภาพ

การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยทั่วไปยังไม่สามารถจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามแนวคิดและหลักการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการสัมมนาเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องถึงหลักการและวิธีการบริการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้ชัดเจนตลอดจนจัดหาสื่อสำหรับให้บริการแก่ประชาชนให้ครบถ้วน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัทธรา สังข์ศรี (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาในการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยวิธีเรียนทางไกลของนักศึกษา ผู้ใหญ่ในเขตอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลตะวันออก 3 ด้าน คือ ปัญหาด้านวิธีเรียน ปัญหาด้านสื่อประกอบการเรียน และปัญหาการพบกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีปัญหาเรื่องสถานที่พบกลุ่มกับบ้านผู้เรียนอยู่ห่างไกลกัน และสถานที่พบกลุ่มคับแคบ ซึ่งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออก กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อศึกษาความคิดเห็นและเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ กิ่งอำเภอ (สบอ./ สบก.) และประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในภาคตะวันออก พบว่า บุคคลทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็น สอดคล้องกัน คือปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมใน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ การประสานงานและการดำเนินงาน โดยให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง เตรียมการให้พร้อมมีการประสานงานตั้งแต่ระดับกระทรวงลงไปเพื่อผลของการสั่งการและการปฏิบัติในพื้นที่ ควรกำหนดรูปแบบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่ชัดเจนโดยมีรายละเอียดในเรื่องงบประมาณและการสนับสนุนวัสดุ ครุภัณฑ์ให้ครบถ้วน มีการติดตามประเมินผลร่วมกับผู้นำท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอและควรมีการทดลองก่อนขยายโครงการ

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9 ซึ่งครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา จำนวน 184 คน สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านการบริการให้ยืม ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาเพิ่มเติม 7 ข้อ ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ ขาดวัสดุอุปกรณ์ เช่น โทรทัศน์ วีดิทัศน์ วีดีโอ ซีดี วีซีดี ในการให้บริการยืมและบริการ (25 คน) ครู ศรช. มีเวลาปฏิบัติงานและให้บริการสื่อในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนค่อนข้างจำกัด เนื่องจากต้องช่วยปฏิบัติงานที่ สบอ. (25 คน) การให้บริการยืมสื่อ เช่น แบบเรียน ชุดวิชา และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่เพียงพอแก่นักศึกษาและผู้มารับบริการ (21 คน) สื่อการศึกษาที่มีไม่ทันสมัย และหนังสือบางชนิดยังไม่ได้ติดแถบรหัสสื่อ ทำให้ล่าช้าต่อการให้บริการ(20 คน) ความต้องการยืมสื่อการศึกษามีมากแต่สื่อบางอย่างไม่เพียงพอต่อความต้องการ (20 คน)

การให้บริการยืมสื่อที่มีใน ศรช. ไม่ตรงกับความต้องการของผู้มารับบริการ (15 คน) ให้บริการยืมยังไม่ทั่วถึง เนื่องจากสื่อมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ (15 คน)

ส่วนข้อเสนอแนะของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการบริการให้ยืม ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรมีระบบและระเบียบในการให้บริการที่ชัดเจนและถือเป็นแนวปฏิบัติเดียวกัน (75 คน) จัดให้มีสื่อการศึกษาที่หลากหลายและเพียงพอในการให้บริการ (45 คน) และควรจัดงบประมาณการสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในการจัดหาสื่อตามความเหมาะสม (40 คน)

ประเด็นของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านบริการให้ยืมสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลดาวัลย์ บุญญพานิช (2540 : 83) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนโครงการยกระดับความรู้พื้นฐานสำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำท้องถิ่น ในเขตภาคกลางในด้านการปฐมนิเทศ การพบกลุ่ม สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้นำท้องถิ่น มีความคิดเกี่ยวกับการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากและพบว่า ผู้เรียนเห็นว่าแบบเรียนมีน้อย หาซื้อยากและมีไม่ครบ ห้องสมุดมีแบบเรียนให้ยืมไม่เพียงพอ และมีข้อเสนอแนะที่ควรจะดำเนินการมากที่สุดคือ ห้องสมุดควรจัดหาหนังสือและเอกสารเสริมไว้บริการให้ยืมและศึกษาค้นคว้าให้มากขึ้น

3.2 ด้านการให้บริการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาเพิ่มเติม 5 ข้อ ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ การแลกเปลี่ยนสื่อต่างๆ ยังมีปัญหามาก เพราะสื่อการศึกษามีไม่เพียงพอ และขาดความทันสมัย (30 คน) มีขีดจำกัดด้านปริมาณสื่อ เวลา ยานพาหนะ และการวางแผนแลกเปลี่ยนอย่างเป็นระบบในการให้บริการแลกเปลี่ยนระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (25 คน) ไม่มีการแลกเปลี่ยนระหว่าง ศรช. ที่ใกล้เคียงกันเลย (15 คน) จำนวนสื่อมีน้อยการให้บริการแลกเปลี่ยนเป็นไปได้ยากมาก (10 คน) สถานที่ตั้งของ ศรช. มีความห่างไกลการขนย้ายสื่อบางชนิดมีความลำบาก ไม่เพียงพอกับความต้องการ (8 คน)

ส่วนข้อเสนอแนะของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการให้บริการแลกเปลี่ยน ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ ศบอ. ควรกำหนดเป็นนโยบายในระดับพื้นที่ให้ ศรช. ในพื้นที่มีการแลกเปลี่ยนสื่อร่วมกัน (60 คน) ศบอ. ควรจัดให้มีประชุมเพื่อวางแผนและประสานงานในการให้บริการแลกเปลี่ยนสื่อระหว่างครู ศรช. ในแต่ละแห่งในพื้นที่ (49 คน) ศบอ. ควรมีการจัดประชุมและประชาสัมพันธ์ให้ครู ศรช. ได้รับข่าวสารใหม่ในการจัดแลกเปลี่ยนสื่อใหม่ๆ เป็นระยะๆ ตามความเหมาะสม (35 คน)

ประเด็นของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านการให้บริการแลกเปลี่ยนสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญจวรรณ วงษ์สกุล (2539 : 106) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนทางไกลสำหรับทหารกองประจำการกองทัพบกในด้านนโยบาย ด้านบุคลากร ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านสื่ออุปกรณ์ ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับเห็นด้วย ยกเว้น

ด้านนโยบายอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง และพบปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสื่อ อุปกรณ์ คือ แบบเรียนและแบบฝึกหัดมีไม่เพียงพอกับผู้เรียน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัมภา บัวบุญ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนในเขตการศึกษา 11 ปัญหาการปฏิบัติงานใน 4 ด้าน คือ ด้านการให้คำปรึกษาและแนะแนว ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการประสานเครือข่ายและด้านการประเมินผลและสรุปรายงานผลการปฏิบัติงาน พบว่า ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนในเขตการศึกษา 11 มีปัญหาในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลางเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการให้คำปรึกษาและแนะแนว ด้านการประสานเครือข่ายและด้านการประเมินผลและสรุปผลรายงานผลการปฏิบัติงาน ในรายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการขาดสื่อ และอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น และหาวิธีการหมุนเวียนสื่อให้มีความหลากหลายทั้ง สายสามัญ สายอาชีพ และสื่อการศึกษาตามอัธยาศัยรวมทั้งสื่อที่เป็นแบบเรียนสายสามัญทุกระดับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรตระหนักถึงความสำคัญในปริมาณของกลุ่มเป้าหมายและจัดให้ตรงกับหลักสูตร

3.3 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาเพิ่มเติม 5 ข้อ ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ ขาดอุปกรณ์และงบประมาณในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อและการสาธิตทดลองเพื่อดึงดูดผู้รับบริการ (19 คน) ขาดความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่เกี่ยวกับสื่อการศึกษาของ ศรช. (15 คน) ในการจัดกิจกรรมการใช้สื่อน้อย ควรจะเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม และไม่ทันสมัย (15 คน) สื่อการศึกษาที่มีใน ศรช. ไม่ทันสมัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีไม่เพียงพอต่อการให้บริการแก่นักศึกษา ผู้รับบริการ (10 คน) ครู ศรช. ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ เนื่องจากต้องช่วยปฏิบัติงานใน ศบอ. (8 คน)

ส่วนข้อเสนอแนะของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรจัดอบรมในการใช้สื่อให้แก่ครู ศรช. โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (57 คน) ควรมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสื่อร่วมกับห้องสมุดประชาชน (50 คน) ควรจัดทำสื่อร่วมกันระหว่างครูกับนักศึกษา (46 คน) ควรจัดให้มีรูปแบบการส่งเสริมการใช้สื่อที่หลากหลาย (46 คน) ควรมีงบประมาณในการจัดกิจกรรมส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ (37 คน)

ประเด็นของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุรรัตน์ เพ็ชรจันทิก (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารศูนย์การเรียนชุมชนนวมการศึกษานอกโรงเรียน ที่ได้รับรางวัลดีเด่นระดับจังหวัด : ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์การเรียนชุมชนบ้านหินโคน อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา พบว่าในการจัดการศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ปัญหาที่พบคือ ครูและนักศึกษาของศูนย์การเรียนชุมชน

ไม่มีเวลาไปร่วมกิจกรรมกับชุมชน ขาดแคลนด้านวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ไว้คอยบริการชุมชน ทางราชการไม่มีงบประมาณสนับสนุนแก้ปัญหา

1. ด้านการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญ ปัญหาที่พบ คือ มีบุคลากรน้อยแต่งานมาก ในการประสานงานบางครั้งไม่ได้รับความสะดวก งบประมาณ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สื่อการเรียนการสอน การเบิกจ่ายค่าตอบแทนและการออกหลักฐานการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดล่าช้า

2. ด้านการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนสายอาชีพ ปัญหาที่พบ คือ มีงบประมาณให้จำกัด ไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้ต่อเนื่องและวางแผนการปฏิบัติงานล่วงหน้าได้เพราะวัสดุ อุปกรณ์ไม่เพียงพอกับจำนวนกลุ่มเป้าหมายมีขั้นตอนในการขออนุญาต และการเบิกจ่ายค่าตอบแทนวิทยากรมาก กรมการศึกษาออกโรงเรียนควรลดขั้นตอนเพื่อสะดวกในการจัดกิจกรรม

3. ด้านการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนได้แบ่งสัดส่วนพื้นที่ที่สามารถปรับเปลี่ยนให้สะดวก ในการที่ชุมชนเข้ามาใช้บริการได้ตลอดเวลา โดยให้ห้องคือนักศึกษาได้เข้ามามีบทบาท ปัญหาที่พบคือ ขาดวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการประชาสัมพันธ์ ขาดงบประมาณสนับสนุน การจัดกิจกรรม ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง

และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2542 : 124) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริการสื่อในศูนย์การเรียนชุมชนที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ศูนย์การเรียนชุมชนหลายแห่งมีสื่อและครุภัณฑ์ต่างๆ น้อยมาก ซึ่งไม่เพียงพอกับการบริการชุมชน และไม่เป็นที่น่าสนใจหรือดึงดูดความสนใจให้ประชาชนมาใช้บริการเท่าที่ควร

3.4 ด้านการหมุนเวียน และกระจายสื่อ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาเพิ่มเติม 6 ข้อ ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ การหมุนเวียน และกระจายสื่อไม่สะดวก สื่อมีจำนวนไม่เพียงพอแก่นักศึกษา ผู้รับบริการ แต่ละเขตพื้นที่ ศบอ. และศรช. รับผิดชอบ (27 คน) การหมุนเวียนวัสดุอุปกรณ์ไม่ตรงกับความต้องการ (25 คน) ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณในการซื้อสื่อการศึกษาบางชนิด เช่น คอมพิวเตอร์ วีดีโอ ซีดี วีซีดี (25 คน) มีสื่อการศึกษาประเภทสื่อเอกสารมีจำนวนน้อยและมีไม่หลากหลาย ซึ่งมีผลต่อการจัดให้มีการหมุนเวียน และกระจายสื่อได้ไม่ดีเท่าที่ควร (20 คน) การหมุนเวียนไม่สะดวก เนื่องจากขาดยานพาหนะ และการวางแผนประสานงานร่วมกัน (15 คน) การหมุนเวียนและกระจายสื่อที่มีอยู่ที่ศูนย์การเรียนชุมชนไม่ตรงกับตามต้องการ (15 คน)

ส่วนข้อเสนอแนะของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน ด้านการหมุนเวียน และกระจายสื่อ ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรมีการกระจายสื่อให้ทั่วถึงทุกๆ ศูนย์การเรียนชุมชน (29 คน) ควรมีการประชาสัมพันธ์เมื่อมีสื่อการศึกษาใหม่ๆ เข้ามายัง ศบอ. (20 คน) ควรมีสื่อให้มากกว่าที่เป็นอยู่เพื่อการหมุนเวียนและกระจายสื่ออย่างทั่วถึง (17 คน) ควรมีการประสานงานกับห้องสมุดประชาชนในการหมุนเวียนสื่อใน ศรช. (13 คน) ควรให้ความรู้กับครู ศรช. ใน

การส่งเสริมการใช้สื่อ วัสดุต่างๆ ให้มากกว่านี้ (10 คน) ควรขอรับการสนับสนุนสื่อจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน (10 คน)

ประเด็นของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านการหมุนเวียนและกระจายสื่อ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรติ วิภักดิ์ (2542 : 94 – 95) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเขตการศึกษา 10 ตามทฤษฎีของผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอและครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเพียงด้านเดียว คือ ด้านการจัดกิจกรรม ส่วนด้านอื่นๆ สภาพการดำเนินงานยังไม่เป็นที่น่าพอใจ เพราะองค์กรท้องถิ่นยังไม่มี การจัดสรรงบประมาณและการกระจายอำนาจการบริหารลงไปให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยตรง นอกจากนี้ผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอและครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีทัศนคติต่อปัญหาในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีทัศนคติต่อปัญหาในด้านอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์มากกว่าผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ โดยเฉพาะด้านงบประมาณมีปัญหาอยู่ในระดับมาก เพราะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนส่วนมากเป็นบุคลากรใหม่ ไม่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับด้านการเงินมาก่อน ขาดความชัดเจนในระเบียบปฏิบัติ

3.5 ด้านการให้บริการศึกษาค้นคว้า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาเพิ่มเติม 6 ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ มีสื่อให้บริการศึกษาค้นคว้า แต่มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอความต้องการ (22 คน) ไม่มีการจัดระบบที่ดีใน ศรช. และสื่อการศึกษา ไม่มีเพียงพอ เช่น แบบเรียนวารสาร นิตยสารไม่เป็นปัจจุบัน ไม่หลากหลาย และวัสดุอุปกรณ์มีจำนวนน้อยมากไม่พอเพียงต่อการศึกษาค้นคว้า (19 คน) วัสดุอุปกรณ์สื่อที่มีอยู่ใน ศรช. มีสภาพชำรุดไม่สามารถให้บริการได้เนื่องจากมีการชำรุด ขาดงบประมาณในการซ่อมแซม (17 คน) ขาดงบประมาณในการจัดสื่อการศึกษาในการให้บริการศึกษาค้นคว้า (15 คน) นักศึกษา ประชาชนทั่วไปยังไม่ให้ความสำคัญและสนใจในการศึกษาค้นคว้าเท่าที่ควร (10 คน) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนคับแคบและตั้งอยู่ในพื้นที่ไม่เหมาะสม (10 คน)

ส่วนข้อเสนอแนะของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการให้บริการศึกษาค้นคว้า ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรมีระบบการให้คำแนะนำการค้นคว้าและศึกษาสื่อในการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (45 คน) ควรจัดเวลาให้บริการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาให้ตรงกับตารางเรียนและสื่อประกอบ (27 คน) ควรมีการจัดระบบในการศึกษาค้นคว้าและให้บริการสื่อ (20 คน) ควรมีสื่อต่างๆ หลากหลาย ทันสมัยและเพียงพอกับการให้บริการ (18 คน) ควรมีการจัดอบรมและให้ความรู้แก่ครู ศรช. เกี่ยวกับการผลิตและการให้บริการสื่อต่างๆ (15 คน)

ประเด็นของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านการให้บริการศึกษาค้นคว้า สอดคล้องกับผลการวิจัยของสมนึก ธาตุทอง (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของ

ครูประจำกลุ่ม และนักศึกษาทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนของครูประจำกลุ่ม ในเขตภาคกลาง พบว่า ครูประจำกลุ่มและนักศึกษาทางไกล มีความคิดเห็นด้านการพบกลุ่มว่า สถานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการพบกลุ่ม เนื่องจากคับแคบ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปีเตอร์ และคาร์เคนวัลด์ (Beder and Darkenwald. 1982 : 142) ได้ศึกษาถึงความแตกต่างวิธีการสอนของเด็กและของผู้ใหญ่ พบว่า ในการสอนผู้ใหญ่ ครูจำเป็นต้องใช้วิธีการเรียนแบบอภิปราย และต้องใช้เทคนิคการสอนหลายๆ วิธี ต้องสามารถยืดหยุ่นได้นอกจากนี้ครูจะต้องปรับปรุงเนื้อหาการเรียนให้สัมพันธ์กับประสบการณ์ของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป ผลจากการวิจัยครั้งนี้ได้พบว่า ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนในเขตการศึกษา 9 มีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่ปัญหาที่พบในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ขาดสื่อสิ่งพิมพ์ตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน วัสดุ อุปกรณ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ อาทิ คอมพิวเตอร์ ม้วนวิดีโอ แผ่นวีซีดี เทปคาสเซต มีอยู่จำกัดทั้งด้านปริมาณ ความทันสมัย ไม่เป็นปัจจุบัน ไม่มีสื่อที่หลากหลายในการให้บริการ ทั้งนี้ยังมีประเด็นที่น่าสนใจที่พบในการวิจัยพบว่า ครูศรช. ไม่มีความเข้าใจในเรื่องการใช้สื่อรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาและให้ข้อเสนอแนะให้มีการอบรมในเชิงปฏิบัติให้กับครู ศรช. ซึ่งขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1.1 ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ สนับสนุนด้านงบประมาณและจัดให้มีการจัดอบรมเรื่องการให้บริการสื่อการศึกษาให้สามารถพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อให้เห็นความสำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาในชุมชนโดยการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ของ ศรช. เป็นจัดการศึกษาแบบวิธีเรียนแบบทางไกล จึงจำเป็นต้องใช้สื่อการศึกษาที่มีอยู่เพื่อการศึกษา ให้ความรู้แก่นักศึกษา ประชาชนผู้สนใจในชุมชน และหาแนวทางการแก้ไขในการบริการสื่อการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของ ศรช. แต่ละแห่งให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามนโยบายกรม และชุมชนอย่างมีคุณภาพในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา อุปสรรคการให้บริการสื่อการศึกษาและข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของ ศรช. ยังสามารถเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับสูง และหน่วยงานที่ทำหน้าที่ผลิตสื่อการศึกษาจากหน่วยงานส่วนกลาง ต่อไป

1.2 ศูนย์การเรียนชุมชนครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนต้องอาศัยการประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) ในการรับสนับสนุนด้านงบประมาณ ความร่วมมือจากชุมชน

โดยการชี้แจง นโยบาย อบรมเชิงวิชาการเพื่อให้เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาในชุมชน
ทั้งนี้ต้องอาศัยระยะเวลาในการทำความเข้าใจการดำเนินงาน

1.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงของกรมการศึกษานอกโรงเรียนประสานงาน
กับองค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนงบประมาณในการจัดหา จัดซื้อสื่อการศึกษา
ทั้งนี้ต้องอาศัยความคุ้นเคย การประชาสัมพันธ์ความร่วมมือในการสนับสนุนต่างๆ อาทิ สถานที่
วิทยากร และอื่นๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้
ชุมชนในเขตการศึกษาอื่นๆ ทั่วประเทศ

2.2 ควรมีการวิจัยปัญหาและอุปสรรคด้านอื่นๆ ในบทบาทหน้าที่ของครูประจำ
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2.3 ควรมีการวิจัย ติดตาม ประเมินผลศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
ในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2.4 ควรมีการวิจัย สํารวจ ติดตาม ประเมินผลความพร้อมขององค์การบริหารส่วน
ตำบลในพื้นที่ในการจัดการศึกษาตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไข
พ.ศ. 2545

บรรณานุกรม

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2538 ก.). คู่มือการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษา
นอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- . (2538 ข.). คู่มือดำเนินงานแนวทางการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับ
มัธยมศึกษา พ.ศ. 2537 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2538). กรุงเทพฯ : อาร์ตโปรดักส์ หจก.
- . (2538 ค.). แนวคิดการจัดตั้งศูนย์การเรียน ศูนย์การศึกษา และศูนย์การศึกษาชุมชน
ในองค์กรเครือข่าย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- . (2540 ก.). คู่มือดำเนินงานตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- . (2540 ข.). แนวทางการจัดตั้งศูนย์การเรียน (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.
- . (2541 ก.). แนวทางการปฏิบัติงานของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน. กรุงเทพฯ :
กองส่งเสริมปฏิบัติการ.
- . (2541 ข.). รายงานการจัดการศึกษาในชุมชน. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- . (2542, 26 พฤษภาคม). คำสั่งที่ ศธ 347/2542. เรื่อง หลักเกณฑ์การคัดเลือกและ
แต่งตั้งครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน.
- . (2542). รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริการสื่อในศูนย์การเรียนชุมชน
ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- . (2543 ก.). ข้อมูลสถิติ. กองแผนงาน. ถ่ายเอกสาร.
- . (2543 ข.). คู่มือการบริหารและการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- . (2543 ค.). คู่มือสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษาทางไกล. กรุงเทพฯ : ธนาวุทธกิจ.
- . (2544). แผนนโยบายกรมการศึกษานอกโรงเรียน ประจำปีงบประมาณ 2545.
กรุงเทพฯ : ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.
- . (ม.ป.ป.). คู่มือดำเนินงาน ศรช. กรุงเทพฯ : มิตรภาพการพิมพ์.
- เกศมณี สนั่นเครื่อง. (2542). ปัญหาการบริหารการใช้สื่อประสมเพื่อสนับสนุนการศึกษาทางไกล
ผ่านดาวเทียมในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
ถ่ายเอกสาร.

- จุมรัตน์ เพ็ชรจันทิก. (2541). ศึกษาการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชนบทการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้รับรางวัลดีเด่นระดับจังหวัด : ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านหินโคน ตำบลหินโคน อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- จินดา นูเร. (2539). รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาและพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน. มหาสารคาม : ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมหาสารคาม.
- ฉวีวรรณ ธิบรรมทรัพย์. (2540). การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาการสอน หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นในโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยกุล ถนอมสิงห์. (2538). การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักศึกษาศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา : ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครราชสีมา.
- ทวีป อภิสัทธ. (2543). รายงานการวิจัยเรื่อง การนิเทศวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อ การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียน ทางไกล ที่เหมาะสมกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน : กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ.
- นันทนา อุ่นเจริญ. (2542). สภาพและปัญหาการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาชุมชน สังกัด ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- นิพนธ์ ดำเนินผล. (2542). การศึกษาสภาพปัญหาของการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สังกัดศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดหนองคาย. รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ.(บริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.
- บัญญัติ ครุฑพุ่ม. (2539). ความคิดเห็นของนักศึกษาทางไกลต่อการจัดกิจกรรมพบกลุ่มตามหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2530 ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- เบญจวรรณ วงษ์สกุล. (2539). การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนทางไกล สำหรับทหารกองประจำการ กองทัพบก. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรา สังข์ศรี. (2540). การศึกษาปัญหาการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษา โดยวิธีเรียนทางไกลของนักศึกษาผู้ใหญ่ในเขตอุตสาหกรรมชายฝั่งตะวันออก. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- รัตนา สิงขรัตน์. (2540). ปัญหาของครูประจำกลุ่มในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ โดยวิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคกลาง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลดาวลัย บุญญพานิช. (2540). ความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนโครงการยกระดับความรู้พื้นฐานสำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำท้องถิ่น ในเขตภาคกลาง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลัดดาวลัย หวังพานิช. (2528). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2538). หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศึกษาพร.
- วนิดา เชียงกุล. (2540). ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม : กรณีศึกษาของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลพบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณ เทพพิพิธ. (2541). การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจังหวัดศรีสะเกษ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วรลี สุวัฒน์เมฆินทร์. (2540). ความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มที่มีต่อชีวิตคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคกลาง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- วีราพร อู่อรุณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นภาพัฒน์ แก้วอ่อน เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลมดแดง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2545.
- ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออก. กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2541). รายงานการวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน. ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.
- ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2542). รายงานการติดตามผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน. ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.
- ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้. กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2542). สรุปการติดตามการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในภาคใต้ ภาคเรียนที่ 2/2541. ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.
- ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ. กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2542). รายงานการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ภาคเรียนที่ 2/2541 จังหวัดพิจิตร. ลำปาง : งานการพิมพ์ ฝ่ายผลิตและเผยแพร่สื่อ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ.
- ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2533 ก). คู่มือการดำเนินงานการศึกษา นอกโรงเรียนสายสามัญการเรียนทางไกล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- . กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2545). "ข้อมูลสภาพการใช้เวลาออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปี 2545". ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.
- . (2541). ระบบการกระจายและหมุนเวียนสื่อสำหรับการจัดการศึกษาในชุมชน. ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.
- . (ม.ป.ป. ก.). คู่มือการดำเนินงาน ศรช. ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.
- . (ม.ป.ป. ข.). ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน(ศรช.). ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.
- . (ม.ป.ป. ค.). คู่มือปฏิบัติงานสำหรับครู ศรช. ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.
- . (ม.ป.ป. ง.). คู่มือวิทยากรอบรมครู ศรช. ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.
- . (ม.ป.ป. จ.). การบริหารและการจัดการสื่อสำหรับการศึกษาในชุมชน. กรุงเทพฯ : บริษัททำไทยเพรส จำกัด.
- สถาบันการศึกษาและพัฒนาต่อเนื่องสิรินธร. (2538). ชุดฝึกอบรมครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนแบบทางไกล ชุดวิชาที่ 2 และ 3. นครราชสีมา : มิตรภาพการพิมพ์.

- สมนึก ธาตุทอง. (2538). ความเห็นของครูประจำกลุ่มและนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนของครูประจำกลุ่มในเขตภาคกลาง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาณี นคร. (2542). ปัญหาของครูประจำกลุ่มในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการศึกษาผู้ใหญ่ ตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน (ฉบับปรับปรุง 2540) สายสามัญระดับมัธยมศึกษา วิธีเรียนทางไกล ในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สุรติ วิภักดิ์. (2542). สภาพและปัญหาในการดำเนินงานศูนย์การเรียนชุมชนเขตการศึกษา 10 ตามทัศนะของผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอและครูศูนย์การเรียนชุมชน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2538). จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2540). แผนพัฒนาคนและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- . (2544). แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักปลัดกระทรวง. กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- โสภารรรณ อัมพันศิริรัตน์. (2539). ความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลเกี่ยวกับการนิเทศด้านวิชาการ ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดพัทลุง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- หน่วยศึกษานิเทศก์. กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2541). การรายงานการผลการนิเทศและการสำรวจข้อมูลพื้นฐานศูนย์การเรียนชุมชน ปีการศึกษา 2541. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- อัมภา บัวบุญ. (2544). ปัญหาการปฏิบัติงานของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 11 .ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุษา เทียนทอง. (2530). ศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ ในเขตภาคกลาง. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- Bartels, John. (1985, January). "Study Experiences of Graduates and Dropouts at the Fern University," *Bulletin of International Council for Distance Education*. Vol. 7.
- Beder, Harold W. and Gordon G. Darkenwald. (1982). *Differences between Teaching Adult and Pre-Adults : Some Proposition and Findings Adult Education*. 32(3) : 169.
- Cronbach, Lee Joseph. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. 3rd ed. New York : Harper and Row.
- Caruthers, B. (1976, December). "Teacher Preparation and Experienced Retard To Achievement of the High Grade Pupils in Science," *Dissertation Abstracts International*. 28 : 1978 – A.
- Eastman, Robert Nesbitt. (1990 , February). "Adult Education Via Television : Telescope Administrators Perceptions of Instruction Intent and Support," *Dissertation Abstracts International*. 50 (08) : 2323 - A.
- Holmberg, Borje. (1981). *Status and Trends of Distance Education*. New York : Nichols Publishing Company.
- Krejcie, Rogert V. and Morgan, Daryle W. (1970, October). "Determining Sample Size for Research," *Journal Education and Psychological Measurement*. 30(6) : 608.
- Purvis, June. (1980, July). "Some Problems of Teaching and Learning within the Open University," *Educational Research*. 21 (3) : 163-175.
- Schramm, W. Mass. (1964). *Media and National Development Standard*. California : Standford University Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอเชิญเป็นกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์

ที่ ทม 1012/3787

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

๙๐ มิถุนายน 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม กรมการศึกษานอกโรงเรียน

ด้วย นางสาวนภาพัฒน์ แก้วอ่อน นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ได้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน ในเขตการศึกษาฯ” บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเหมาะสมอย่างยิ่งในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเขียนปริญญานิพนธ์เรื่องนี้ จึงใคร่ขอเชิญเป็นกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ของนิสิตผู้นี้ ทั้งนี้หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย ที่ท่านได้กรุณาให้ความเอื้อเฟื้อทางวิชาการแก่นิสิตของมหาวิทยาลัย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร.2584119, 664-1000 ต่อ 6544, 6546

โทรสาร 2584119

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. อาจารย์วิไล แยมสาขา อาจารย์ 3 ระดับ 9
ศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม กรมการศึกษานอกโรงเรียน
2. อาจารย์ไชวลิต ดนันทน์ชัย อาจารย์ 3 ระดับ 8
ศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม กรมการศึกษานอกโรงเรียน
3. อาจารย์ ดร.วิศนี ศีลตระกูล นักวิชาการศึกษา 8
กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน กรมการศึกษานอกโรงเรียน

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๙๕ กรกฎาคม 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวนภาพัฒน์ แก้วอ่อน นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9” โดยมี รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ และ อาจารย์ชลทิศย์ เอี่ยมสำอางค์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์วิไล เข้มสาขา และ อาจารย์เชาวลิต คณานนท์ชัย เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวนภาพัฒน์ แก้วอ่อน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

๑๔ กรกฎาคม 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการกองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวนภาพัฒน์ แก้วอ่อน นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9” โดยมี รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ และ อาจารย์ชลทิศย์ เอี่ยมสำอางค์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์วิศนี ศีลตระกูล เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวนภาพัฒน์ แก้วอ่อน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพัฒน์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความร่วมมือ

ที่ ศธ 0411/0790

ศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม
อาคารศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา
ถ.ศรีอยุธยา เขตราชเทวี กทม. 10400

2 สิงหาคม 2545

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการทดสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุดรธานี

ด้วยกรมการศึกษานอกโรงเรียนอนุญาตให้ นางสาวนาภาพัฒน์ แก้วอ่อน ข้าราชการครู สังกัดศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งขณะนี้นางสาวนาภาพัฒน์ แก้วอ่อน ได้รับการอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง "ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9"

ในการนี้ศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคมได้ขอความอนุเคราะห์ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุดรธานีในการประสานกลุ่มเป้าหมายเพื่อการทดสอบเครื่องมือการวิจัยดังกล่าว โดยนางสาวนาภาพัฒน์ แก้วอ่อน ซึ่งจะเดินทางมาประสานงานเพื่อดำเนินการเรื่องนี้ในวันพุธที่ 7 สิงหาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณอย่างสูงมาพร้อมนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายชลทิศย์ เอี่ยมสำอางค์)
ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม

ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

โทรศัพท์ / โทรสาร 0-2644-9307

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๔3 สิงหาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวนภาพัฒน์ แก้วอ่อน นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนในเขตการศึกษา 9” โดยมี รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ และ อาจารย์ชลทิศย์ เอี่ยมสำอางค์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน ตอบแบบสอบถาม ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนในเขตการศึกษา 9 ในระหว่างเดือน สิงหาคม - กันยายน 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวนภาพัฒน์ แก้วอ่อน ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพัฒน์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731, 5618

โทรสาร. 02-258-4119

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๔3 สิงหาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสกลนคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวนภาพัฒน์ แก้วอ่อน นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนในเขตการศึกษา 9” โดยมี รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ และ อาจารย์ชลทิศย์ เอี่ยมสำอางค์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน ตอบแบบสอบถาม ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนในเขตการศึกษา 9 ในระหว่างเดือน สิงหาคม - กันยายน 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวนภาพัฒน์ แก้วอ่อน ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพรณี หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731, 5618

โทรสาร. 02-258-4119

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๙3 สิงหาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดหนองบัวลำภู

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวณภาพัทธน์ แก้วอ่อน นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนในเขตการศึกษา 9” โดยมี รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ และ อาจารย์ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน ตอบแบบสอบถาม ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนในเขตการศึกษา 9 ในระหว่างเดือน สิงหาคม - กันยายน 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวณภาพัทธน์ แก้วอ่อน ได้เก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพักรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731, 5618

โทรสาร. 02-258-4119

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
ในเขตการศึกษา 9

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9 การตอบแบบสอบถามนี้จะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ตอบแต่ประการใด เนื่องจากใช้เพื่อการวิจัยและเสนอผลการวิจัยเท่านั้น ดังนั้น จึงใคร่ขอความกรุณาจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

2. แบบสอบถามชุดนี้ มี 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
ในเขตการศึกษา 9

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. เมื่อท่านได้ตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว กรุณาส่งแบบสอบถามคืนที่ศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนจังหวัด

โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อและครบทุกตอน ข้อมูลที่ได้นี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการนำเสนอและปรับปรุงประสิทธิภาพงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับสูงขึ้นต่อไป

ขอขอบคุณที่ท่านกรุณาให้ความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

(นางสาวนภาพัฒน์ แก้วอ่อน)

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
ในเขตการศึกษา 9

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขต
การศึกษา 9

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน
มากที่สุด

1. อายุ
 - () ต่ำกว่า 25 ปี
 - () 25-35 ปี
 - () สูงกว่า 35 ปี
2. วุฒิทางการศึกษา
 - () มีวุฒิทางการศึกษา เช่น คบ. ,กศบ.
 - () ไม่มีวุฒิทางการศึกษา เช่น วทบ. , ศศบ.
3. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฐานะครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
 - () น้อยกว่า 2 ปี
 - () ตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป
4. สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
 - () อยู่ในพื้นที่ของสำนักงาน อบต.
 - () อยู่ในพื้นที่ของโรงเรียน
 - () อยู่ในพื้นที่ของวัด
 - () อื่นๆ โปรดระบุ

ตอนที่ 2 ปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้แต่ละข้อ แล้วใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับระดับปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาของท่านมากที่สุด ข้อละ 1 ช่องเท่านั้น ซึ่งแต่ละช่องจะมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึงมีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษามากที่สุด
- 4 หมายถึงมีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษามาก
- 3 หมายถึงมีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาปานกลาง
- 2 หมายถึงมีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาน้อย
- 1 หมายถึงมีปัญหาการให้บริการสื่อการศึกษาน้อยที่สุด

ข้อที่	การให้บริการสื่อการศึกษา ของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
	การบริการให้ยืม					
1	แบบเรียน ชุดวิชา คู่มือการศึกษานอกโรงเรียนไม่เพียงพอในการให้บริการ					
2	วารสาร - นิตยสาร หนังสือพิมพ์ที่มีไว้ให้บริการไม่เป็นปัจจุบัน					
3	เอกสารหลักสูตรเกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียนไม่เพียงพอต่อการให้บริการแก่ผู้รับบริการในบางครั้ง					
4	ระบบและระเบียบการยืม-ส่งสื่อในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไม่ชัดเจน					
5	ไม่มีการจัดทำทะเบียนรหัสเอกสาร วัสดุอุปกรณ์การศึกษอย่างเป็นระบบ					
6	สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษา อาทิ คอมพิวเตอร์ ม้วนวิดีโอ แผ่นวีซีดี เทปคลาสเซต ไม่มีหรือมีแต่ไม่เพียงพอ					
7	ไม่มีระบบการสืบค้นข้อมูลและรายชื่อหนังสือในการให้บริการ					
8	ครู ทราย. ขาดความรู้เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และสื่อบางชนิด					
9	วัสดุ อุปกรณ์ไม่อยู่ในสภาพพร้อมที่จะให้บริการในบางครั้ง					
10	วัสดุ อุปกรณ์ที่ให้บริการไม่ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ					
11	การให้บริการยืมสื่อการศึกษาไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้					
12	การให้บริการล่าช้า					
13	ไม่มีการเก็บรวบรวมสถิติการใช้สื่อแต่ละประเภทเพื่อหาแนวโน้มการบริการให้ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ					
14	การเคลื่อนย้ายวัสดุ อุปกรณ์เพื่อรับชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไม่มีความลำบากในการจัดให้บริการ					

ข้อที่	การให้บริการสื่อการศึกษา ของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
	<u>การให้บริการแลกเปลี่ยน</u>					
15	ไม่มีการประชุมวางแผนในการแลกเปลี่ยนสื่อของศูนย์ การเรียนรู้ชุมชนในเขตพื้นที่เดียวกัน					
16	การประสานงานระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในการแลกเปลี่ยน เอกสาร แบบเรียน ชุดวิชาในแต่ละวิชา ในแต่ละภาคเรียน ไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้					
17	การจัดประชุมระหว่าง ศรช. ในเขตพื้นที่เดียวกันในการร่วมมือ จัดบริการแก่ผู้รับบริการไม่ต่อเนื่อง					
18	การแลกเปลี่ยนสื่อการศึกษาระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีขีด จำกัดด้านปริมาณสื่อ เวลา ยานพาหนะ ในการให้บริการ					
	<u>การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ</u>					
19	ขาดความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ กระจาย- ข่าวสารเกี่ยวกับสื่อการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน					
20	ไม่สามารถจัดกิจกรรมและรูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่ หลากหลายได้					
21	ไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยตรงในการให้คำแนะนำแก่ผู้รับบริการ					
22	ไม่มีวัสดุ อุปกรณ์ แผ่นพับ โปสเตอร์เพียงพอเหมาะสมใน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อเผยแพร่ให้ความรู้แก่ ผู้รับบริการ					
23	ขาดอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมสาธิตทดลองเพื่อดึงดูด ผู้รับบริการ					
24	ไม่ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนระหว่าง ศรช. อื่นๆ ในพื้นที่ใกล้เคียง					
	<u>การหมุนเวียน และกระจายสื่อ</u>					
25	ขาดการวางแผนงานในการหมุนเวียน และกระจายสื่อระหว่าง ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน					
26	ขาดการประสานงานร่วมกันระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อย่างต่อเนื่อง					
27	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแต่ละแห่งมีสื่อเอกสารจำกัด ไม่หลากหลาย ทำให้ไม่สามารถจัดหมุนเวียนให้ตรงความต้องการของ ผู้รับบริการ					

ข้อที่	การให้บริการสื่อการศึกษา ของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
28	การประสานงานและการให้ความร่วมมือระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในพื้นที่ในการให้บริการสื่อการศึกษาไม่ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ					
	<u>การให้บริการศึกษาค้นคว้า</u>					
29	สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไม่สะดวกในการมารับบริการ					
30	โต๊ะเก้าอี้ วัสดุ อุปกรณ์ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีสภาพชำรุดไม่เหมาะสมในการให้บริการ					
31	ช่วงระยะเวลาการให้บริการรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (ETV) ไม่ตรงกับตารางเรียนของแต่ละวิชาที่วางไว้ในแต่ละภาคเรียนในการให้บริการในแต่ละครั้ง					
32	สื่อวีดิทัศน์ที่มีไว้ให้บริการไม่ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการในแต่ละครั้ง					
33	ขาดการวางแผนร่วมกันระหว่างครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนกับผู้รับบริการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
34	ผู้รับบริการไม่ให้ความร่วมมือในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
35	ไม่ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน					
36	ไม่ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน					
37	ไม่ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน					
38	ผู้นำท้องถิ่นไม่ให้ความสนใจในการจัดการศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน					
39	วิทยากรและภูมิปัญญาในท้องถิ่นไม่ให้ความร่วมมือในการให้บริการในฐานะแหล่งการเรียนรู้					
40	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีการวางแผนเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน					
41	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีช่วงระยะเวลาการให้บริการไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้บริการของกลุ่มเป้าหมาย					

ข้อที่	การให้บริการสื่อการศึกษา ของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
42	ไม่ได้รับความสนใจจากผู้นำระดับท้องถิ่นในการส่งเสริม การศึกษาสายอาชีพ การศึกษาตามอัธยาศัยใน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน					
43	ไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคคล วิทยากรในฐานะแหล่ง การเรียนรู้					
44	ไม่มีการวางแผนร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ บริการแต่ละภาคเรียน					
45	ช่วงระยะเวลาการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ไม่เอื้ออำนวยและไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องเท่าที่ควร					
46	สื่อการศึกษาที่มีไม่ตรงตามความต้องการและไม่น่าสนใจ สำหรับผู้รับบริการ					
47	สื่อการศึกษาที่มีให้บริการไม่ตรงตามความต้องการของ ผู้รับบริการ					
48	แหล่งการเรียนรู้ในการให้บริการไม่ตรงกับความต้องการของ ผู้รับบริการ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้บริการสื่อการศึกษา
ของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 9

1. การบริการให้ยืม

.....

.....

.....

2. การให้บริการแลกเปลี่ยน

.....

.....

.....

3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ

.....

.....

.....

4. การหมุนเวียน และกระจายสื่อ

.....

.....

.....

5. การให้บริการศึกษาค้นคว้า

.....

.....

.....

6. ประเด็นอื่นๆ (เพิ่มเติม)

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง
นางสาวนภาพัฒน์ แก้วอ่อน

ภาคผนวก จ
ค่าดัชนีความแม่นยำเชิงเนื้อหา หรือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง
ระหว่างข้อทดสอบกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าการวิจัย
(ค่าเฉลี่ย IOC)

ตาราง 1 แสดงคะแนนที่ได้จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ที่ตรวจสอบ
 ค่าดัชนีความแม่นยำตรงเชิงเนื้อหา หรือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อทดสอบกับความมุ่งหมาย
 ของการศึกษาค้นคว้าการวิจัย

ข้อที่	การให้บริการสื่อการศึกษา ของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9	คะแนนความคิด เห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	สรุปข้อ ที่เลือก
		1	2	3			
	การบริการให้ยืม						
1	แบบเรียน ชุดวิชา คู่มือการศึกษานอกโรงเรียนไม่เพียงพอ ในการให้บริการ	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
2	วารสาร-นิตยสาร หนังสือพิมพ์ที่มีไว้ให้บริการไม่เป็น ปัจจุบัน	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
3	เอกสารหลักสูตรเกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียน ไม่เพียงพอต่อการให้บริการแก่ผู้รับบริการในบางครั้ง	+1	+1	0	+2	+0.67	ใช้ได้
4	ระบบและระเบียบการยืม-ส่งสื่อในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไม่ ชัดเจน	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
5	ไม่มีการจัดทำทะเบียนรหัสเอกสาร วัสดุอุปกรณ์การศึกษา อย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
6	สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษา อาทิ คอมพิวเตอร์ วีซีดี เทปบันทึกเสียง ไม่มีหรือมีแต่ไม่เพียงพอ	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
7	ไม่มีระบบการสืบค้นข้อมูลและรายชื่อหนังสือในการให้ บริการ	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
8	ครู ครรช. ขาดความรู้เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และสื่อบางชนิด	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
9	วัสดุ อุปกรณ์ไม่อยู่ในสภาพพร้อมที่จะให้บริการในบางครั้ง	0	+1	+1	+2	+0.67	ใช้ได้
10	วัสดุ อุปกรณ์ที่ให้บริการไม่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ บริการ	0	+1	+1	+2	+0.67	ใช้ได้
11	การให้บริการยืมสื่อการศึกษาไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้	+1	0	+1	+2	+0.67	ใช้ได้
12	การให้บริการล่าช้า	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
13	ไม่มีการเก็บรวบรวมสถิติการใช้สื่อแต่ละประเภทเพื่อหา แนวโน้มการบริการให้ตรงกับความต้องการของผู้รับ บริการ	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
14	การเคลื่อนย้ายวัสดุ อุปกรณ์เพื่อรับชมรายการโทรทัศน์ เพื่อการศึกษาไม่มีความลำบากในการจัดให้บริการ	0	+1	+1	+2	+0.67	ใช้ได้
15	ขาดวัสดุ อุปกรณ์เพื่อการทดลองหรือมีแต่ไม่เพียงพอ	0	0	+1	+1	+0.34	ใช้ไม่ได้

ข้อที่	การให้บริการสื่อการศึกษา ของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9	คะแนนความคิด เห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	สรุปข้อ ที่เลือก
		1	2	3			
16	<u>การให้บริการแลกเปลี่ยน</u> ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในพื้นที่เดียวกันไม่มีการประชุม วางแผนในการแลกเปลี่ยนสื่อ	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
17	การประสานงานระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในการแลกเปลี่ยนเอกสาร แบบเรียน ชุดวิชาในแต่ละวิชาในแต่ละภาคเรียนไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
18	การจัดประชุมระหว่าง ครรช. ในเขตพื้นที่เดียวกันในการร่วมมือจัดบริการแก่ผู้รับบริการไม่ต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
19	การแลกเปลี่ยนสื่อการศึกษาระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีขีดจำกัดในการบริการ	0	+1	+1	+2	+0.67	ใช้ได้
20	<u>การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อ</u> การจัดประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ กระจายข่าวสารเกี่ยวกับสื่อการศึกษา ไม่ต่อเนื่องและประสบผลสำเร็จ	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
21	ไม่สามารถจัดกิจกรรมและรูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายได้	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
22	ไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการให้คำแนะนำแก่ผู้รับบริการ	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
23	ไม่มีวัสดุ อุปกรณ์ แผ่นพับ ไปสเตอร์เพียงพอเหมาะสมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อเผยแพร่ให้ความรู้แก่ผู้รับบริการ	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
24	กิจกรรมสาธิต ทดลอง การใช้วัสดุ อุปกรณ์มีความยุ่งยากไม่ได้รับความสนใจจากผู้รับบริการ	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
25	ไม่ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนระหว่าง ครรช. อื่นๆในพื้นที่ใกล้เคียง	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
26	<u>การหมุนเวียน และกระจายสื่อ</u> การวางแผนงานร่วมกันระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนขาดความต่อเนื่องในการประสานงาน	+1	+1	0	+2	+0.67	ใช้ได้
27	ขาดการประสานและวางแผนร่วมกันระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	0	+2	+0.67	ใช้ได้
28	เอกสารไม่ตรงตามหลักสูตรและความต้องการของผู้รับบริการ	+1	0	+1	+2	+0.67	ใช้ได้

ข้อที่	การให้บริการสื่อการศึกษา ของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9	คะแนนความคิด เห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	สรุปข้อ ที่เลือก
		1	2	3			
29	การจัดประชุม วางแผนการหมุนเวียนและกระจายสื่อในแต่ละภาคเรียนระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในพื้นที่ไม่ได้รับความร่วมมือกัน	0	+1	0	+1	+0.34	ใช้ไม่ได้
30	การประสานงาน ความร่วมมือระหว่างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในพื้นที่ในการให้บริการสื่อการศึกษาไม่ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ	0	+1	+1	+2	+0.67	ใช้ได้
<u>การให้บริการศึกษาค้นคว้า</u>							
31	สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไม่สะดวกในการมารับบริการ	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
32	โต๊ะเก้าอี้ วัสดุ อุปกรณ์ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีสภาพชำรุด ไม่เหมาะสมในการให้บริการ	+1	+1	+1	+3	+1.00	
33	ช่วงระยะเวลาการให้บริการรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (ETV) ไม่ตรงกับตารางเรียนของแต่ละวิชาที่วางไว้ในแต่ละภาคเรียนในการให้บริการในแต่ละครั้ง	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
34	สื่อวีดิทัศน์ที่มีไว้ให้บริการไม่ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการในแต่ละครั้ง ในแต่ละภาคเรียน	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
35	การวางแผนร่วมกันระหว่างครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนกับผู้รับบริการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ได้รับความร่วมมือ	+1	+1	0	+2	+0.67	ใช้ได้
36	ผู้รับบริการไม่ให้ความร่วมมือในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
37	ความร่วมมือให้การสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	+1	+1	0	+2	+0.67	ใช้ได้
38	หน่วยงานในระดับตำบลและอำเภอไม่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดแหล่งการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	0	+1	+1	+2	+0.67	ใช้ได้
39	ความร่วมมือให้การสนับสนุนจากศูนย์บริการการศึกษาโรงเรียนอำเภอ ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	+1	+1	0	+2	+0.67	ใช้ได้
40	ผู้นำท้องถิ่นไม่ให้ความสนใจในการจัดการศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
41	บุคคลและวิทยากรไม่ให้ความร่วมมือในฐานะเป็นแหล่งการเรียนรู้	+1	+1	0	+2	+0.67	ใช้ได้
42	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	0	+1	+2	+0.67	ใช้ได้

ข้อที่	การให้บริการสื่อการศึกษา ของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา 9	คะแนนความคิด เห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	สรุปข้อ ที่เลือก
		1	2	3			
43	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีเวลาเปิด-ปิด ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อ การใช้บริการของกลุ่มเป้าหมาย	+1	+1	0	+2	+0.67	ใช้ได้
44	ไม่ได้รับความสนใจจากผู้ในระดับท้องถิ่นในการส่งเสริม การศึกษาสายอาชีพ การศึกษาตามอัธยาศัยในศูนย์ การเรียนรู้ชุมชน	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
45	ไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคคล วิทยากรในการนำมาเป็น แหล่งการเรียนรู้	+1	+1	0	+2	+0.67	ใช้ได้
46	ไม่มีการวางแผนร่วมกันจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้จัด กิจกรรมให้สัมพันธ์กับความต้องการของผู้รับบริการใน แต่ละภาคเรียน	+1	+1	0	+2	+0.67	ใช้ได้
47	ระยะเวลาเปิด-ปิดบริการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไม่เอื้ออำนวย และไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่า ที่ควร	+1	+1	0	+2	+0.67	ใช้ได้
48	สื่อการศึกษาที่มีไม่ตรงตามความต้องการและไม่น่าสนใจ สำหรับผู้รับบริการ	+1	+1	+1	+3	+1.00	ใช้ได้
49	สื่อการศึกษาที่มีให้บริการตรงตามความต้องการของ ผู้รับบริการ	+1	+1	0	+2	+0.67	ใช้ได้
50	แหล่งการเรียนรู้ที่จัดหาให้บริการไม่ตรงกับความต้องการ ของผู้รับบริการ	+1	+1	0	+2	+0.67	ใช้ได้

หมายเหตุ

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 หมายถึง อาจารย์เชาวลิต ดนันทน์ชัย
 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 หมายถึง อาจารย์วิไล แย้มสาขา
 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3 หมายถึง อาจารย์ ดร.วิศน์ ศीलตระกูล

ตาราง 2 แสดงค่าความแม่นยำเชิงเนื้อหา (IOC) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่าง
ข้อทดสอบกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าในการวิจัย

ข้อทดสอบข้อที่	IOC	ข้อทดสอบข้อที่	IOC
1	1.0	25	0.67
2	1.0	26	0.67
3	.67	27	1.00
4	1.0	28	1.00
5	1.0	29	1.00
6	1.0	30	1.00
7	1.0	31	1.00
8	1.0	32	1.00
9	.67	33	1.00
10	.67	34	0.67
11	.67	35	0.67
12	1.0	36	0.67
13	1.0	37	0.67
14	.67	38	1.00
15	1.0	39	0.67
16	1.0	40	0.67
17	1.0	41	0.67
18	.67	42	1.00
19	1.0	43	0.67
20	1.0	44	0.67
21	1.0	45	0.67
22	1.0	46	1.00
23	1.0	47	0.67
24	1.0	48	0.67
ค่าเฉลี่ย IOC			0.8625

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล นางสาวนภาพัฒน์ แก้วอ่อน
 วันเดือนปีเกิด 1 พฤษภาคม 2515
 สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 19 MKK อพาร์ทเมนต์ ซอยร่วมมิตร ถนนอนุสาวรีย์
 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400
 ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน ครู 1 ระดับ 3
 สถานที่ทำงานปัจจุบัน ศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม กรมการศึกษานอกโรงเรียน
 อาคารศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา
 ถนนศรีอยุธยา เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2535 – 2536 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) สาขาวิชาการบัญชี บริหารธุรกิจ
 จาก โรงเรียนพนิชยการสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
 พ.ศ. 2536 – 2538 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.) สาขาวิชาการบัญชี
 บริหารธุรกิจ
 จาก โรงเรียนเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดสกลนคร
 พ.ศ. 2533 – 2537 ค.บ. (การประถมศึกษา)
 จาก วิทยาลัยครูสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
 พ.ศ. 2543 – 2545 กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่)
 จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ